ANTOLOGIF DE POEZIE POPULARĂ AROMÂNĂ

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

ANTOLOGIE DE POEZIE POPULARĂ AROMÂNĂ

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Coperta : *Petre Vulcănescu*

Toate drepturile rezervate Editurii Minerva

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

ANTOLOGIE DE POEZIE POPULARĂ AROMÂNĂ

Ediție îngrijită,
prefață și transpunere
de
CHIRATA IORGOVEANU-DUMITRU

29-martie-1977 = Oltenița -
Gluì -

EDITURA MINERVA
București — 1976

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

BUNICILOR MEI,
MINA ŞI MARIA IORGOVEANU

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

PREFAȚĂ

„Că, măcar că limba lor au pătimit [...] schimbare, totuși sîngele lor e curat românesc și sînt adevărați romani".
Petru Maior, *Istoria pentru începutul românilor în Dachia*, cap. VI.

Documentele atestă că, în secolul al VI-lea, exista o puternică și numeroasă populație romanică în estul și sudul Europei care, datorită unor condiționări istorice, s-a divizat și s-a stabilit în zone diferite.

În *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri pînă astăzi*, Dinu C. Giurescu precizează: „Așezarea slavilor la sud de Dunăre a avut un efect considerabil asupra populației romanice din răsăritul Europei. În afară de faptul că a împuținat-o, prin repetatele lor expediții, dar, cu timpul, a și dislocat-o, a împărțit-o în două mari grupe: una spre miazănoapte, cuprinzînd pe *daco-romani*, cealaltă spre miazăzi, cuprinzînd pe *macedoromîni*. Din grupa daco-romanilor s-a despărțit apoi o parte, aceea dinspre vest, ai căror urmași sînt *istroromînii* de astăzi. Iar din grupa macedoromînilor s-au despărțit *meglenoromînii*" [1].

Populație romanică, ramură importantă a poporului român, aromînii au trăit și trăiesc în Grecia, Iugoslavia (Macedonia), Albania, Bulgaria Atestați de istoricii bizantini (Kedrenos, Ana Comnena, Pachimeres) încă din secolul al X-lea, cu numele de *„Vlahi"*, aromînii erau răspîndiți în ținuturile numite *Vlahia Mare* (Tesalia), *Vlahia Mică* (Arcania și Etolia) și *Vlahia de Sus* (Epir). Iată, mai exact, ținuturile populate de aromîni: „Macedonia propriu-zisă și în special partea de la apus de rîul Vardar, cu ținuturile Moglenei, numit și Karadjova, și cu localitățile Bitolia, Ohrida, Veria, Vlaho-Klisura, Moscopole, era plină de populație *vlahă*. La începutul secolului al XII-lea, în 1105, găsim vlahi și în *Peninsula Calcidică*, în apropierea muntelui Athos. Alții locuiau în partea de apus a Traciei, pe lîngă fluviul Maritza, apoi în *Munții Haemus* (Balcanii actuali), unde se întindeau pe ambele versante, ca și în regiunea Nișului și zona Skutari-Ipek" [2].

[1,2] Dinu C. Giurescu, *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri pînă astăzi*, București, Editura Albatros, 1971, p. 185, 186.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Începînd cu secolul al XI-lea au loc numeroase manifestări politice ale aromânilor, în special în Pind și Tesalia, consemnate de istoricii bizantini și apoi de istoricii români. Dinu C. Giurescu vorbește despre rolul important al aromânilor în întemeierea statului Asaneștilor (după numele celor doi celnici aromâni Petru și Asan) sau *Imperiul vlaho-bulgar* care, ulterior, s-a numit „Al doilea țarat bulgar", cu capitala la Tîrnovo. Între 1066—1258, aromânii au dat cîteva personalități politice importante: Niculiță, Petru și Asan, Ioniță (1197—1207, numit *rex Bulgarorum et Vlachorum* — „rege al bulgarilor și al vlahilor"), Asan Burul (1207—1218) și Ioan Asan al II-lea. În vremea acestuia „statul Asaneștilor e în culmea puterii și ajunge la cea mai mare întindere: de la Marea Neagră la Marea Adriatică și de la Dunăre pînă la Adrianopol și la Ohrida (...). Urmașii săi nu au păstrat însă toate aceste cuceriri. În 1258, cu Căliman al II-lea, se stinge dinastia Asaneștilor în linie bărbătească" [1]. După această epocă de înflorire numărul aromânilor descrește și, alături de celelalte popoare balcanice, aromânii se încadrează în lupta pentru independență națională și libertate socială a acestor popoare.

În secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, numeroși călători în Peninsula Balcanică, precum George Wheler [2], William-Martin Leake [3], Pouqueville [4], Fauriel [5], Esprit-Marie Cousinéry [6], Ami Boué [7], G. Weigand [8], Iovan Cvijić [9], descriu amănunțit viața, obiceiurile, tradițiile și trăsăturile etnice definitorii ale aromânilor.

Teodor Capidan, autorul vastelor și documentatelor monografii *Aromânii* (1932) și *Macedoromânii — etnografie, istorie și limbă* (1942), explică astfel etimologia cuvîntului *aromân*: „Numai după definitiva lor desprindere de dacoromâni, graiul lor începînd să se cam deosebească, numele *rumân* a început să se rostească cu un *a* protetic: *arumân;* pierzîndu-și mai tîrziu pe *u* din silaba penultimă neaccentuată, potrivit unei alte reguli din dialectul

---

[1] Dinu C. Giurescu, *op. cit.*, p. 191.

[2] George Wheler, *Voyage de Dalmatie, de Grèce et du Levant*, traduit de l'anglais, II, 1723.

[3] William Martin-Leake, *Researches in Greece*, 1814.

[4] Pouqueville, *Voyage dans la Grèce*, I—IV, 1820; V, 1821.

[5] Fauriel, *Chants populaires de la Grèce moderne*, I, 1824; II, 1825.

[6] Esprit-Marie Cousinéry, *Voyage dans la Macédoine*, 1831.

[7] Ami Boué, *Récueil d'itinéraires dans la Turquie d'Europe*, 1854.

[8] Gustav Weigand, *Die Aromunen. Ethnographisch-philologisch-historische Untersuchungen*, I, 1894; II, 1895.

[9] Iovan Cvijić, *La Péninsule balkanique*, 1918.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

lor, a ajuns *armân*. Cu toate acestea, după cercetările mele făcute în Albania, există şi azi tulpini aromâneşti din această ţară care îşi zic *rumăni* şi *romăni*. Numele aromânilor este dat în diverse feluri: *vlahi* — denumire pe care străinii o dădeau tuturor românilor. Alţii îi numeau pe aromâni — *misiodaci* (adică „daci din Moesia"); slavii şi, în special sîrbii, îi numesc *tsintsari*, datorită pronunţării sunetelor *ce* şi *ci* ca *tse* şi *tsi*, iar grecii *kutsovlahi*, care înseamnă «român şchiop», nume cunoscut apoi şi de istoricii români: Miron Costin, Stolnicul Constantin Cantacuzino, D. Cantemir, Şincai. Turcii îi numesc *čoban* (datorită ocupaţiei lor esenţiale)." [1]

Dialectul aromân, important dialect al limbii române, a preocupat pe mulţi romanişti de renume mondial: W. Meyer-Lübke, G. Weigand, Al. Philippide, Ovid Densusianu, Sextil Puşcariu, Th. Capidan, Pericle Papahagi, Tache Papahagi. Primul care s-a ocupat de studiul dialectului aromân a fost Ion Heliade Rădulescu. Observînd apropierea dintre dialectul aromân şi limba română, Ion Heliade Rădulescu propunea un model de „limbă de obşte", comună pentru aromâni şi dacoromâni.

Călătorii străini ce vizitau Peninsula Balcanică erau izbiţi de caracterul romanic al dialectului aromân: „Limba oraşelor valahe din Pind diferă foarte puţin de aceea din Valahia şi conţine prin urmare multe cuvinte latine provenind de la coloniştii romani din Dacia" (William-Martin-Leake) [2]; „această populaţie e pur romană. Îi recunoşti mulţumită limbii lor. Vorbesc şi acum latina." [3]

Izolat în sudul Peninsulei Balcanice, dialectul aromân, în decursul atîtor secole cît a continuat să trăiască singur, a evoluat şi a suferit modificări care l-au făcut să se deosebească de limba românilor din nordul Dunării.

Există puţine documente şi mărturii ale culturii aromânilor. Totuşi, modestele scrieri ale lui Cavallioti, Daniil Moscopoleanul şi Ucuta, rămîn veritabile mărturii ale unei efervescenţe culturale nemaiîntîlnite pînă-n vremea aceea în Peninsula Balcanică. Moscopole, oraş aromânesc în Albania în secolul al XVIII-lea, a fost primul oraş din Balcani care se putea mîndri cu tipografie, înalte şcoli de învăţămînt şi bibliotecă.

Deşi serviciul religios şi învăţămîntul se efectuau în limba greacă, existau centre în care evanghelia era citită în dialectul aromân. Apare, astfel,

---

[1] Theodor Capidan, *Aromânii, Dialectul aromân*, Bucureşti, 1932.

[2-3] Valeriu Papahagi, *Românii din Peninsula Balcanică după călătorii apuseni din secolul al XIX-lea*, Roşiorii de Vede, 1939.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

necesitatea traducerii textelor religioase în dialect. În secolul al XVIII-lea circulau cărți copiate de școlari, în dialect aromân. Tipografia din Moscopole își începuse activitatea în 1740, continuîndu-și-o cîțiva ani. Distrugerea orașului a dus la pierderea unui bogat tezaur de tipărituri. Faveyrial, în *Les Valaques du Pinde*, pomenește de existența unui catalog al cărților imprimate la Moscopole și a unei gramatici vlaho-grecească.

În anul 1770 este tipărită la Veneția lucrarea lui Theodor Cavallioti, *Protopiria*, un fel de carte de citire, în care, pentru prima oară apare, în scris, dialectul aromân. Această carte conținea în final un vocabular alcătuit din 1170 de cuvinte în trei limbi: greacă, aromână, albaneză.

Aceleași perioade îi aparține și cartea de conversație în patru limbi a lui Daniil Moscopoleanul, *Lexicon Tetraglosson*, cuprinsă într-o lucrare de mai mari întinderi: *Învățătura introducătoare*, cu un conținut religios, științific și epistolar. Frazele reproduse sînt scrise în greacă, aromână, bulgară și albaneză.

În 1797, la Veneția, este tipărit abecedarul lui Constantin Ucuta, *Noua pedagogie* (Νέα παιδαγωγία), însoțită de o prefață din care reiese că, în vremea aceea, se pregătea introducerea dialectului aromân ca limbă de predare în școală.

Am mai aminti voluminoasa lucrare rămasă în manuscris, *Codex Dimonie*, cuprinzînd texte religioase, pe care aromânii le citeau după terminarea liturghiei.

În Moscopole ființau mai multe școli, în fruntea cărora se afla „Noua Academie", întemeiată în anul 1744.

Înregistrăm în secolul al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea o literatură cultă dialectală bogată; artele au înflorit din nou. Acestei perioade aparțin creațiile poetice ale lui Constantin Belimace, Nuși Tulliu, Z. A. Araia, Tache Caciona, George Murnu, Nicolae Batzaria, Ion Foti etc. [1] În această perioadă aromânii au dat popoarelor din Balcani nume de prima mărime în literatură, economie, învățămînt, diplomație și politică.

Poezia populară a aromânilor a fost și rămîne încă foarte puțin cunoscută. În 1900 (sub îngrijirea folcloristului Gr. G. Tocilescu), apărea prima culegere masivă de folclor aromân, *Din literatura poporană a aromânilor*, alcătuită de Pericle Papahagi.

---

[1] Vezi *Antologie aromânească*, de Tache Papahagi, București, Casa Școalelor, 1922.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Pînă la această masivă antologie, văzuseră lumina tiparului puține lucrări de acest gen, realizate de Ioan Caragiani [1], Petrescu Vanghele [2], M. G. Obedenaru [3], G. Weigand [4], Teodor Burada [5].

La publicarea antologiei lui Pericle Papahagi, Gr. G. Tocilescu sublinia în *Precuvîntare:* „Cunoașterea literaturei aromâne poporane face și mai strînse legăturile unei origini comune. Scăparea de la uitare a producerilor ei și redarea lor grabnică națiunei întregi în forma lor curată și adevărată, este deci o operă de cel mai mare interes național, căci ea servă drept trăsătură de unire între toți membrii uneia și aceleiași nobile rase: a rasei latine din Orient".

În 1922, Tache Papahagi publică o *Antologie aromânească* ce cuprindea: poezie populară, cultă, muzică populară și transpunerea în dialectul aromân a trei balade românești. În 1974, Hristu Cândroveanu publică, în *Antologia lirică aromână* [6], alături de poezia cultă și poezie populară.

Trăind în condiții istorico-geografice din cele mai austere, populația aromână a zămislit o poezie care se identifică, pînă la starea de document, cu viața și sufletul ei pur și dornic de libertate.

Poezia aromână este o vastă enciclopedie a vieții, obiceiurilor, a preocupărilor zilnice ale acestor oameni sobri și curați în simțirea și-n aspirațiile lor de libertate și de păstrare nealterată a tradițiilor.

În cea mai mare parte, poezia populară aromână trebuie privită ca poezie-document, ea relatînd, cu exactitate, stări de lucruri, evenimente cu caracter istoric sau intim din viața unor familii și localități.

Poezia populară aromână nu este rostită simplu, în orice împrejurare, ci într-un cadru bine determinat, la horă, la nunți și petreceri. Hora, numită *coru* (lat. *chorus*) este însoțită de o melodie cîntată de lăutari; cel mai des,

---

[1] În *Convorbiri literare*, publică 10 poezii și un studiu: *Românii din Macedonia și poezia lor populară.*

[2] *Mostre de dialectul macedo-român*, culese și traduse de Vangheliu Petrescu (Cruşoveanu), București, 1881.

[3] M. G. Obedenaru, *Texte macedo-române*, basme și poezii populare de la Cruşova, publicate de Ion Bianu, București, 1891.

[4] G. Weigand, *Die Aromunen*, Leipzig, 1894 (117 cîntece populare aromâne).

[5] Teodor Burada, *Poezii populare din Macedonia* (22 de poezii), Revista pentru istorie, Arheologie și Filologie, București, 1895.

[6] Hristu Cândroveanu, *Antologie lirică aromână*, București, Editura Univers, 1974.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

cîntată pe două voci, de cei care joacă. Hora este un cerc mare și deschis. Cei prinși în horă se țin de mînă, de curea sau, fiecare din jucători se prinde cu mîna de umărul celuilalt. În fruntea horei este un jucător, cu o batistă în mînă, care conduce hora — *iasi în capu* (a ieșit în capul horei). În Pind și în Macedonia, la țară, bărbații joacă separat de femei. Totuși, sînt cazuri cînd bărbați și femei joacă împreună.

Asistăm astfel parcă la minuțioasa descriere a horelor dacoromâne; același pas lin, liniștit și uniform, în ritmul melodiei, uneori scuturat de acorduri iuți, clocotitoare.

Poezia populară aromână rămîne de neimaginat fără melodie, ea născîndu-se, prin excelență, din dorința de a fi cîntată și nu rostită, fiind totdeauna un mod și un model de simțire și de expresie colectivă.

Păstrîndu-și nealterat caracterul documentar, poezia populară aromână ne oferă, uneori, cu lux de amănunte, date din viața unor așezări (ex.: *Cîntecul satului Șipisca*; *Linătopea, Niculița, Moscopolea*; *Cîntecul Șirgăniaților* etc.), despre haiduci, despre fapte de arme și întîmplări tragice, din lupta pentru stăpînirea *dirvenilor* (trecătorilor), din viața aromânilor plecați în străinătate după cîștig sau în peregrinările oierești ori ale cărvănăritului. E o poezie a evenimentului istoric sau cotidian, orice întîmplare deosebită, fericită sau tragică, fiind imortalizată în versuri. Chiar și astăzi aceste tradiții mai sînt păstrate. „Cîntecele" sînt „comandate", iar poezia care relatează o întîmplare petrecută în sînul unei familii (dragostea, un accident moartea unui tînăr) este cîntată nu peste mult timp la horă sau la nunți.

Ceea ce surprinde la o lectură a poeziei populare aromâne și ceea ce, caracterizează această poezie este acea *senzație de neterminat*, acea oboseală a finalurilor. Puține sînt poeziile pe deplin închegate și acest mod de a concepe poezia pare plin de mister: întîlnim poeme absolut remarcabile, cu metafore de mare frumusețe, ca în final să trăiești sentimentul unei opriri, al unui accident, tocmai atunci cînd aștepți dezlegarea. În acest fel de a scrie poezie este ascuns ceva din însăși viața plină de frămîntări a aromânului.

Poezia, ca și viața aromânului, pare a avea harul și bucuria liniștei; apoi, după o vreme de pace și de frumusețe, brusc, se petrece o zguduire — o simți ca și cum ar fi vorba de o luptă în care poetul e nevoit să lase deoparte uneltele scrisului și să le folosească pe cele ale luptei; el trebuie să termine-n grabă ceea ce gîndise îndelung, nemaiavînd vreme să-i asigure finalul poeziei. Îi rămîne să-i apere liniștea și frumusețea de pînă atunci, singurul lui avut. Aici vom găsi originalitatea și unicitatea acestei poezii, căci de fiecare dată tocmai întîmplarea finală rămîne nenumită. Acest spațiu gol, sau lăsat

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

astfel cu aparentă naivitate, încercăm să ni-l imaginăm. El va putea fi aflat cu siguranță, în alte poezii. Este oare o poezie care prefigurează lirica modernă, cu un final deschis mai multor posibilități de interpretare? Posibil.

Impresia pe care o lasă poezia populară aromână este aceea de schiță, de creionare a unor stări sau evenimente. Tache Papahagi sublinia această trăsătură esențială a liricii aromâne: „Spre deosebire de cea dacoromână, «lirica aromână creioncază schițind». În alți termeni: contrar liricii dacoromâne, în care sentimentul cîntat ni-i prezentat aproape întreg și în veșmînt înflorit, ca o floare, adesea lirica aromână doar semnalizează sentimentul și ni-l înfățișează într-un veșmînt care cel mult e îmbobocit sau direct și parțial înfrunzit, dar mai niciodată înflorit. Pentru un ne-aromân, lirica aromână e prea austeră, prea bărbătească și prea laconică" [1].

Severa educație moral-socială și-a pus amprentele pe toată lirica aromână și, în special, pe lirica de dragoste. Ar trebui să-i cunoști cu adevărat pe aromâni spre a putea înțelege de ce într-o poezie de dragoste sentimentele exprimate nu vor depăși un anumit prag al bunului simț. Theodor Capidan excelent cunoscător al vieții aromânilor, scria: „În familie domnește viața patriarhală cu moravuri pătrunse de cea mai severă moralitate (...). Viața sexuală este foarte severă, mai ales la păstori. La aceștia adulterul și divorțul sînt noțiuni necunoscute (...). Nevestele tinere trebuie să asculte de bărbați, dar mai cu seamă, de soacră și socru (...). Ele nu îndrăznesc, ani de-a rîndul după măritiș, să numească, dinaintea socrilor, pe soții lor pe nume, cînd se găsesc la masă sau aiurea" [2].

Există în poezia populară de dragoste aromână un *ce* care reține zborul de săgeată al ochiului către chipul iubitei sau al iubitului. Acest zbor se consumă în spatele ochilor. Gestul este, mai degrabă, unul cerebral, decît unul pornit cu patimă, nereținut. Dragostea apare mai ales în fazele ei de înmugurire. N-am zice că nu putem desprinde o *artă a iubirii*, ascunsă într-un sumum de semne. Un întreg abecedar al iubirii este astfel sugerat:

Lasă-ți furca, lasă-ți fusul,
Ieși iubito la fereastră,
La fereastră ieși iubito,
Cîntecul de mi-l ascultă,
Să-ți spun dragostea de unde,

---

[1] Tache Papahagi, *Poezia lirică populară*, București, E.P.L., 1967, p. 313.
[2] Theodor Capidan, op. cit.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Dragostea de unde-ncepe:
De la ochi uşor porneşte
Şi la buze năvăleşte,
De la buze-ţi pică-n sîni,
Unde prinde rădăcini.
Rădăcini de prinde tare,
Ea nu are vindecare,
N-are dorul vindecare,
Decît dacă omul moare.

Cuvîntul *dor* este frecvent întîlnit în lirica populară de dragoste aromână, avînd aceeaşi fantastică încărcătură emoţională şi întreaga putere de vrajă şi semnificaţie, ca şi-n lirica dacoromână:

Cîntă cucul şi se duce,
Dor de dragoste-mi aduce ...
Cucul cîntă-n pomişor
Şi-mi aduce numai dor.

sau

Dragostea venind cu dor,
Sufletu-ţi preface-n nor.

Senzualul este greu de descoperit în poezia populară aromână, dar, atunci cînd există, veşmîntul metaforei care-l ocroteşte se dovedeşte a fi de un inegalabil rafinament:

Asear' noaptea,-n miez de noapte
Mă sculai, mersei la draga.
Poarta-nchisă o aflai
Mă-aplecai, sărutai cheia
Şi de lacrimi o udai.

Ca un adaos la poezia de dragoste, înregistrăm bogata lirică nupţială. Desprindem aceleaşi obiceiuri ale nunţii, aceeaşi desfăşurare a evenimentelor ca şi la dacoromâni. În plus, reţinem accentuarea acelor tonuri care scot în evidenţă mereu aceeaşi severitate suverană a familiilor aromâne, unicul factor care punea la cale încheierea unei căsătorii.

Condiţiile aspre în care-şi ducea traiul aromânul, făceau dintr-însul un om care căuta să ofere casei sale, familiei, o situaţie materială, de cele mai multe ori sacrificîndu-şi tinereţea, plecînd adeseori departe, printre străini, după cîştig. Theodor Capidan sublinia două calităţi esenţiale ale aromânu-

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

lui: „... sobrietatea şi economia (...). Poate că spiritului de economie, care caracterizează viaţa tuturor tulpinelor aromâneşti, se datoreşte păstrarea în graiul lor a cuvîntului *pccunu* din lat. *pecunia*, cu înţelesul de «bani strînşi pentru bătrîneţe», pierdut la celelalte populaţiuni româneşti" [1].

Această plecare după cîştig era foarte frecventă nu numai în cazul populaţiei aromâneşti, ci şi în cazul celorlalte populaţii din Balcani. De aici, la aromâni, bogăţia poeziei de înstrăinare. Evident, este vorba de o înstrăinare impusă de condiţiile sociale şi economice ale Balcanilor. Plecarea genera un lung şir de lamentaţii şi blesteme, care se accentuau odată cu trecerea vremii printre străini:

Cine-a dat străinătatea,
Dumnezeu să-i deie moartea,
Că e grea, departe tare,
Că e prea otrăvitoare!

Cu gîndul la familie, la locurile natale, blestemul străinătăţii devine o povară, uneori de neînlăturat, căci nu de puţine dăţi, cel plecat în căutare de cîştig, nu se mai întoarce acasă, la iubită, la familie, murind departe de satul şi de munţii săi dragi.

Puse-n balanţă, străinătatea şi moartea (Charon), străinătatea cîntăreşte, pentru aromân şi pentru familia care-l aşteaptă, cu mult mai mult:

Ascultaţi ce-am să vă zic:
Cîntărind străinătatea
Şi pe Charon pe-o balanţă,
Tot mai grea-i străinătatea.
Charon vine-o dată-n viaţă
Zilnică-i străinătatea!

Dacă poezia înstrăinării este atît de bine conturată la aromâni, lirica socială, datorită modului de convieţuire, lipsei claselor sociale şi a diferenţierilor generate de aici, este mai puţin reprezentată. Depistăm numai unele accente îndreptate împotriva celnicilor, mari proprietari de turme.

La aromâni, lirica păstoritului şi a cărvănăritului rămîne cea mai importantă, ea izvorînd din însăşi viaţa lor de munteni.

Păstoritul şi cărvănăritul trebuiesc înţelese ca ocupaţii transmise din tată-n fiu. Demn de menţionat ni se pare faptul că pentru nimic altceva, aromânul nu ar fi schimbat aceste ocupaţii esenţiale pentru existenţa sa, cu

[1] Theodor Capidan, *op. cit.*

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

altele mai blînde, impuse de mediul marilor aglomerări al cetăților. Păstoritul cu transhumanța-i specifică, precum și cărvănăritul (străbaterea Peninsulei Balcanice cu caravanele), generau o viață austeră, plină de sacrificii, cu puține clipe de răgaz și bucurii. Dar nimeni în Peninsula Balcanică nu cunoaștea mai bine decît aromânul muntele și legile sale dure. Departe de casă, păstorul și cărvănarul își plîng condiția lor socială. Dorul de *casă* și de *sat* apare în lirica aromână mai frecvent decît dorul de iubită sau nevastă, căci în concepția aromânului, casa și familia formau un tot în care nuanțele nu-și mai aveau locul.

Iernile grele, cînd turmele piereau, actele de brigandaj, marile peregrinări impuse de schimbarea anotimpurilor sînt temele cele mai frecvente ale liricii păstoritului și cărvănăritului. Găsim printre poeziile păstoritului una care sintetizează viața de oier a aromânului:

Voi armâni din lumea largă,
Ziua albă, viața neagră,
De-aveți turme, bieții, vai,
N-aveți viață, n-aveți trai,
De cea neagră, cumitie!
Lele, ah, și vai de noi,
Hoții au venit la oi!
Oile lui Mergi răpiră,
Pe cioban îl căsăpiră!

La fel de bogată precum poezia păstoritului este și cea istorică și a haiduciei — poezie generată de ideea și dorința păstrării nealterate, în timp, a spiritului național, a limbii, a preceptelor neamului, a tuturor valorilor spirituale înflorite pe aceeași tulpină a latinității dacoromâne.

Înconjurați de popoare de limbi diferite, ele însele supuse, la rîndu-le, pericolului și robiei turcești, aromânii adoptă orice modalitate de luptă pentru păstrarea unității limbii și a obiceiurilor. Această *închidere în sine*, această austeritate în relațiile cu celelalte colectivități balcanice, de alt neam și de altă limbă, accentuează încă o dată ideea de conservare a unui popor despărțit, prin trecerea timpului, de masa latinității nord-dunărene. Ruperea de matca neamului este astfel sancționată:

Voi români de dincoló,
Nu știți ce-i la Armiró,
N-auziți ce mi se face?
Aromâni pețesc grecoaice!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cu mult mai zguduitoare, plină de tragism, este o poezie în care ni se relatează întîlnirea unei tinere aromânce cu doi turci. Gestul final al tinerei fete i se pare aromânului cel mai firesc și mai demn:

Și ah, lele, biata fată,
De doi turci fu sărutată,
Cei doi turci o sărutară —
Și-otrăvită o aflară.

Lirica aromână haiducească este sobră, fără să exagereze hiperbolizînd întîmplările și faptele eroice. Un lirism reținut, fără înfloriturl stilistice, fără comentarii sau aprecieri la adresa vitejilor, este vizibil în toate poemele de haiducie. Dacă în lirica de haiducie dacoromână eroii erau, cel mai ades, campioni ai dreptății pe un pămînt absolut românesc, iar lupta se ducea atît împotriva asupritorului, de același neam, cît și a celui străin, poezia haiducească aromână nu menționează, din motivele amintite (lipsa claselor și a exploatării în sînul comunității), fapte haiducești ale aromânilor împotriva aromânilor, ci totdeauna numai împotriva turcilor sau a cetelor de hoți albanezi, convertiți la religia musulmană. Aromânii au opus o rezistență dîrză asupririi turcești, alături de celelalte popoare balcanice; ei erau cunoscuți, în toți Balcanii, ca luptători de excepție. Nu rareori ei au devenit eroi naționali ai popoarelor balcanice (ex.: Caciandoni, Dailiani, Fetu-Mare etc.). Haiducia avea, în concepția aromânilor, un caracter religios și național; așa s-ar caracteriza, mai ales, perioada armatolilor aromâni sau, cu alte cuvinte, a căpitănatelor aromânești: „Cunoașterea acestor căpitănate prezintă o reală importanță pentru tot ce ne interesează. Ele fiind o manifestare național-religioasă, contribuie în mod hotărîtor la apropierea de fapte de arme și de suflet între aromâni și greci, luptînd alături contra turcilor stăpînitori"[1].

Baladele populare dacoromâne sînt mîndria unui popor pentru care cîntecul și poezia s-au născut îngemănate pe dulcea *„gură de rai"*, căci pe gură de rai românească s-au desăvîrșit *Miorița, Meșterul Manole, Toma Alimoș, Kira* etc.

Balada populară dacoromână înglobează teme ca: vitejia, păstoritul, curtea feudală sau tema familială; nenumărate variante îi dau strălucire; ea uzează de toate gamele posibile, de toate notele, tonurile și simțirile de cea mai aleasă gingășie, dîndu-i o măreție unică, ridicînd-o la rangul creației de geniu.

---

[1] Tache Papahagi, *Poezia lirică populară*, București, E.P.L., 1967, p. 409.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cîteva din marile teme ale baladei dacoromâne le întîlnim şi la aromâni. Baladele aromâne sînt, parcă, nişte schiţe ale marilor şi inegalabilelor frumuseţi din dacoromână; ele trăiau din vremuri imemoriale în aşteptarea rafinatului veşmînt metaforic pierdut într-o viaţă austeră, de continuă luptă împotriva primejdiilor de orice fel.

Au fost glasuri care au spus că aceste forme din lirica aromână ar fi cele mai vechi şi că lirica dacoromână le-a urcat pe treptele desăvîrşirii poetice. Nu-i cazul şi nici locul să punem noi punctul final în această chestiune, iar pentru marea poezie acest lucru ni se pare aproape lipsit de importanţă.

În privinţa baladei fantastice, lirica aromână ni se pare aproape de împlinirile din dacoromână, chiar amintind numai frumoasa baladă *Mortul blestemat*.

Legende şi basme din cele mai depărtate colţuri ale lumii amintesc mitul construcţiei. Cert este, însă, că numai varianta poetică românească *(Meşterul Manole)* atinge culmile desăvîrşirii literare; în perimetrul dacoromân acest mit capătă valoare de simbol naţional, cum se întîmplă şi cu mitul mioritic.

În lirica aromână întîlnim şi motivul mioritic, dar asistăm, mai degrabă, la schiţarea unei idei care abia în varianta românească *(Mioriţa)* capătă binecunoscuta amploare. Exemplificăm cu următoarea poezie păstorească:

— *Nachi să nu mergi la miori,*
Am visat că o să mori!
— *Dacă mor, dacă nu mor,*
Mi-ascultaţi un singur dor:
Voi la stînă mă-ngropaţi,
Primăvara, de-nturnaţi,
De trec oile, c-un braţ
Să le prind şi să le mulg,
Şi cu mîna-mi să le tund.
Fluierul s-aud mereu,
Cînd vin oi în jurul meu.
Să nu fiu nici după moarte,
De-ai mei soţi, de oi, departe.

Baladele *Mioara* şi *Caprele lui Bara* poartă semnul unui prototip din care s-au desprins cu timpul modele de o bogăţie a nuanţelor şi a limbajului poetic identice creaţiei de geniu.

Revenind la mitul construcţiei, tema o vom afla cît se poate de bine consolidată în eposul slavilor de sud precum şi în cel grecesc, dar, credem, că

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

una din variantele cele mai strălucite în care se păstrează este aceea din aromână, *Puntea din Arta*. Schema baladei este aproape identică celei din *Meşterul Manole*. Construcţia, în ambele cazuri, este pornită din poruncă împărătească, soluţia împlinirii construcţiei este una şi aceeaşi: jertfa unei fiinţe iubite. Cheia izbîndei este dată, în primul caz, Maimarelui, de o *pasăre;* în al doilea caz, lui Manole, de un vis, o *şoaptă de sus*. Dilema marelui meşter, scena zidirii, plînsul femeii urmează o schemă identică.

Interesant de notat ni se pare, în varianta dacoromână, scena tragică a zborului meşterilor care, din motive lesne de înţeles, lipseşte în balada *Puntea din Arta*. În schimb, în aceasta, înregistrăm, blestemul femeii zidite, precum şi acest final:

Trei surori eram şi, ia'
Toate trei cu soartă rea:
Cîteştrele ne zidiră,
Meşteri răi şi fără milă:
Una e la Dunăre,
La Vardar *îmi este alta,*
Iară eu la punte-n Arta_

care ne transmite nu doar numirea unor simple puncte geografice, nu doar luare de cunoştinţă asupra faptului că ar mai exista nişte variante ale aceleiaşi teme poetice la Dunăre şi la Vardar (rîu în R.S. Macedonia, Iugoslavia), ci, poate, mai mult: conştiinţa unităţii de limbă şi simţire.

Aromânii au păstrat, de-a lungul secolelor, mărturia vie a unităţii de neam: graiul lor. Dialectul aromân — păstrat în formele lui originare — este singurul testament al aromânilor întru păstrarea limbii româneşti. În secolul al XIX-lea, poetul aromân Constantin Belimace sintetiza într-o remarcabilă poezie patriotică, în dialect, *Diata părintească*, această nobilă idee care aminteşte de testamentul Văcărescului. Dacă testamentul lui Ienăchiţă Văcărescu era un îndemn întru *„Creşterea limbii româneşti / Şi-a patriei cinstire"*, testamentul lui Belimace, generat de cu totul alte condiţii istorico-

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

politice, era un îndemn întru păstrarea limbii românești (dialectul aromân):

Părinteasca rugă mare
Poruncește cu-nfocare.
Frați de mamă și de tată,
Aromâni din vremea toată!

De sub lespezi de morminți,
Strigă-ai noștri buni părinți:
„Blestem greu să aibă-n casă,
Cine limba lui își lasă.

Cine-și lasă limba lui,
Arză-l para focului,
Să se zbată viu, pe loc,
Și să-i ardă limba-n foc.

Și în vatra părintească,
Pruncii nu și-i fericească,
Nunți să nu le deie sorții,
Să nu-și legene nepoții.

Cei ce fug de-ale lor mume
Și de părintescul nume,
Piară-i harul Domnului
Și dulceața somnului.“ [1]

Poezia populară aromână este un important document poetic și lingvistic, de o măreție și o frumusețe inconfundabile.

CHIRATA IORGOVEANU-DUMITRU

[1] Tr. n.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Poeziile din prezenta antologie au fost selecționate din principalele colecții de folclor aromân:

Din literatura poporană a aromânilor, colecțiune formată și rînduită de Pericle Papahagi, profesor la Școala comercială din Salonic, publicată sub îngrijirea lui Gr. G. Tocilescu, București, 1900;

Antologie aromânească, de Tache Papahagi, București, Din publicațiunile Casei Școalelor, 1922;

Texte macedo-române, de Dr. M. G. Obedenaru, Basme și poezii populare de la Crușova, publicate după manuscrisele originale de prof. I. Bianu, București, Edițiunea Academiei Române, 1891.

Am consultat următoarele almanahuri, reviste și ziare aromânești: *Almanah macedo-român* (1901—1902, 1903); *Almanahul aromânesc* Frățil'ea *pe anul 1927*; *Almanahul aromânesc 1928*; *Calendar armânescu* „Graiŭ bun", 1909; *Calendar aromânesc pe anul 1911 și 1912*; *Flambura*, I (1912)—II (1914); *Flambura Pindului*, I (1929); *Frățil'ea, întru dreptate*, I (1880); *Frățil'ea*, I (1901) — II (1902); *Graiŭ bun*, I (1906—1907); *Lilicea Pindului*, I (1910—1911); *Macedonia*, I (1888) — II (1889); *Macedonia*, seria II, VI (1932); *Revista aromânească*, I (1929); *Revista macedoromână*, II (1930); *Revista Macedoniei*, I—II (1905—1906); *Românul de la Pind*, ziar săptămînal, I—X (1903—1912); *Revista Pindului*, I (1898).

Cîteva poezii le-am cules de la vorbitori ai dialectului aromân, care mi-au furnizat și unele date despre obiceiurile aromânilor legate de păstorit, cărvănărit și alte evenimente ale vieții lor. Am folosit un sistem unitar de transcriere a poeziilor în dialectul aromân.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

În transpunerea poetică în dacoromână am urmărit o cît mai fidel posibilă respectare a literei textului aromân. Rarele „îndepărtări" de original se fac simțite la nivelul cuvintelor, dată fiind, în primul rînd, extrema bogăție de sinonime a limbii române.

Am folosit, pe cît mi-a stat în putință, în transpunerea poetică, graiul poeziei populare dacoromâne, păstrînd, cîteodată, unele cuvinte din dialectul aromân, deosebit de expresive: *mușát(ă), flurle, levénd* etc. precum și cuvinte care nu au corespondent semantic în limba română:*dirvene, cumit(ie), armatulați, cărvănar, ghegani* etc.

Explicațiile etimologice ale acestor cuvinte sînt date după *Dicționarul dialectului aromân*, de Tache Papahagi (DDA), București, Editura Academiei R.S.R., 1974.

Deoarece există mici deosebiri între aromâna nordică (vorbită de aromânii din Albania, Iugoslavia și Bulgaria) și aromâna sudică (vorbită de aromânii din nordul Greciei), am respectat formele din textele culese de Pericle Papahagi și Tache Papahagi, iar textele din volumul lui M. G. Obedenaru, transcrise cu numeroase greșeli, le-am corectat conform aromânei vorbite în regiunea Crușova (R. S. Macedonia, Iugoslavia). Ex. alternanța dintre *ă* aton medial sau final (specific pentru aromâna nordică: *bărbútă, cásă, țăn)* și *ĭ* aton medial sau final (specific pentru aromâna sudică: *bîrbútă, cásĭ, țîn*).

Precizăm pronunțarea unor sunete specifice dialectului aromân:

č : č + e; č + i — se va citi ca în limba română: *ceară, picior.*

δ: ca în gr. διδάσκαλος.

dz: ca în it. *mezzo.*

γ: ca în gr. γάλα,ἀγάπη.

ğ : ğ + e; ğ + i — ca în limba română: *genunchi, ginere.*

l' : ca în it. *gli, cogliere.*

ń : ca în it. *signore, giugno.*

θ: ca în gr. θάλασσα, θεός.

C.I.D.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

LIRICA DE DRAGOSTE

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Lásă-ț fúrca ș'fúslu-ț tíne,
Și-éși-ńi, vrútă, tu pălθíre.
Eși-ńi tu pălθíre, vrútă,
Cînticlu a meu l-ascúltă,
Și-ț aspún di-iu-acáță vreárea:
Di la ócl'i apărneáște
Și la búdză năvăleáște.
Di la búdză ț-chícă-n sin,
Di și-acáță-arădățíńi.
Arădățíńi si-acățáre,
Vreárea nu-áre vindicáre;
Nu-áre vreárea vindicáre,
Dicît mași cînd ómlu moáre.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Lasă-ți furca, lasă-ți fusul,
Ieși iubito la fereastră,
La fereastră ieși, iubito,
Cîntecul de mi-l ascultă,
Să-ți spun dragostea de unde,
Dragostea de unde-ncepe:
De la ochi ușor pornește,
Și la buze năvălește,
De la buze-ți pică-n sîni
Unde prinde rădăcini.
Rădăcini de prinde tare
Ea nu are vindecare.
N-are dorul vindecare
Decît dacă omul moare.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ţi-ńi vidzúi ş-un ɣís bun,
Un ɣís ş-un gióne bun,
Pi cal ghiócu ş-alăgá,
Percía vimtúl l'-o-azburá,
Ca sirma l'-u arăschirá.
S-aveám tih'e si-ńi lu loám,
Mea cu fúrca s-lu hărneám,
Şi cu fuslu s-lu-nvişteám,
Că ńi-armáşu singúră
Ca oile făr picurár,
Ca múli făr cărvănár.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Am visat un vis frumos
Vis frumos, iubit frumos
Alerga pe cal mărunt,
Păru-i flutura în vînt,
Răsfirat şi mătăsos.
Dacă-aveam noroc să-l am
Doar din furcă îl hrăneam
Şi din fus îl îmbrăcam,
Că eu singură-am rămas,
Ca turma fără cioban,
*Şi catîri făr'*cărvănar [1].

[1] Cărvănarii asigurau transportul în Peninsula Balcanică, lipsită de căi de comunicaţie.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Móri, tine gúră di móscu,
Fă-ti ncoá si-ńi ti cunóscu.
— Lásă-ńi-mi, gióne livendu,
Că ńi-am mámă, ńi-am ş-afendu.
— Feáta mea, tră dáo zboáre,
V'ińu di piste nao hoáre!
— Lásă-ńi-mi, gióne cripát,
Ńi-am surări io, şi ńi-am fráţi.
— Fă-u, Doámne-n cálea máre,
Si-ńi o aráp pînă din dzáre.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Tu, cu gura ta de mosc,
Vino-ncoa să te cunosc.
— Lasă-mă, voinic levend [1]
Mamă, tată să nu-mi pierd.
— Pentru două vorbe, fată
Bătui nouă sate-ndată.
— Ah, voinice trist, mă lasă
Am surori și frați acasă.
— Doamne, scoate-mi-o în cale
S-o fur pîn' la ziua mare!

[1] *Livendu*, bărbat tînăr, zvelt, cu ținută de cavaler, < gr. λεβάντης și tc. *levend* (DDA).

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Mine-l'i grescu,ș-vrúta no-avde:
V'inu-ńi, vrútă, v'inu-ńi, haide,
S-nă iș̦im dóil'i a primnáre,
Cînd pi cáli, cînd stri cáli.
Va-ńi v'in noáptea s-te-arăch'éscu,
Că tóra tu ańi îńi éscu;
Cînd la tine minduiéscu
Di minti va-ńi cictiséscu;
Cîndu dau di ti mutréscu
Ca fluria-ngîlbinéscu
Și ca ț̦eára mi tuch'éscu.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Îmi chem draga, ea n-aude:
Vino, draga mea, hai, vino,
Să ieşim la o plimbare,
Cînd pe drum, cînd pe cărare.
Noaptea vin să te răpesc,
Anii mei se potrivesc.
Cînd la tine mă gîndesc,
Îmi vine să-nnebunesc,
Numai dacă te privesc,
Ca fluria [1]*-ngălbenesc,*
Lumînare, mă topesc.

[1] *Fluríe*, pl. *fluríi*, >monedă de aur < gr. φλωφι „ducat de aur", alb. *flori*, „aur", şi tc. *flory* „monedă de aur" (DDA).

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Feátă ţe-ńi te-aveám tu vreáre,
Birbil'o, more, birbil'o,
Mi pimséşi, cădzúi to-amáre
Birbil'o, more, birbil'o,
Tindi-ţî mîna si-ńi mi scóţî,
Tra s-ni fáţim dóil'i sóţî.
Feátă cu fáţa di meru,
S-n-ancîlţăm pîpúţî di h'eru,
S-ni lom dóil'i di sumsoáră,
S-n-alîgăm di hoáră-hoáră;
S-n-alîgăm di múnti-múnti,
Si nă fáţim soáţî múlti.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Fată, ce te vream iubită,
O, biulbiul, *privighetoare!*
M-ai împins, căzui în mare,
O, biulbiul, privighetoare!
Mîna, dă-mi, ca să mă scoți,
Și să ne avem de soți.
Fată cu obraz de măr,
Să-ncălțăm ghete de fier.
Să ne luăm de subțioară,
Să umblăm din sat în sat,
Să umblăm din munte-n munte,
Să ne facem dorturi multe.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Z-deádi soárli după lúnă,
Stăi ńică, stăi búnă,
Stăi, să-ńi ţî dzîc ţivá,
Tră tini ńi-ardi inima.
Stăi bráţ di bráţ s-ti l'au,
Si-ńi ti-adúc tu cása meáuă,
Să-ńi ti fac niveástă náuă.
— Nu-ńi stáu, gionli-a n'eu
Ńi-u frică di ócl'ul a tău
Că-ńi mi soárbi, ńi-mi tuch'ásti,
Că ńica'ndilicátă ş-éasti.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Soarele-i ascuns de lună,
Stai micuța mea cea bună.
Ți-aș șopti acum ceva:
Cum îmi arzi tu inima.
Stai, de mînă mi te-aș lua,
Să te duc la casa mea,
Să te fac mireasa mea.
— Nu pot sta, iubitul meu,
Frică mi-e de ochiul tău
Că mă soarbe, mă topește
Și micuța se-ofilește.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Feáta z-dúțe ta s-l'a apă
Giónili mușát va s-creápă;
„Stăi lea feátă, nu ț-o-arșíni,
Că v'in ș-mine după tini,
Stăi s-ță pórtu vásili,
S-ț-arăpásă brățîli."
Se-arîse feáta ș-lo-aștiptă;
Giónli vási nu-l'i púrtă,
Ma un ócl'iu îl'i fúră
Pri súm dzeáne ș-sufrîmțeále,
Di se-avdzî ș-pînă tu xeáne.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Fata merge să ia apă,
Tînăr mîndru o așteaptă:
„Fată, nu-ți fie rușine
Că m-oi ține după tine.
Stai, să-ți duc ulcioarele,
Odihnește-ți brațele!“
Crezînd, fata-l așteptă.
El ulciorul nu-i purtă
Și pe ochi o sărută,
Pe sub gene și sprîncene,
De-auzi o lume-ntreagă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Dóil'i s-nă lom, dóil'i s-nă vrém,
Dóil'i nă inimă s-avém;
Ş-a múmilor s-nu l-aspuném,
Că múmili ştiu zboárî múlti,
J-dipún frîndzîli dit múnti,
Súrpă şi gióńil'i dipri púnti.
S-fúdzim dipárti de-aestă lúmi,
Sî s-agîrşáscă ş-a noásti númi.
Văl'uri s-aleádzim cu-api curáti,
I pîdúri cari sun nicîlcáti
Ş-iu lîludzli sun neadunáti
Ş-acló cîlivă s-nă fîţém
Şi bána singuri s-nă u triţém,
Şi di vîrnu aminti s-nu n-aduţém,
Şi cari s-ch'irém, cári s-murím,
Dóil'i, dóil'i si nă h'ím.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Să ne luăm, să ne iubim,
Doar o inimă să fim,
Mamelor să nu le spunem,
Mamele ştiu vorbe multe,
De cad frunzele la munte,
Şi flăcăii de pe punte.
Hai, noi să fugim de lume,
Să se uite-al nostru nume.
Să luăm văi cu ape clare
Şi păduri ce-s necălcate,
Unde-s flori neadunate.
Şi-o colibă să ne facem
Viaţa singuri să ne-o ducem.
Şi de nimenea aminte
Amîndoi să nu ne-aducem.
De-om pieri sau vom muri
Numai amîndoi vom fi.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Ţe-amînáşi, lilúðă, s-eşi?
— Ńi-amînái şi va-ńi amîn,
Că ńi-u fricǎ de aţél gióne,
Ţi-ńi mi l'eá di mînă-mînă
Di-ńi mi scoáti la fîntînă,
La fîntînă strǎ fîntînă,
Iu z-duc feátili ş-la lînă,
Di v'in gióńil'i di le-avínă,
Di lî stringu mîńili,
Di lî frîngu neálili,
Neálili ş-mîrdzeálili.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Ce-amînaşi, floare, să ieşi?
— Amînai şi-am să amîn,
Frică mi-e de-acel voinic
Care mă tot ia de mînă
Şi mă duce la fîntînă,
La fîntînă, străfîntînă,
Unde fete spală lînă
Şi-unde mi le prind voinicii,
De le strîng, ah, mîinile,
De le frîng inelele,
De le frîng mărgelele.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Di dórlu a tău, ńică, io mor,
Ieși di-ńi greá un dúlți zbór.
— Ți s-ță gréscu, nu-ńiești vrút,
Nu-ńi ești vrút, ni cunuscút,
Ș-mini nu ńi-escu ti túțî,
Cunuscúțî, nicunuscúțî.
— Vrútă, s-h'ii tini ti mine,
Să-ńi ti fac tútă de-asimé;
Di asimé, di fluríe,
S-creápă dușman'il'i di zilíe.
Să-ńi ti nvéscu ș-tru mătáse,
S-čiudueáscă ntreága pláse.
Tru mătáse, tru hrisăh'i,
Z-bádzî túțî giońil'i tru mirăch'i.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— De-al tău dor, eu, dragă, mor
Ieşi şi-mi spune-o vorbă bună!
— Ce să-ţi spun, nu-mi eşti iubit
Nici iubit, nici cunoscut,
Şi eu nu sînt pentru mulţi,
Cunoscuţi, necunoscuţi!
— Să fii, dragă,-al meu alint,
Să te-mbrac toată-n argint,
Salbe de argint, flurii,
Moară cin' te-o duşmăni!
În mătase te-mbrac, dragă,
Să se mire-o lume-ntreagă!
În mătase şi-n beteală
Să bagi toţi flăcăii-n boală!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ń-am un an şi giumitáti,
Ń-intră anángh'ia tu hicáte,
Ai va-ńi mîcă a meále ńiáte.
Piturnícl'e dit curíe,
V'in la mine pit avlíe.
Dzuá di Maiu inşíi a primnáre,
S-ńi-avdu dulţéa ta cîntáre,
Pi virdeáţă iu şideái,
Di cárşi láilu-ńi me-ardeái.
Piturnícl'e chindisítă,
Di tine mintea ńi-u mintítă.
Piturnícl'e chindisítă,
Cu fustánea zuγrăpsítă,
La care ńi-u ţ-o-ai cuirítă
Pi trup ahătu undzítă?
Piturnícl'e di nimpáde,
V'in la mine tu criváte,
S-treáţim vreárea co-arihváte.
Piturnícl'e di pit cáse
V'in la mine tu cífáse.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

De un an şi şase luni
Mi-a intrat boala-n plămîni,
Şi-o să-mi mînce tinereţea.
Potîrniche din livadă,
Hai la mine prin ogradă!
Mă plimbam în zi de mai
Să-aud, dulce, cum cîntai.
În verdeaţă îmi şedeai,
Bietul, chipul mi-l ardeai.
Potîrniche zugrăvită,
Ce-mi lăsaşi mintea smintită!
Potîrniche-ncondeiată,
Ce porţi rochie brodată,
Oare cine ţi-a croit-o
Pe trup de ţi-a potrivit-o?
Potîrniche zvăpăiată,
Tu la mine-n pat te-arată
Dorul nostru-n tihnă fie.
Potîrniche de prin case
Hai la mine-n colivie!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Nu-ńi treți, feátă, prit ubór
Că-ńi lo-arîdzi híl'iul-a ńeu.
— Nu-ți lo-arîd io, tétă ș-sór
Că ț-lo-arîdi trúplu a ńeu,
Trúplu a ńeu ca schic di gărnu
Și nu-ți lo-arîdi altu vărnu.
— Nu-ńi treți, feátă, prit ubór,
Că-ńi lo-arîdzi híl'iul-a ńeu.
— Nu-ți lo-arîd io, tétă ș-sór,
Că-ți lo-arîde cáplu a ńeu;
Mușuteáța mea nu-l alásă
Un minút ca s-șádă-n cásă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Să nu treci prin curte, fată,
Să-amăgești pe fiul meu!
— Nu-l ademenesc, mătușă,
Ci-l îmbie trupul meu!
Trupul meu ca spicu-nalt,
Îl îmbie, nimeni alt'.
— Să nu treci prin curte, fată,
Să-amăgești pe fiul meu!
— Nu-l ademenesc, mătușă,
Îl îmbie chipul meu,
Frumusețea mea nu-l lasă,
Nici un pic să stea în casă.

Vivliuteca Armâneascâ (vivljuteca.org)

Iu-ńi erái, bre giónle a ńeu,
Iu-ńi erái, lái vrútlu a ńeu?
Pritu gîrdină mi priimnái,
Meáre-aróși ńi-adunái,
În sin la vrúta-ńi li bîgám
Și zboári dúlți nî zburám.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Und' erai, voinicul meu,
Und' erai, iubitul meu?
Prin grădină mă plimbai,
Mere roșii adunai,
În sîn dragei le puneam,
Și dulci vorbe ne grăiam.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Di oára ţe-ńi ti vidzúi,
Ńică, tu pátu-ńi cădzúi!
Ş-meţi tuţî îńi dzîc eşti láie,
Nu-ni ti scot io dit sívdáie.
Ş-meţi tuţî dzîc: ieşti aráuă,
An'ia pári că eşti steáuă.
Las alátră, nu hii búnă,
Nu ti dau necă pri lúnă.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Ah, de cum mi te văzui,
Eu bolnav la pat căzui!
De-mi spun toți că tu ești rea,
Tot nu-mi trece dragostea!
Chiar de zic cu toți: ești rea,
Mie-mi pari că ești o stea.
Las'să spună: nu ești bună,
Nu te dau pe mîndra lună!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Aidi, feátă, v'in cu mini,
Să-ńi ti fác tútă de-asími,
Feáta mea, aleápta mea.
— Nu v'in gióni, că-i arşini,
Ş-că nă him făr di curúni,
Giónli a meu, xiftérlu a meu!
— Aidi ńică să-ńi ti ncurún,
Su-umbráta ţea di chín,
Z-bîgăm núnu aţél soáre,
Ş-aţeá lúnă núnă máre,
Cúscri chíńil'i a nóştri sóţi,
Tra s-creápă duşmánil'i tóţi.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Haide, fată, hai cu mine
Ca să pun argint pe tine.
Fata mea, aleasa mea!
— Nu voinice, că-i rușine,
Nu m-am cununat cu tine!
Dragul meu, vulturul meu!
— Dragă, hai să te-ncunun
Pe sub umbra cea de pin,
Îți pun nun pe mîndrul soare,
Și pe lună nună mare,
Nuntași pinii, că ni-s soți,
Să moară dușmanii toți!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Boáţea ta ca di birbíl'iu,
Ñi-o-avdzîi ńică nă oáră,
Iu ş-cîntá, moi iu ş-cîntá,
Ca púl'ilu di primuveáră.
O, ţe nu ţi-erái un púl'u,
S-tindu aláţu si-ńi te acáţu,
Ş-tu clúvie si-ńi ti bágu,
Cu mîna-ńi s-ti hrănéscu,
Cu ócl'iul si-ńi ti sórbu.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Glasu-ți de privighetoare
L-auzii cîndva, iubito,
Tot cîntai a ta cîntare,
Pasăre de primăvară!
Nu erai, vai, zburătoare,
Să-ntind lațul să te prind,
Să te-nchid în colivie,
Din mînă să te hrănesc,
Cu ochii să te robesc!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Feátă, móre feátă,
Feátă cu ócl'iul láiu,
Cu cusița gálbină,
Fáța-ț di trandáfilă,
Ocl'iul laiu ca másină,
Gúșea di arî'ndură
Di la Dumnidzău s'țî v'ină.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Fată, fată, măre fată,
Fată cu ochii de mură
Şi cosiţa galbenă,
Chipul tău ca trandafirul
Ochiul negru de măslină,
Gîtul ca de rîndunică,
De la Dumnezeu să-ţi vină!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Pi doi múnți análți-și fuviróși
Dupî múnți nî livádi veárdi,
Tru livádi nî fîntînă-aráți,
Stri fîntînă, umbrî di gutúńiu,
Sum aúmbră-și doármi vrúta-arcátă,
Știrnumíntul, rúguzinî veárdi,
Cîpitîń'lu, mînúcl'iu di pái
Anvîlitúra, frîndză di gutúńiu.
— N-am ni mumă, n-am ni tată,
N-am ni casî, n-am ni masî,
Nu-am ni sorî sî-ńi plîngî caimólu,
Ńi-am un fráti, tru xeáni, dipárti.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Pe doi munți înalți și crunți;
După munți — livadă verde
Și în ea — fîntînă rece,
Umbra de gutui alături
Și sub umbră doarme draga:
Așternutu-i — un preș verde,
Căpătîi, un braț de fîn,
Frunză de gutui, velința:
— N-am nici mamă, n-am nici tată,
N-am nici casă, n-am nici masă,
Soră n-am să-mi plîngă-amarul,
Doar un frate, dus departe.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Multi ori-ńi ţî dîmîndái,
Lea armână, lea,
V'ińiu acásî nu-ńi ti-aflái,
Lea armână, lea!
Pit bîhcé-ńi ti priimnái,
Grămusteână, lea!
Lilíci ma-ńi ţ-adunái,
Lea armână, lea,
Ş-túfi-túfi li ligái,
Lea armână, lea,
Ş-pi la soáţî le-asprîndeái,
Grămusteână, lea!

(Culeasă de la Maria Iorgoveanu, originară din comuna Curtóva, Bulgaria.)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Multe ori mi te vestii,
Aromânca mea!
Și-acasă nu te găsii,
Aromânca mea!
Prin grădină te plimbai,
Grămusteanca [1] *mea!*
Și-acoló flori adunai,
Aromânca mea!
În buchete le strîngeai,
Aromânca mea!
Pe la soațe le-mpărțeai,
Grămusteanca mea!

[1] *Grămusteán, -ă*, locuitor din *Gramuste*, comună din Grecia, la nord de Pind.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Sus tu múnti i nă crúți,
Trîș sum crúți 'nă lilíci,
Nă lilíci,'nă nișáni,
Ésti iarba di-agîrșári;
Cári oáie dúți ș-păști,
Nélu-a l'ei și lu-agîrșeăști.
Z-duc jilíti ș-u-anurdzéscu;
Și di vrúțî 'și-agîrșéscu;
O-ánurdzii și mini, láea,
Și tut nu-ni treáți sivdáea;
Nu-ni treáți sivdáea țe-ám
Tră un gióne picurár.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Sus pe munte e o cruce
Chiar sub cruce e o floare
Floare şi minune mare,
Că e iarbă de uitare.
Orice oaie care-o paşte
Mielul nu şi-l mai cunoaşte.
Se duc fete şi-o miroasă
De iubiţi nu le mai pasă.
Vai, o mirosii şi eu,
Dragostea tot nu mă lasă,
Dragostea pe care-o am
Pentru un iubit cioban.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Feátă, ócl'iul mîrsinátu,
Lea muşátă, armână,
S-nu-ní ti duţî múltu-amînátu,
Seára la fîntînă.
Cî ficiórl'ii-şi suntu-arăi,
Ş-feátă, vor s-ti-arîdă,
Cî tu sirńi îńi ti-adári,
Cînd nédzî seára ntre-apă.
Nu-ńi ieşi, vrútă, amînát,
Noáptea tu gîrdină,
Cî luna-i di steáli-mplină
Şi-io va-ńi ti-ariséscu.
Cî di cîndu-ńi ti vídzui,
Bána ńi-ească lai
Şi-unî inimî ţi-avui,
Îńi si disfeáţi-n doáuă:
Disi a ţîia va-ńi ţu dau,
Disi va-ńi armînă
S-nu-am unu pónu tu bána mea,
Cî-ńi luai feátă-armână.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Fată, cu ochi măsliniu,
Tu frumoasă, aromână,
Nu te duce prea tîrziu,
Pe-nserate la fîntînă.
Că flăcăii sînt prea răi
Şi de tine vor să rîdă,
Că-n mătăsuri te îmbraci
Cînd te duci la apă.
Nu ieşí, dragă, tîrziu,
Noaptea în grădină,
Că bolta-i de stele plină,
Şi-am să te-ndrăgesc.
Căci de cînd mi te văzui,
Viaţa-mi este neagră,
Şi o inimă ce-avui,
Mi se frînse-n două!
Ţie oare să ţi-o dau,
Mie oare să-mi rămînă,
Să nu sufăr toată viaţa
Că mi-am luat o aromână!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Háidi, hai, lea vrúta mea,
Ţi-aşteptî plîcîrseári,
Nu ţî-i ésti ńilă-nheám
Di a noástî vreári?
Car's-ti fac sivdáea mea,
Lea muşátă armână,
Va-ńi ti port, lea vrúta mea,
Ca nélu-ntru mînă.

(Culcasă de la Maria Iorgovcanu)

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Haide, hai, iubita mea,
Ce-aștepți rugăminți,
Nu ai milă nici un pic,
De-ale noastre suferinți?
De te fac iubita mea,
Mîndră aromână,
Te-oi purta, dragostea mea,
Ca inelu-n mînă!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Dă-ńi-mi, dádă, dă-ńi-mi, mánă,
Trîși tu cása-aṭeá din dzeánă,
Si-ńi mi fácu filigeánă,
Si-ńi mi bágă pri pulíṭă,
S'treácă púl'ilu si-ńi mi súrpă,
Si-ńi mi fac bucă'ṭ, bucă'ṭ,
Bucă'ṭ, bucă'ṭ și sî'rme, sî'rme,
Si l'eá métura s'mi-arneáscă,
S'l'ea fărășea si-ńi mi-adúnă,
Si-ńi mi-arúcă pi cupríe,
Si-ńi mi fácu trandafílă,
Trandafílă, caranfílă,
S'treácă gióńil'i si-ńi mi-arúpă,
Si mi-arúpă, s'mi-ańiurdzeáscă,
Si-ńi mi bágă-n sin, măráta.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Dă-mă, mamă, dă-mă, mamă,
Sus, în casa de pe geană,
Să mă fac o filigeană,
Să mă urce pe poliță,
Pasărea să mă dărîme,
Să mă fac bucăți-bucăți
Și fărîme, mici fărîme,
Să mă mături apoi,
Cu fărașul să m-adune,
Să m-arunce la gunoi,
Să mă fac un trandafir,
Trandafir și caranfir,
Să mă rupă-n treacăt tineri,
Și mireasma să mi-o soarbă,
Să mă poarte-n sîn, sărmana!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

T-ună zămáne, dádo,
Púl'iu ńi-erám,
Fágu di fágu, dádo,
Ńi-alăgám;
S-me-adún cu vrúta, dádo,
Nu puteám,
Di jáli mari, dádo,
Ţi ńi-aveám,
Ma multu mórtu, dádo,
Di ɣiu ńi-erám,
Fócuri mări tu ch'eptu, dádo,
Io ńi-aveám;
Fîntîńi di munţî, dádo,
Ńi-alăgám;
Ună di ună, dádo,
Le-astrăch'ám;
Ş-fócurli s-le-astingu, dádo,
Nu-ńi puteám,
Ca turtúra, dádo,
Ńi-mi dipirám,
Ma gh'ine láilu, dádo,
Si nu-ńi me-aflám.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Într-o vreme, mamă,
Pasăre eram,
Şi din fag în fag, eu mamă,
Alergam;
Să-ntîlnesc iubita, mamă,
Nu puteam;
De tristeţea-mi mare, mamă,
Ce-o aveam,
Mai mult mort, eu mamă,
Decît viu eram;
Focuri mari în pieptu-mi, mamă,
Eu aveam,
La fîntîni de munte, mamă,
Eu umblam;
Una cîte una, mamă,
Le secam;
Focurile-a-mi stinge, mamă,
Nu puteam;
Şi ca turturica, mamă,
Eu mă tînguiam;
Mai bine, sărmanul, mamă,
De nu mă năşteam.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Vor si-nvirdzáscă árburil'i,
Şi gl'étlu nu-l' i-alásă;
Voi s'ti-agărşésc, armâna-a meá
Şi dórlu nu me-alásă.
Dipúne-armână, mîntíla
Şi anvăleá-ńi-ţî búdza,
Si nu s'veádă băşeárea-a meá,
Iu mine te-ám băşeátă;
Că-acásă noi mîne nă ţem,
Mîne nă ţem în hoáră:
S'videáre lúmea búdza ta,
Meá cîntic va nă scoálă.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Arborii vor să-nverzească
Şi înghețul nu îi lasă;
Să te uit armânco-aș vrea
Dar, vai, dorului nu-i pasă.
Aromânca mea, năframa,
Gura-ascundă-ți de păcat,
Să nu vadă nici un om
Unde mi te-am sărutat.
Căci vom merge mîine-acasă,
Mîine ne vom duce-n sat;
De-o să-ți vadă lumea gura
Cîntec ne-or scorni pe dat'.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Cîti steáli sun în ţer
Trandáfir
Lai carámfir,
Tuti-alúni sî si fácă,
Si le-adún tu tistimelí,
Si le-adúc a vrútil'ei:
— Vrútă iu-ţ lo-ai giónili?
— Tu Vlăhíe şi Magiaríe.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cîte stele sînt pe cer,
Trandafir,
Măi, caranfir,
Să se facă alune-toate
Să le-adun în testemel,
Şi iubitei să le-aduc.
— Dragă, unde ţi-e iubitul?
— În Vlahie[1]*,-n Magiarie.*[2]

[1] Vlahia pentru România.
[2] Ungaria.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ună feátă ș-un lai gióne,
S-astăl'eără dóil'i-n cále,
Unu sum cále, unu stri cále,
Ș-acățără nă stihimă:
Iu va s-doármă dóil'i astără;
Póciu mpártă dáu'-aștirnúte,
Gárdu-mpártă dau' uboáre.
Căzú fóclu di análtu,
Arsi de-anámisa gárdulu,
Căzú cheátra di análtu,
Frămsi de-anámisa pócilu,
S-misticără dáule uboáre,
S-misticără dáule-aștirnúte.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Un voinic şi-o fată mare
Se-ntîlniră pe o cale,
Unu-n drum, altu-n cărare
Şi-au făcut atunci prinsoare:
Cum să doarmă pe-nserare:
Ulcior care să despartă
Aşternutul lui, de fată,
Două curţi un gard să-mpartă.
Dar căzu de sus un foc,
Arse gardul din mijloc;
Şi căzu de sus o piatră
Şi ulcioru-l sparse-ndată;
Curţile se-amestecară
Şi-aşternuturile dară.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Náθima mă-ta, móri feátă,
Ţe-ńi ti feáţi ahît muşeátă;
Di-ńi arcái ócl'iul pri tini,
Di-ńi mi cildisíi di minti,
De-agărşíi di-ńi durńíi,
Di-ńi fudzíră óili to-ágru,
Di-ńi curmără múltă zńie:
Caθe ńelu şi mînátă,
Caθe oáe şi mînúcl'iu,
Şi birbéclu nă cîpiţă.
— Taţî, lai gióne, taţî, nu creápă
Moi gióne vrút,
Tútă chiárdirea ţi feáţişi,
Mpártu-n doáuă părţî tini,
Giumitáte-alásă-a ńia,
Giumitáte tini ţîni.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Fată, fie blestemată,
Cine te făcu frumoasă,
De-mi pusei pe tine ochii
De-mi sînt mințile pribege,
De uitai și adormii,
Oile-mi fugiră-n cîmp
De-mi făcură stricăciune:
Un mănunchi fiece miel,
Fiecare oaie-un snop,
O căpiță-orice berbec.
— Taci, iubite, nu jeli,
Taci, voinicul meu iubit,
Paguba ce-o suferiși,
Tu în două s-o împarți:
A mea fie jumătate,
Jumătate fie-a ta.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Io pi múnti și soárli dupî múnti,
Dupî múnti nî liváde veárde,
Tu liváde nî fîntînă aráțe,
De-acló bea caiți-do și treáțe.
Acló ș-eará nî feátă mușátă,
Nă feátă mușátă cu fáța scriátă.
Mea șidzúi di-ńi discîlicái,
Cálu mini apóea-l ligái,
L'-ded a cálui mînúcl'ul di pál'e
A zîgárlui țerbu ch'indísit
Ș-an'ia ńi-armáse feáta țeá scriáta.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Eu pe munte, soare după,
Şi-acolo, livadă verde,
Iar în ea, fîntînă rece;
Apă bea oricine trece.
Şi era şi-o mîndră fată,
Chip de fată-ncondeiată.
Mă oprii, descălecai,
Apoi calul îmi legai,
Snop de pai dau calului,
Cerb pestriţ ogarului,
Mie chipul zugrăvit.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Ți-ńi șédzî carși cu mine,
Ńi-arșu láilu ti tine
Ti dáule sufrîmțeále,
Scriáte sunt ș-ațeále.
Cara s-mi vrei, s-mi vrei,
Cara si nu, s-ńi aspuńi,
Cîndu sî n-andîmîsím,
Vrútă, s-nî părghisím.
Va-ńi fug láilu-ńi, va-ńi fug,
Va-ńi fug tu múnti gréu;
Va-ńi fac ună călivă
Iú singúru va-ńi bînédz
Ș-aclóți va-ńi arnédz.
Niórl'i s-fácă cárte,
Múnțîl'i s-fácă cundil'e,
Márea s-fácă miláne,
Si scriu dertúrle-a meále.
Cîti steále are-n țéru
Ahîte ori s-ti mîriți
Ș-eára mine si-ńi te l'au.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Tu, ce stai în fața mea,
Arsei bietul pentru tine,
Fiindcă mîndrele-ți sprîncene,
Zugrăvite sînt și ele.
Mă iubești, iubește-mă,
Iar de nu, vestește-mă,
Cînd va fi să ne-ntîlnim,
Dragă, să ne părăsim.
Mă voi duce, biet, m-oi duce,
Mă voi duce-n munte greu,
Și-mi voi face o colibă,
Unde singur să trăiesc,
Unde singur să iernez.
Norii-n cărți să se prefacă,
Iară munții în condeie,
Marea facă-se cerneală,
Să scriu dorurile mele.
Cît de multe-n cer sînt stele,
Tu de-atîtea ori fă nuntă
Și iar eu să mi te iau.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Púl'ilu strigă: aide, feátă, ntre-apă,
Ică ntre-apă, ică tu livádi,
Tu livádi șóput co-apă-aráțe,
Ningă șóput mîngal cu lilíce
Cu lilíce ș-cu vîsileác albu,
Pi vîsileác ș-ună cárte albă.
Cárte albă și cu ɣráme lai,
Ґráme lăi, jil'oáse scriáte:
„Cavái di-ațel om ți báșe feáte,
Pîn s-u báșe: «va-ńi ti l'au feátă»
Di cara u báșe: «așteáptă pîn di toámnă» "
Toámna v'ine ș-primuveára ag'unsi.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Pasărea cheamă: hai, fată, la apă,
La apă sau în livadă,
În livadă e un izvor cu-apă rece,
Lîngă izvor e mangal cu flori,
Cu flori şi alb busuioc,
Pe busuioc e o albă scrisoare:
O scrisoare albă cu slove negre:
„Vai cel care sărută fete,
Pînă s-o sărute: «fată-am să te iau!»
După ce-o sărută: «stai pînă la toamnă!»
Toamna sosi şi primăvara veni!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Mi luă sómnul si-ńi mi bágu
Súmu déga ţeá di fágu;
Mi luă sómnul si-ńi mi ncl'ínu
Súmu déga ţeá di chínu.
Cló şi-i nă fîntînă aráţi
Di-ş u-alávdă cári-ş treáţi.
Mi-aplicái si-ńi beáu apă
Ńi cîdzú şimía s-mi creápă;
Cári s-o-află s-ńi-u pitreácă
Pri nă feátă nimărtátă
Pri nă púl'e niuoátă,
Că ńi fu di vrúta dátă.

Vivliuţeca Armânească (vivliuteca.org)

Mă ia somnul să mă trag
Sub tufișul cel de fag;
Somnul vine, mă închin
Sub tufișul cel de pin.
Acolo-i fîntînă rece
Laud-o oricine trece.
Să beau apă m-aplecai,
Îmi căzu năframa, vai!
Cine-o află s-o trimeată,
Pe-o fată nemăritată,
Pe o puică neouată,
Că-i de la iubita dată.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

S-agioácă feáta cu merlu,
Moi s-agioácă!
Lo-amină sus, lo-aşteáptă-n mănă,
Moi s-agioácă!
— Acúi l'-ul ţăń, feátă'aţél meru,
Acúi l'ul ţăń?
— A unúi gióne, unui pábesu,
Ţe-are trei ańi, ţi şáde m-Póle,
Di nu-ńi pitreáţe ni cárti, ni zbóru,
A lui îl ţăn!
Di va-ńi crep láea di dóru,
Láea-ńi!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cu un măr se joacă fata,
Măi, se joacă!
Sus l-aruncă,-n, mină-l prinde,
Măi, se joacă!
— Fată, pentru cine-i mărul,
Pentru cine?
— Pentru-un drag necredincios
De trei ani şade-n Stanbul,
Nu-mi trimite scris, nici vorbă,
Lui îl ţin!
Şi-am să mor de dor,
Sărmana!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Mult an-dzáre-ńi ti sculáşi,
Moi lilice, moi trandáflă!
Purungh'il'i di-ńi diştiptáşi,
Di-ńi intráră tu gîrdínă,
Di-ńi mintiră vasileáclu,
Vasileáclu şi garoáfli,
Vasileáclu a gióńilor,
Garoáfili a nveástilor.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Prea din zori mi te trezişi
Floare, floare, trandafir!
Şi porumbii-mi deşteptaşi,
De-mi intrară în grădină
Şi-mi călcară busuiocul,
Busuioc şi caranfir.
Busuioc pentru flăcăi,
Caranfir pentru neveste.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ţinţi dzîli ş'şási nópţî
Căt imnái ş-căt alăgái
Pi tu múnte ş-pitu cămpu
Iuvá vrútă nu-ńi aflái.
Vrúta j-doármi n-gradiníciu,
Sum muşátlu trandafíl
Şi-aţel dulţi caramfíl,
Cu cáplu sum trandafíl,
Cu trúplu tru iárbă veárde,
Cu mîńli tru busul'ác
Ş-cu cicĭoárli tru giungiúlă.
Féciu cum féciu ş-u diştiptái.
— Că ţe-ńi vinişi torá veára,
Torá veára ş-primuveára,
Pri curoári ş-asudoári
Sti hivreáscă ş-lăvrăseáscă,
Nu ţ-ai mână, s-ti mutreáscă,
Niţi tátă, s-ti hîrseáscă,
Nu ţ-ai sor ca s-ti jileáscă,
Niţi fráti s-ti ńilueáscă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Vreo cinci zile, şase nopţi
Cît umblai şi colindai
Peste munte şi cîmpie
O drăguţă nu-mi aflai.
Draga doarme în grădină,
Sub frumosul trandafir,
Sub cel dulce caranfir,
Cu fruntea sub trandafir,
Cu trupul în iarbă verde,
Cu mîinile-n busuioc,
Cu picioarele-n susai,
Cum făcui, mi-o deşteptai:
— Ce-mi venişi acuma vara,
Acum vara, primăvara,
În răcoare şi-n sudoare,
Ca să mi te-mbolnăveşti,
Mamă n-ai să te-ngrijească,
Tată n-ai să te-ocrotească,
Soră să te jeluiască,
Frate să te miluiască!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Buzbuch'eáuă ș'trandafl'áuă,
Țe-amînáși și dișcl'idzî?
— Ńi-amînái și va-ńi amîn,
Tră cripárea a mánă-n'ei,
Tră cripárea a tátă-n'ui,
Nu-ńi da giónle țe-ńi voi io.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Bobocel şi trandafir,
Ce-amînaşi să înfloreşti?
— Amînai şi-am să amîn,
În necazul mamei mele,
În ciuda lui taică-meu,
Că nu-mi dau voinicul meu!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cîti frîndză azboără vimtul
Ahînte ori ńi te-am băṣátă
Pi la dzeáni ṣ-sufrîmṭeále,
Dáule meáre făṭi a tále,
Dóil'i ócl'i ca doáuă steále.
Moi lilíce di pi méru,
Îńi pári cîdzútă din ṭér.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cîte frunze le ia vîntul,
Tot atît mi-a fost sărutul,
Pe la gene şi sprîncene,
Pe obraji, ca două mere,
Pe cei ochi ca două stele.
Floare, floare de pe măr,
Parcă-ai fi venit din cer!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Ştii anda deadún erám,
Di zburám, nă dizńirdám,
Pri sum póńil'i anvirdi'ţ
Pri sum gh'işańil'i anflúriţi,
Bánă dúlţi nă triţeám,
Că dip nu nă o-aduchiám,
Lúna dadún ne-alăsá,
Ş-luţeáfirlu dadún n-aflá.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Știi tu cînd ne întîlneam,
Ne vorbeam, ne dezmierdam,
Pe sub pomii înverziți,
Pe sub vișinii-nfloriți,
Viață dulce petreceam,
Și deloc nu o simțeam;
Luna singuri ne lăsa
Și luceafărul ne-afla!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Léle-ń di Mpóli-ńi dipuneám,
Léle-ń ti vreárea ta!
Di méru, méru ńi-alăgám,
Meáre-aróșe ńi-adunám,
Tu čimbéru ńi-li băgám,
Cu căstúra li curám,
Tu zaháre li mul'ám,
Cu v'in dúlțe li măcám,
Tine nu-ńi te agărșeám,
La feáte când le-ampîrțám.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ah, din Poli [1] *coboram,*
Ah, pentru iubirea mea!
Măr de măr eu colindam,
Mere roşii adunam,
În maramă le puneam,
Cu-un cuţit le curăţam,
Şi în zahăr le-nmuiam,
Cu vin dulce le mîncam,
Pe tine nu te uitam,
Fetelor cînd le-mpărţeam.

[1] Constantinopol sau Istanbul.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Lea, feátă, lea muṣátă,
Cîndu ńi-te-am bîṣátă,
Di cîntic nă sculáră,
Ṣi-l cîntă ntreága hoáră?
Aéri-seáră, lai gióne,
— Aéri-seáră, lai bune!
— Aéri-seáră ṣ-erá noápte,
Di no-aveá cari s-nă veádă!
— Lai gióne tivichéle,
Nă vidzú hăryía,
Hăryía-aspúsi a púl'ilor,
Ṣi púl'i nă cîntáră,
Di s-avdzî ṣi-n hoáră,
Că ńica ṣ-u bîṣáră.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Fată, fată, mîndră fată,
Cînd te-am sărutat vreodată,
De ne-au scos cîntec pe dată
De ni-l cîntă lumea toată?
— Dragule, pe seară, ieri,
Ieri, pe seară, dragule!
— Dar ieri seară era noapte,
Cin's-audă-a' noastre şoapte?
— Ah, iubitul meu nespus,
Ne văzură zorii zilei,
Păsărilor ei le-au spus,
Păsările-apoi cîntară:
Pînă-n sat fu vestea dată
Că-mi fu draga sărutată!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Piturnícl'e ditu amári
Ţi cînţî, moi, ahît ti hári!
— Gióne, cára-ńi ţî luai hári,
Tindi-ńi mîna di-ńi mi-acáţî.
Sî-ńi mi-ascóţî tu lócu uscátu
Dóil'i gióne s-nî bînămu,
Şi muşát s-nî cîntămu.

(Culeasă de la Chirata Caracota, originară din Cavala, Grecia.)

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Pescăruș de peste mare,
Mîndră este-a ta cîntare!
— Tinere, de ți-am plăcut,
Mîna-ntinde să mă prinzi,
Să mă scoți pe loc uscat,
Amîndoi să ne luăm,
Și frumos să tot cîntăm!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Múnte-análtu ńi-alinám,
Şi-apă aráţi-ńi dipuneám
Şi gărdina ńi-o adăpám,
Ńi-si nviţă nă piturnícl'e,
Ta si-şi v'ină tu gărdină.
O-avigl'ái şi ńi-o acîţái
Şi-o bîgái tu nă cútie,
Si-ńi cintă ditu hărγíe,
S-avdă vrútele z-dişteáptă,
S-l'ea vásele z-dúcă tre-apă
La fîntîna ţea din dzeánă,
Iu z-duc gióńil'i s-li minteáscă,
Cu fúndele di bosil'ác,
Un co-alántu s-ariseáscă,
S-ariseáscă şi s-isuseáscă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Pe un munte-nalt urcam,
Apă rece aduceam
Şi grădina o udam.
Potîrniche vru să vină,
Să se-arate în grădină.
O pindii şi o prinsei
Şi-o pusei în colivie,
Ca să-mi cînte-n zori de zi,
Fetele să se trezească,
Să se ducă cu ulciorul
La fîntînă, pe colină,
Unde tineri le ţin calea,
Cu buchet de busuioc,
Cu ele să se-ndrăgească
Şi-ápoi să se logodească.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Aprindi-ți, ńică, lea fînáre,
Și dipúni-ți to-amáre!
— Amárea ș-are furtúnă,
Di-ńi-u frică s-nu-ńi mi nécu;
Frîmțeáoa-ńi ca di cundil'iu,
Gúra mea ca di birbil'iu,
S-nu-ńi nécu trúplu-ńi di sirvil'iu.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Fată,-aprinde felinarul
Şi coboară-te în mare!
— Marea-i plină de furtună,
Frică mi-e de înecare;
Am sprînceană mîndru trasă,
Gură de privighetoare,
Trupul mi-i de chiparoasă!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

DISTIHURI

I

Púl'u s-feáți mușáta, piturnicl'e scriátă;
Io va-ńi mi fác aláțu si treácă si ńi-o-acáțu.

II

Doi ócl'i mi mutréscu
Și súflitu ńi-tuchéscu.

III

Ócl'ul láiu ca múră
Si tuchiáști-n gúră.

IV

Di cîți ɣeáțrî sun pri loc pîn di un io l'-alăgái
Și lîngoárea ţe-ńi sîrge'iși, ni pîn adzî n-o vindicái.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

DISTIHURI

I

Se făcu preaminunată, potirnichea-ncondeiată!
Eu ca laţu-am să mă-ntind, ea să treacă, eu s-o prind!

II

Cei doi ochi ce mă privesc,
Sufletul că mi-l topesc!

III

Ochiul negru ca de mură,
Ah, cum se topeşte-n gură!

IV

Din cîţi doctori sînt pe lume, pe la toţi eu alergai
Şi lingoarea după tine, pînă azi nu-mi vindecai!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

v ''

Si nu-ńi ti vrúrim, vrútă, s-nu-ńi ti vrurim, durútă,
Cîti súntu steálili si-ńi hibă a ń'ia arálili.

VI

Va-ńi tréc pri la murmínti
S-ńi-adúc di vrúta amínti.

VII

Vreárea ţe v'ini cu dor,
Ţ-ul fáţi súflitlu láiu niór.

VIII

Ńári nu mîcă vrúta, ş-l'-u búdza dúlţi ńári,
Te-arîseşi noáră ş-u bîşáşi, di ea no-ai sîturári.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

V

De nu te-aş iubi, iubito, de nu te-aş dori, dorito,
Cîte-n cer sînt stelele, mie fie-mi relele!

VI

Am să trec printre morminte,
Draga iar să-o am în minte!

VII

Dragostea venind cu dor,
Sufletu-ţi preface-n nor!

VIII

Miere nu mîncă iubita, dulce-i buza ca de miere,
Te-amăgeşti ca s-o săruţi, şi nesaţul nu-ţi mai piere!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Hai să-l' dzîțem unã
S-nã si fácã dáo,
Dáo meáre Mia ș-are
Un ș-eáste birbil'lu,
Frîndzã rozmarinlu,
Ah, v'inu-ńi, feátã,-m brâțã,
Ta să-ńi ti báșu tru fâțã
Di seárã pînã dimneâțã.

Ai să-l' dzîțem dáo,
Ta s-nã si fácã tréi,
Tréi cicioáre pirustía,
Dáo meáre ș-are Mia,
Un ș-eáste birbil'lu,
Frîndza rozmarinlu
Țî-și cîntã Maiu și Aprilu;
Ah, v'inu-ńi, feátã,-m brâțã
Moi, să-ńi ti báșu tru fâțã,
Di seárã pînã dimneâțã.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Hai să zicem una,
Să se facă două,
Două mere Mia are
Unul e privighetoare,
Foaie rozmarin,
Vino, fată, ah, în braţă
Să mi te sărut pe faţă,
Din apus în dimineaţă.

Hai să zicem două,
Să se facă trei,
Trei picioare pirostia,
Două mere are Mia,
Unul e privighetoare,
Foaie rozmarin,
Care cîntă-n mai şi-april.
Vino, fată, ah, în braţă,
Să mi te sărut pe faţă,
Din apus în dimineaţă.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Ai să-l' dzîțem tréi,
S-nă si fácă pátru,
Pátru țîți ș-are váca
Tréi cicioáre pirustía
Dáo meáre ș-are Mia
Un ș-eáste birbil'lu,
Frîndza rozmarinlu
Țî-și cîntă Maiu și Aprilu,
Ah, v'inu-ńi, feátă,-m bráță
Moi, să-ńi ti báșu tru fáță,
Di seáră pînă dimneáță.

Ai să-l' dzîțem pátru
S-nă si fácă țínți,
Țínți dzeádite are mîna,
Pátru țîți ș-are váca,
Tréi cicioáre pirustía,
Dáo meáre ș-are Mia,
Un ș-eáste birbil'lu,
Frîndza rozmarinlu,
Țî-și cîntă Maiu și Aprilu,
Ah, v'inu-ńi, feátă,-m bráță
Ta să-ńi ti báșu tru fáță,
Di seáră pînă dimneáță.

Ai să-l' dzîțem țínți,
S-nă si fácă șáse,
Șáse steále găl'inușa,
Țínți dzeádite are mîna,
Pátru țîți are váca,
Tréi cicioáre pirustía,
Dáo meáre ș-are Mia,
Un ș-eáste birbil'lu,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Hai să zicem trei,
Să se facă patru,
Patru țîțe are vaca,
Trei picioare pirostia,
Două mere are Mia,
Unul e privighetoare,
Foaie rozmarin,
Care cîntă-n mai și-april.
Vino, fată, ah, în brață,
Să mi te sărut pe față
Din seară în dimincață.

Hai să zicem patru,
Să se facă cinci,
Are cinci degete mîna,
Patru țîțe are vaca,
Trei picioare pirostia,
Două mere are Mia,
Unul e privighetoare,
Foaie rozmarin,
Care cîntă-n mai și-april.
Vino, fată, ah, în brață,
Să mi te sărut pe față
Din seară în dimineață.

Hai să zicem cinci,
Să se facă șase,
Șase stele Găinușa [1],
Are cinci degete mîna,
Patru țîțe are vaca,
Trei picioare pirostia,
Două mere are Mia,
Unul e privighetoare,

[1] Numele unei constelații.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Frîndza rozmarinlu
Ţi-şi cîntă Maiu şi Aprilu.
Ah, v'inu-ńi, feátă,-m bráţă,
Ta să-ńi ti báşu tru fáţă,
Di seáră pînă dimneáţă.

Ai să-l' dzîţem şáse,
S-nă si fácă şápte,
Şápte dzîle sîptîmîna,
Şáse steále găl'inuşa,
Ţínţi dzeádite are mîna,
Pátru ţîţi are váca,
Tréi cicioáre pirustía,
Dáo meáre ş-are Mia,
Un ş-eáste birbil'lu,
Frîndza rozmarinlu,
Ţi-şi cîntă Maiu şi Aprilu.
Ah, v'inu-ńi, feátă,-m bráţă,
Ta să-ńi ti báşu tru fáţă,
Di seára pînă dimneáţă.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Foaie rozmarin,
Care cîntă-n mai și-april.
Vino, fată, ah, în brață,
Să mi te sărut pe față
Din amurg în dimineață.

Hai să zicem șase,
Să se facă șapte,
Șapte zile săptămîna,
Șase stele Găinușa,
Are cinci degete mîna,
Patru țîțe are vaca,
Trei picioare pirostia,
Două mere are Mia,
Unul e privighetoare,
Foaie rozmarin,
Care cîntă-n mai și-april.
Vino, fată, ah, în brață,
Să mi te sărut pe față,
Din amurg în dimineață.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTICLU A UNUI GIÓNE, ARUNCÎNDA-LUI VREÁRE PI UNĂ FEÁTĂ, DZÚUA DE TAI-THÓDOR

'Nă dzúuă de Tai-Tódor,
Feátă, mi băgáși tu dor!
Cu muntrírea ți-ńi fîțeși,
Hicátele-ńi le-aprimseși.
Ócl'i-n sus cándu sculáși,
Îndreptu pi mine-l' arcáși.
Cándu luáși di suschiráși,
Inima-ńi despînticáși.
Vrútă, mă-ta ti duchí,
Și-n areáua ti mutrí,
Ńică și-ńi ti arșináși,
Și ócl'i-n páde-l' aplicáși.
Io, di-aγnánghia ti mutreám,
Ș'ca di hiávră-ńi trimburám,
Ócl'i-ńi se-nciornicá,
Búdzăle-ńi se-nviniță.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTECUL UNUI TÎNĂR CARE S-A ÎNDRĂGOSTIT ÎN ZI DE SFÎNTUL TOADER

Într-o zi de Sîn-Tudor
Fată, m-ameţişi de dor!
Cu privirea-ţi furişată,
Pieptul mi-ai aprins pe dată!
Ochii-n sus cînd ridicaşi,
Drept spre mine-i aruncaşi.
Cînd pornişi de suspinaşi,
Inima mi-o despicaşi.
Te-nţelese maică-ta,
Rău la tine se uita
Şi tu mi te ruşinaşi,
Că-n jos ochii ţi-i plecaşi.
De cum chipul ţi-l priveam,
Ca de friguri tremuram;
Ochii mi se-ntunecau,
Buzele-mi se-nvineţeau.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Pistipseá-me, vrúta mea,
Că io dit minuta aţeá,
Mintea ş-minduírea mea
De la tine nu-ńi fudzeá.
Dzúuá túţă t-adăstám;
Cu ócl'i nu ti videám.
Vrútă, noáptea te-nyísám,
Candá ningă io te-aveám.
Dimneáţa căndu me sculám,
D'anvărlíga mea mutreám;
Tini, cára nu te-aflám,
Suschirám şi lăcărmám.
Feátă, trei áni te-aştiptái,
Ş'ti nveástă nu te loái.
Tu hicát tihta-ńi bîgái,
Tu-aştirnut îńi mi-arucái,
Di dzîcuí pîn' me câhtíi,
Candá di sum loc înşíi;
Pîn'ţi truplu-ńi si tuchí,
Mástea-ńi se merănghisí.
Vrútă, tóra cunuscui,
Că io párti nu-ńi avui,
S'bănédzu mácari nă stîmînă
Tut cu tini dimpriună!
Cu suschir, cu mári dor,
Vrútă, astădzi mine mor!
Cându mine s'me-ngrupáţi,
Aestu cîntic să-ńi cîntáţi,
S-avdă tuţi tinirl'i fráţi!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Crede-mă, iubita mea,
Că din clipa-aceea grea,
Gîndul cel din mintea mea,
De la tine nu-mi fugea.
Toată ziua te-așteptam,
Și în ochi nu te vedeam.
Noaptea toată te visam,
Parcă-alături te aveam.
Și în zori cînd mă trezeam,
Împrejuru-mi mă uitam,
Dacă nu mi te aflam,
Suspinam și lăcrimam.
Trei ani, fată, te-așteptai,
De nevastă nu te luai,
În piept oftica-mi băgai
Și în pat mă aruncai.
Zăcui pîn' mă moleșii,
Parcă din pămînt ieșii;
Pînă trupu-mi se topi,
Fața mi se-ngălbeni.
Și iubito-acum știui,
Că cu parte nu avui,
Barem de o săptămînă,
S-o petrecem împreună!
Cu suspin, cu mare dor,
Astăzi, draga mea, eu mor!
De va fi să mă-ngropați,
Ah, ăst cintec să-mi cintați,
Să-l audă ai mei frați!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTICLU A UNUI GIÓNI TRICUT ŢI VREA S-L'A NĂ FEÁTĂ DI ILÍCHE ŃICĂ

„Ţi-i muşátă, lea mărâta,
Ş-cum l'-anghiliceâşti fâţa
Ca luţeáfirlu dimneâţa,
Îl'i lumbriseâşte trúplu ş'fâţa!
Distimeli chindisítă,
Súflitlu ńi-ul ai tuchítă!
Ti tini mi-am minduítă,
La tine ńi-am închisítă!
Dóil'i-n cále n-adunămu,
Fă stri cáli s-nu cripămu
Tu aistu lócu iu n-aflămu
Di lăhtárlu ţi nă avemu!"
„Şi eásti ńică, nu ducheâşti,
Ahtári gráire nu cunoâşti.
Scoátiţî púnga di-ńi ţ-uă meâşte!
Fă, gióne, di cum undzeâşte

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTECUL FLĂCĂULUI BĂTRÎN CARE VREA DE SOȚIE O PREA JUNĂ COPILĂ

„Ce frumoasă-i trista fată,
Cum e fața-i luminată!
Ca o stea de dimineață
Îi lucește trup și față.
O, ștergar cu fir tivit,
Sufletul mi l-ai topit!
Doar la tine m-am gîndit
Și spre tine am pornit!
Și pe drum ne-am întîlnit!
Fugi din drum, să nu murim,
Aici unde ne găsim,
De uimirea ce-o trăim!"
„E prea mică, nu-nțelege
Aste vorbe să le lege.
Scoate punga, fă un dar;
Tinere, cum este datul,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ńi ţî-uă meáşte un cálagros,
Cálagros di-asíme gros,
Un cálagros cu mînúşe,
Să-l poártă nveástă di gúşe
Cîndu s'dúcă a uráre,
Cîndu s'dúcă a primnáre!"
Ńica, ta si uă hărséscu,
Ńi scoşu púnga ta s-uă méscu
C-un cálagros înturţéscu.
Îl'i si păru că uă cîrtéscu
Ş'nu-l'ul dau, că ńi-nglinéscu.
Ea tru oáră ńi-kicuseáşti,
Şi-n aráuă-ńi mi mutreáşti.
Mintea nu ştiu iu-l'i si dúsi
Di cu gúra aşi-ńi dzîsi:
„Cálagroslu ţi vre-ńi dai,
Ţîniţ-lu ti tini s'lu-ai!
Nu ţî-l vóiu, că ţî-l lăescu
Îl'i bag vúla di-l vúlusescu,
Şi cu ócl'ii nu-l muntrescu
Ca hil'ie di-armân ţi escu!"

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Dăruie-i un icusar,
Icusarul de argint,
Icusar ce are toarte,
Ca la gît, nevastă,-l poarte,
Cînd va merge la urare,
Cînd va merge la plimbare.“
Bucurii să-i hărăzesc,
Punga-am scos să-i dăruiesc
Un gros icusar turcesc.
Îi păru că mă-ndoiesc
Să i-l dau şi că glumesc.
Supărarea văd că-i vine
Se uită urît la mine.
Nu ştiu mintea i-a fugit,
C-aşa gura-i mi-a grăit:
„Icusarul ce-mi dai, ţine,
Să ţi-l porţi mereu cu tine,
Nu ţi-l vreau ci ţi-l blestem,
Cu pecete ţi-l însemn.
La el ochii nu-mi rămîn
Că sînt fată de-aromân.“

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTICLU A UNEI FEÁTE ARĂCHITĂ DI UN GIÓNE

— Scóal' feátă, s-ńeárdzimu tu múnti,
La stánea cu óile múlti;
Mărcát lápti s'mîcămu;
S'amúre s'nă adunămu,
S'nă primnămu dzîúa di veáră,
Dî dimneáță pînă seáră;
S-alăgămu pi tu pîdúri,
S-adunămu coápti amúri;
Múlti scúndil' s'băgămu,
Piturnícl'i s'acățămu;
Tu căfáse s'le ncl'idemu,
Îngătán s'ne le-avemu;
Cîntînda-lui s'ascultămu;
Dit sómnu s'nă diștiptămu;
Fáță-li s'nă le-aspilămu,
Cápitle s'nă chiptinămu,

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTECUL FETEI FURATE DE-UN TÎNAR

— Fată, scoal' s-o luăm spre munte
Unde-i stîna cu oi multe,
Lapte acru să mîncăm
Şi frăguţe s-adunăm,
Să umblăm pe zi de vară
De cu zori şi pînă-n seară,
S-alergăm prin cea pădure
Să culegem coapte mure
Şi să punem prînzători
Potîrnichi să prindem şi
Să le facem colivii
Şi de ele să-ngrijim,
Cîntecul să le-auzim
Cînd din somn noi ne trezim.
Ci pe ochi să ne spălăm,
Părul să ni-l pieptănăm,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

S'n-adrămu, s'n-armătusimu,
Pi bálcone să inșimu.
Un alántu s'nă mutrimu
Ca vițiíni búńi ți nă himu.
Tinireáța ți nă-avemu
Cu-nglime s'nă uă triț́emu.
— Nu v'in, gióne, că ńi-u fricǎ,
Că io ńica-ńi escu ńicǎ,
Ńi escu feátă dizńirdátă,
La părinți unǎ și tútă.
Gióne, 'ndreptu să-ńi ți spun:
Lápti di oi múltu-i bun,
Frándzăle múltu ańiurdzéscu,
Múrile-n gúră s'tuchiéscu,
Pitúrnícl'ili me-ariséscu
Cându cîntă s'le mutréscu;
Ma cu tine să-nchiséscu,
Ńi iáste că va se-ndiséscu!
Nu pot, gióne, s'θărăséscu,
Cu tine ca să-nchiséscu,
Pînă s'nu ńi fáți giurát mári
Pri pǎne, pri apă ș'pri sáre!
— Feátă, ca să fac giurát,
Nu va s'intru tu pecát.
Lóclu ș'țerlu nă mutreáște,
Ș'inimile nă le cunoáște!

Feáta, cându avdzî giurátlu,
Cánda biú tatulátlu!
S'arîse nîsa și s'dúse,
Și a curiva n'aspúse.
Loáră cálea ș'dipîrtáră;
Agiumsiră tu nă hoáră;
Tu-ațeá hoáră ma intráră,
Feáta di brață uă loáră;
Va, nu va, nu uă-ntribáră;
Ma zăvónlu îl'i arcáră
Ș'cu giónli uă-ncurunáră.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Şi gătiţi să ne-mbrăcăm
Şi pe prispă să ieşim,
Amîndoi să ne privim
Ca vecini buni ce-o să fim.
Tinereţea ce-o avem,
În glume s-o petrecem.
— Nu vin, tinere, mi-e frică
Acum încă sînt prea mică
Şi sînt fată răsfăţată,
Una la părinţi fui dată.
Tinere, eu drept îţi spun:
Laptele de oi e bun,
Fragile-s înmiresmate,
Mure-n gură se topesc,
Potîrnichile-mi plac toate
Să le-ascult, să le privesc.
Dar nu aş pleca cu tine,
Că mi-e teamă, vai de mine!
Nu plec, tinere, nu-mi vine,
Ca să plec aşa cu tine,
Fără jurămîntu-ţi mare
Pe pîine, apă şi sare!
— De fac, fată, jurnînţă,
Nu calc în păcătuinţă.
Şi cer şi pămînt ne vede,
Inimile ni le crede.

Şi de jurămîntul dat,
Ca prin farmec s-a-mbătat:
Se-nşelă fata, se duse,
Nimănuia nu îi spuse.
Şi pe drum s-au depărtat
De-au ajuns pînă-ntr-un sat.
În cel sat cum au intrat
Mulţi nuntaşi s-au adunat,
Dacă vrea, n-o întrebară,
Numai voalu-i aruncară,
Cu flăcău-o cununară.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Nî feátă di Iánina
Giónli eára din Póli.
Ei dóil'i și-si-andîmîseau
Pi-ună púnti-aráθimă,
Aráθimă și-s leágînă.
— Ți stái, feátă, pi-apúnti
Púntea iásti aráθimă.
— Ñi-am-și giónli lîndzitu
Și-i tícni arústicó,
Cáșu dúlți di l'épuru.
— Lină-ti, feátă, eleámlo,
S-dai hăbáre-a múnțîlor,
Ta-și adună l'épurl'ii
Ta sî-și bagî stănurli
Ta-și-s mulgă l'epurl'ii
Ta-s acáțî cáșu dúlți,
Ta-s l'-aduțî arusticó.

(Culeasă de la Chirata Caracota)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

O fată din Iánina [1]
Dragu-n Poli și-l avea.
Amîndoi se întîlneau
Pe o punte șubredă,
Șubredă și legănată.
— De ce stai pe punte, fată,
Puntea este șubredă!
— Mi-e iubitul meu bolnav
Și dorește-acusticó [2],
Dulce caș de iepuraș.
— Urcă sus în munte, fată,
Să dai știre munților,
Ca să-și strîngă iepurii,
Ca să-și facă stînele,
Ca să-și mulgă iepurii,
Ca să facă brînză dulce,
Să-i aduci arusticó.

[1] *Iánina*, oraș în Epir, Grecia.

[2] *Arusticó*, pl. *arusticádz*, dulciuri pentru bolnavi; ceea ce se duce la un bolnav (mai ales fructe, bomboane) < gr. *ἀρρωστικόν* (DDA).

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Mea di cu ńicu îńi ti mutreámu,
Vanghelița mea,
S-créșțî mári, sî-ńi ti l'au,
Ah, lea dail'eána mea!

Ma ș-cîndu mári-ńi ti fîțéși,
Vanghilița mea,
Altu gióne-ńi țî-alipséși,
Ah, lea dail'eána mea!

Ma nu-ńi fu-arău cî-ńi ti mîrtáși,
Vanghilița mea,
Ma-ńi fu-arău cî no-antribáși,
Ah, lea dail'eána mea!

Ma ș-cîndu-n cáli noi n-aflămu,
Vanghilița mea,
Noi dól'i nu n-azburîmu,
Ah, lea dail'eána mea!

(Culeasă de la Maria Iorgoveanu)

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

De copil mi te priveam,
Vanghiliţa mea,
Să creşti mare, să te iau,
O, mîndruţa mea!

Dar cînd mare te-ai făcut
Vanghiliţa mea,
Alt iubit s-alegi ai vrut,
O, mîndruţa mea!

Nu-mi e că te-ai măritat,
Vanghiliţa mea,
Doar că nu m-ai întrebat,
O, mîndruţa mea!

Iar acum cînd ne-ntîlnim,
Vanghiliţa mea,
Nici măcar nu ne vorbim,
O, mîndruţa mea!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Námisa di doi lai múnțî
Mpliń di arbúri fîră frîndzî.
Sun și dóauă fîntîneáli,
Fîră api sun și eáli!
Ș-angîneáști un lái giuneáli
Un giuneáli vîtîmát,
Vîtîmát și agudít
Agudít și livuít;
Ș-un lái púl'u lo-aței vărliga
Avărliga divărliga.
— Lái șáin, lái púl'u mărát!
Tutu trúplu sî-ń lu mîțî,
Cáplu ș-inima s-ń-aláși
Ș-mîna si-ń-o-aláși
Inima s-ń-o-aláși si bátă
C-am si scriu la láea feátă,
Láea feátă țe me-așteáptă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Între două frunți de munți,
Plini de arbori fără frunze,
Sînt și două fîntînele,
Fără apă sînt și ele!
Geme-acolo un voinic
Un voinic năpăstuit,
Vătămat și greu lovit,
Lovit tare și rănit:
Iar o pasăre în jur
Vine și se tot rotește:
— Șoim, tu, pasăre sărmană,
Trupu-ntreg să mi-l prinzești,
Inima și capul lasă-mi
Și-încă mîna să mi-o lași,
Inima s-o lași să bată,
Căci voi scrie la o fată,
Biată fată ce m-așteaptă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ńi-aveám tu múnti n-ayińe
Ș-anámisa mer dulți,
Tricú vrúta di-ș lo-arúpsi
Ș-io mi dédu cu de-alága,
Aoá s-o-acáț, acló s-o-acáț,
Ńi-o-acîțái și u bîșái,
Di dáule măńi ńi-o-acîțái.
— Strindzi-mi, gióne, cît póțî,
De-aoá ninte a ta-ńi escu.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Eu aveam pe munte-o vie,
Şi-n mijloc un dulce măr,
Trecu draga şi mi-l rupse,
Şi pe dată alergai,
Ici s-o prind, colo s-o prind!
O prinsei, o sărutai
Mîinile i le strînsei.
— Strînge, dragule, cît poţi
Căci de-acuma fi-vom soţi.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Lăi nióri cu vimt ș-cu ploáie
Ți-ńi viniși ca pi ináte?
Ahtári-ńi fu tihia ursită
Est'an vrúta-ńi si mîrită.
Îńi vini cárti, îńi vini dór,
Pi un om di hoára lor.
Dumnidzáli-mu fă-ńi-mi steáuă,
Fă-ńi-mi steáuă cu luńínă,
Ta sî-ńi cádu seára pi țină,
Sî-ńi védu vrúta cum s-încl'ină.
Mea sî-ńi cádu lúnea mirindi,
Mea sî-ńi cádu mirindi oără,
Iu-și giucá córlu năfoără,
Sî-ńi védu vrúta ninga nă oără.

(Culeasă de la Maria Iorgovcanu)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Norule cu vînt şi ploaie
Ce-mi venişi să-mi faci în ciudă?
C-aşa-mi fu soarta ursită
Ăst'an draga-mi se mărită.
Carte îmi sosi şi dor
Pe un om din satul lor.
Doamne, să mă faci o stea!
Fă-mă stea care lumină
Şi să cad seara la cină,
Să-mi văd draga cum se-nchină.
Să cad lunea la chindie
Şi căderea mea să fie
Cînd se joacă hora-afară
Să-mi văd draga înc-o oară!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ma nu earái tini ţe-ńi dzîţeái
Tini ţe-ńi dzîţeái şi îţi dzîţeám,
Sî-ńi creştî, sî-ńi ti l'áu?
Ma-ńi criscúşi ş-ti isusíşi
Ai criscúşi ş-ti mîrtáşi,
Ş' mini láilu me-alăsáşi.
Pri cángh'ili ma-ńi te-alinái,
Tu pălîθiri ńi işái
Şi cu mini ţ-arîdeái.
S-aveám un meru si arúc,
Si arúc şi s-ti agudéscu,
M-bráţă s-ńi ti lăvuéscu,
Bráţăli-ţi s-li hrisuéscu.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Nu erai tu ce-mi spuneai
Tu-mi spuneai, eu îți spuneam,
Să crești mare să te iau?
Dar crescuși, te logodiși,
Ai crescut, te măritași
Și pe mine mă uitași.
Pe balcon mi te urcai,
La fereastră te-arătai,
Și cu mine tu rideai.
Măr de-aș fi avut, s-arunc,
Să-l arunc, să te lovesc,
Brațele-ți să le rănesc,
Brațele-ți să le-auresc.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ți e búnă, múltu búnă,
Feáta ńică, feáta armână:
Dim'neáța ea si scoálă,
'Ș-l'eá vásili z-dúțe ntre-ápă,
La fîntîna din liváde,
Tu livádea aței veárde,
Ș-creáște nă trandáfilie,
Pi trandáfil yrámă scrie:
„Cari báși feátă di ș-o-alásă
Dumnidză' l'i-astíndzi a lui cásă."

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Da, e bună, mult e bună,
Fata mică, aromână:
Cum se scoală-n zori se duce
Cu ulcioarele la apă,
La fintina din livadă.
În livada ceea verde
Ea-ngrijește-un trandafir,
Iar pe trandafir stă scris:
„Cine-a sărutat și lasă
Domnul stinge a lui casă."

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Túță noáptea nu-ńi durńíi,
Mi șúțîi și mi-anvîrtíi,
Și ca țeára ńi-mi tuchíi,
Tră viținа di ningă noi,
Ți ca súflitlu u voi,
Si-l baș ócl'i amindói.
— Lea vițină c-ócl'ul láiu,
Ah, lilíce ditru máiu,
Pleácă-te s'ță dzîc un gráiu.
— Ți va-ńi dzîțî, gióne mîrát,
Io ti știu că eștî drác,
Va s-mi báși, ți va sî fac,
Că ńi-escu nveástă cu bîrbát.
— Țińi minte ánda irám deadún,
La fîntîna țea co-alún,
Sum un mer, sum un gutúńu,
Sum nă frîndză di cîstíńu,
Meáre aróșe n-adunámu,
Cu psifía li curámu,
Tru v'in dúlțe li mul'ám
Cu zaháre li pispileám
Și ca purúngh'i gugurám.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Toată noaptea nu dormii,
Mă-nvîrtii, mă răsucii,
Precum ceara mă topii,
După una din vecine
Care-n suflet mi se-aține,
Săruta-i-aș ochii bine!
— Vecină cu ochi ca mura,
Ah, floare din luna mai,
Pleacă-te, să-ți zic din grai!
— Ce-ai să-mi spui, voinic iubit,
Eu te știu că ești un drac,
Mă săruți, ce-o să mă fac?
Că-s nevastă cu bărbat.
— Mai știi cînd noi doi eram
La fintîna cu alun,
Sub un măr, sub un gutui,
Sub frunzișul de castan,
Mere roșii culegeam,
Cu-un cuțit le curățam,
În vin dulce le-nmuiam,
Cu zahăr le presăram,
Ca porumbii gînguream.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

FEÁTA CU ŃELU

— Iu-ńi erái, lai ńelu a meu,
Că io mi loă dórlu-a tău?
— Tu vuloágă, Dómna a mea,
Ţi-i ca tinireáţa a ta!
— Ţi-ńi făţeái, lai ńelu a meu,
Tútă dzúuă, făr di ieu?
— Ińi păşteám, lea Dómna mea,
Ş'mintea la tini-ńi erá.
— Ţi-ńi păşteái, lai ńelu a meu?
Spúni-ńi, ta să ştiu şi ieu.
— Iárbă veárde, Dómna a mea,
Ţi-i crehtă ca fáţa a ta.
— Ţi-ńi biúşi, lai ńelu a meu?
Dzî-ńi şi a ńia, púl'ilu a meu!
— Apă aráţe, Dómna a mea,
Ţi luţeá ca mástea ta.
— Cari-ńi ti bătú, ńelu a meu,
Di-ńi plăndzeái şi te-avdzám ieu?
— Picurárlu, Dómna a mea,
Pri inátea-ţî, castílea!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

FATA CU MIELUL

— Unde-ai fost tu, mielul meu?
Că mă prinse dorul tău.
— În livadă, Doamna mea,
Ea-i ca tinerețea ta!
— Ce-mi făceai tu, mielul meu,
Toată ziua fără mine?
— Eu pășteam, o, Doamna mea,
La tine gîndul mi-era!
— Ce pășteai, o, mielul meu?
Spune-mi, ca să știu și eu!
— Iarbă verde, Doamna mea,
Fragedă ca fața ta!
— Ce băuși, o, mielul meu?
Spune-mi, ca să știu și eu!
— Apă rece, Doamna mea,
Ce lucea ca fața ta!
— Mielul meu cin' te lovi,
De-mi plîngeai și te-auzii?
— O, păstorul, Doamna mea,
În necazu-ți mă bătea!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Aseár'noáptea, ńeádză-noáptea,
Mi sculái și ńérșu la vrúta.
Poárta ncl'ísă ńi-u aflái.
Mi-aplicái, cl'eáia ńi-bășeái
Și di lăcrińi ńi-u umplúi.
Ńi-avdzîi vrúta cum plîndzeá,
Ma plîndzeá și ma grăíá:
„Léle, măráta-ńi di míne,
Țe ńi-păți'i 'nă máre-arșíne,
Țe pății aseáră noáptea!
Chéptlu-ńi alb disfápt lu-aflái
Și fluríile mintíte;
Búdza-a meá ńi-u-aflái súptă.
Fúre că-i di vrútlu-a meu,
Haláne si-l'i híbă;
S'fúre că-i di gióńile-a meu,
Harámi si-l'i híbă".

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Asear' noaptea-n miez de noapte
Mă sculai, mersei la draga.
Poarta-nchisă o aflai,
Mă-aplecai, sărutai cheia
Și de lacrimi o udai:
Draga mi-auzii; plângea
Ea plângea și-așa grăia:
„Ah, și vai, biata de mine
Am păcătuit mare rușine.
O păcătii aseară-noaptea:
Desfăcut pieptul mi-aflai,
Salba mea amestecată,
Buza mi-o aflai mușcată.
De la dragul meu de-o fi,
Doar de bine lui să-i fie,
Iar de-o fi de la bărbat
Să îi fie de haram.“

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Alea, j-deáde soárle pri ɟiurɟáne,
Scoálă-ńi-te, vrútă, mea scoálă-ńi-te,
Scoálă-te piturnícl'e dit múnte.
— Alai, nu e soárle, că-i lúna.
Bágă-ńi-te, gióne, bágă-ńi-te,
S-mi báși pi frîmte, apleácă-te!
— Z-duc ficiórl'i la sculíe,
Scoálă-ńi-te, vrútă, mea scoálă-ńi-te,
Scoálă-ńi-te piturnícl'e dit munte.
— Nu-s ficiórl'i, că-s cucóțl'i,
Bágă-ńi-te, gióne, bágă-ńi-te,
S-mi báși pi frîmte, apleácă-te!
— Z-duc feátile la sculíe,
Scoálă-ńi-te, vrútă, scoálă-ńi-te.
Scoálă-ńi-te, piturnicl'e dit múnte.
— Nu sunt feate că-s gîl'ińile,
Bágă-ńi-te, gióne, bágă-ńi-te,
S-mi báși pi frîmte, apleácă-te!
— Strigă hógea pri giámie;
Scoálă-ńi-te, vrútă, scoálă-ńi-te.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Soare răsări pe ţoală,
Scoală, draga mea, te scoală,
Potîrnichea mea de munte!
— Ah, nu-i soarele, ci luna,
Dormi iubite, dormi iubite
Şi sărută-mă pe frunte!
— Auzi, trec copii la şcoală,
Scoală, draga mea, te scoală,
Potîrnichea mea de munte!
— Nu-s copiii, ci cocoşii,
Dormi iubite, dormi iubite,
Şi sărută-mă pe frunte!
— Se duc fetele la şcoală,
Scoală, draga mea, te scoală,
Potîrnichea mea de munte!
— Nu sînt fete, ci găini,
Dormi iubite, dormi iubite,
Şi sărută-mă pe frunte!
— Cîntă hogea în geamie,
Scoală, draga mea, te scoală,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Scoálă-ńi-te, piturnicl'e dit múnte.
— Nu e hógea, că e lúplu,
Bágă-ńi-te, gióne, bágă-ńi-te,
S-mi bâși pi frîmte, apleácă-te,
Nu-i tótna tinireáță,
Nu-i tótna mușuteáță!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Potîrnichea mea de munte!
— Nu e hogea, ci e lupul,
Dormi iubite, dormi iubite,
Şi sărută-mă pe frunte,
Că nu-i lungă tinerețea
Şi cît lumea frumusețea!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

S'leágînă fádzl'i,s'leágînă
Di toámnă ș'di furtună;
Culcă-ńi-ti, albă, culcă-ńi-ti,
Tu cuibu ńi te-adună.
Suschiră púl'i, suschiră
Di vimtu ș'ploái greáuă;
Bagă-ńi-ti, púl'e, bagă-ńi-ti
Și dorńi ca'nă ńeáuă.
Murmură chińil'i, murmură
Dipárti-n Padea-Mari;
Scoálă-ńi-ti, vrútă, scoálă-ńi-ti,
Că ș'deádi albul soári.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Se leagănă fagii, se leagănă,
De toamnă şi de furtună;
Culcă-mi-te, mîndro, culcă,
Şi în cuibu-ţi te amînă.
Suspină păsări, suspină,
De viscol şi ploaie grea,
Culcă-mi-te, puica mea,
Să dormi ca o micluşea.
Murmură pinii, murmură,
Departe-n Padea-Mare,
Scoală, dorule, te scoală,
Răsărit-a mîndrul soare.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Hai, feátă, s'ńirdzém tu múnte,
Tu múnte, noi dól'i.
— Nu v'in, gióne, că ńi-u fricã,
Fricã sínguri dól'i.
— Ţ-bag, feátă, múnţîl'i chifíle,
Coárda că u bag la cap,
Tuféchea u las pi bráţă
Ş'cálu l-leg la cicioáre.
Îl'i leg cîńil'i si nu-alátră.
Si-arîse feáta, si dúsi.
Trîşi tu mésea-a noáptil'ei
Múnţîl'i băgárã si-aúrlă.
Acăţă coárda să-şi tál'e,
Tuféchea-acăţă s'amínă
Şi cálu tra si-arujeáscă;
Cîńil'i băgárã s'alátră
Ş'feáta s'deápiră, s'zghileáscă.
— Táţî-ńi, feátă, şi nu-ńi plindze:
Nu-ńi ti loái trã úna seárã,
Că-ńi ti loái trã bána-ńi tútă.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Haide, fată, hai la munte,
Hai la munte doar noi doi!
— Nu vin, dragule, mi-e frică,
Frică numai amîndoi!
— Fată, munții-ți iau chezași
Că pun sabia la cap,
Pușca am s-o țin în brațe,
De picioare-mpiedic calul,
Ciinii-i leg ca să nu latre.
Se-nșelă fata, se duse.
Tocmai pe la miezul nopții
Au pornit să urle munții,
Pușca prinse-a detuna,
Calul prinse-a necheza,
Ciinii prinseră-a lătra,
Fata se văita, striga.
— Fată, taci și nu mai plînge,
Nu te-am luat pentru o seară,
Ci te-am luat pe viața toată.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Dáda mea, ţi-adári aţía?
— Hil'iu, nveásta virsă-arăchia.
— Táţî, dádo, nu-ancáci-nveásta
Că va-s fúgă de-a-ńi mi-alásă
De-a-ńi mi-alásă tu lăieţî,
Tu lăieţî tu casáveţî.
Pólea túţă ńi-o-alăgái
Ahtári nveástă nu-ńi aflái
Trîşi tu mărdzina di hoáră
Clo inşi vrúta nafoáră,
Cu fluría di-arăvoánă.

(Culeasă de la Chirata Caracola)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Maica mea, ce faci acolo?
— Ți-a vărsat nevasta țuica!
— Mamă, taci, nu o certa
Va fugi și m-o lăsa.
M-o lăsa-n nenorocire,
Trist și fără fericire.
Tot orașu-l alergai,
Ca ea soață nu aflai,
Doar la margine de sat
Îmi ieși iubita-n cale,
Purtînd salba de logodnă.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Tine, lúnă n'ilicioásă,
Ți-ésti análtă ș-dipîrtoásă,
Di-ț vedz oámińi, di-ț vedz lume,
Nu-ńi vidzúși giónile-a meu?
— Țî-l vidzúi,
Țî-l cunuscúi,
Leá mușeátă,
Nvirinátă.
— Nu-l'i dzîți lúnă n'ilicioásă,
Nu-l'i dziți, lúnă, s'v'ínă-acásă?
Poárta a lui l'i si ncl'ise,
Oáspițl'i l'i si tîl'eáră,
Pirguríile l'i sicáră
Și cucótl'i l'i amuțî'ră,
Fîntîńile îl'i astîrchíră.
Dzî-l'i, lúnă, tra s'v'ínă'n v'ie,
Că' ș'lu-așteáptă ficiórl'i,
Că' ș'lu-așteáptă niveásta.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Lună, mult prealuminată,
Ce ești sus și depărtată,
De vezi oameni, de vezi lume,
Nu-mi văzuși iubitul meu?
— Ți-l văzui,
Ți-l cunoscui,
Ah, frumoaso,
Întristato.
— Nu-i zici, lună luminoasă,
Nu-i zici să se-ntoarne-acasă?
Poarta casei lui se-nchise,
Musafiri nu se-arătară,
Viile i se uscară,
Și cocoșii nu-i cîntară,
Și fîntînile-i secară.
Lună, zi-i curînd să vie
Că-l așteaptă-ai lui copii
Căci l-așteaptă-a lui soție.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

'Nchisíi s-mi duc tu hoára mea,
Léle-ńi púl'u álbu dit múnte,
Léle-ńi xiftérlu a-ńeu!
'Nchisíi s-mi duc la múma mea,
Ploáe j-grindíne j-dîdéa;
Aleá ńi-inchisíi la sóră mea,
Vimtu și furtúnă bîtéa,
Ńi-nchisíi la nveásta mea,
Soáre ș-mușuteáță erá.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Am pornit spre satul meu,
Albă pasăre de munte,
Lele [1], *vulture al meu!*
Am pornit spre maică-mea,
Ploaie, grindină cădeau.
Am pornit spre soră mea,
Vînt şi vijelii băteau.
Pornii spre nevastă-mea,
Soare şi frumos era.

[1] *Lele* şi *oi bobo* sînt interjecţii foarte des întîlnite în poeziile populare aromâne precum *măi* în poezia populară română.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

LIRICA NUPȚIALĂ

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Ună feátă jirgăńeátă
Și-un gióne muscupul'eán,
Dóil'i, dóil'i 'și zburăscu
Ș'máre lăcărdíe 'și-făcu
La ducheána din păzáre:
— Aide, feátă, si nă lómu,
Si nă lómu, si nă vrému,
S'nă fățim fráte cu sóră,
S'nă dúțim tu lóclu-a nóstru,
Clo iu 'și-cîntă púilu veára
Ș'piturnícl'ea ńeádză-veára
Di și-dișteáptă cărvănáril'i.
Dóil'i s'nă lom, dóil'i s'nă vrému,
Și-a mumîńilor s' nu-áspunemu,
Că nu nă-alásă s'nă ncrunămu.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

O copilă jirgăneată [1]
Și-un voinic moscopolean [2]
Amîndoi cu mare-alean,
Pun la cale o-nvoială,
În bazar, la o dugheană:
— Fată, hai să ne unim,
Să ne luăm, să ne iubim
Să ne fim soră și frate.
Hai în sat la noi, departe,
Unde cîntă cucu-n vară,
Potîrnichea-n miez de vară,
Cărvănarii de îi scoală.
Să ne luăm, să ne iubim,
Mumelor să nu vorbim,
Că nu vor să ne unim.

[1] Din comuna Jarcani, Albania.
[2] Din orașul Moscopole, Albania.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Du-ti, dádo, isuséa-mi,
Cîtu-s cáftî s-nu mutréștî
Sádi lucru-s dipiséștî,
Sia-nveástă-s isuséștî.
— Sia, hil'iu la noi nu-și ɣini,
Sia cáftî fluríi múlti,
Nu-i, dádo, di-a ta cîhîri.
— N-avemu féndi pîndîhíi,
S-amintă múlti fluríi.
— Alea Sie, Nastasie,
Nu nî cáftî fluríi múlti;
Cáftă-ți a ta lihie:
Gióne mșeátu, múltu livénd![1]

(Culeasă de la Maria Iorgoveanu)

[1] La aromâni, căsătoriile sînt hotărîte numai de părinți.

„Logodna, la tulpinile mai conservatoare, cum sînt fărșeroții și românii munteni din Pind, se face de obicei între părinți, imediat după nașterea băiatului și a fetei. Este destul să intervină această înțelegere între părinți, pentru ca, astfel logodiți, copiii să se însoare la vîrstă potrivită."

„La logodnă, mirele aduce miresii un inel și o salbă de bani de argint, la familiile înstărite de aur, salbă pe care, în cele mai multe sate, logodnica o poartă atîrnată de gît. În alte comune salba se poate atîrna de coafura capului. Din partea fetei se trimit logodnicului daruri lucrate de logodnică, precum ar fi cămăși și batiste brodate. La păstorii din Epir, mirele trimite

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Mamă, mergi mă logodeşte,
Cît va cere, nu priveşte,
Doar un lucru să-mplineşti:
Sia să mi-o logodeşti!
— La noi, fiule, nu vine,
Sia cere aur bine,
Nu e, dragă, pentru tine!
— Tatăl meu este-n putere
Şi va cîştiga avere!
— Sie, tu şi Nastasie,
Pui preţ mult pe-aurărie!
Mai bine ţi-ai căuta
Tinăr pe potriva ta!

---

miresii un colac încărcat de cercei, brăţări şi cîteva monede de aur. Colacul este dus de o fată însoţită de alai, în cîntece de nuntă. Părinţii miresii îi trimit mirelui un alt colac, însoţit de mai multe daruri (...) După logodnă, tinerii nu vorbesc cu logodnicele lor pînă în ziua nunţii. Ceva mai mult, dacă, întîmplător, tînărul dă de logodnică la vreo rudă a lui sau altundeva, atunci ea se ascunde să nu o vadă, sau fuge dinaintea lui (...) La păstorii macedoromâni, logodna nu ţine mult, afară numai cînd logodnicul se găseşte într-o ţară străină, la lucru. În cazul acesta, logodna poate ţine mai mulţi ani de-a rîndul, în care timp logodnica îşi aşteaptă alesul, rămînîndu-i credincioasă."

(Th. Capidan, *Macedoromânii*-etnografie, istorie, limbă, Bucureşti, Fundaţia pentru literatură şi artă, 1942.)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Ş-inşí feáta a primnáre,
Pi márdzinea di amáre;
S-priímnă feáta'şi si cúrmă,
Ş-u l'ea sómnul, feáta doárme,
Sum aúmbra di másinu,
Cló si mútă vimtu arău,
Vimt arău, vimtu de-amáre,
Freádze dărna di másinu,
Di-agudí feáta pi chéptu.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Ieşi fata la plimbare,
La o margine de mare,
Merse fata, osteni,
O luă somnul şi-aţipi,
Sub o umbră de măslin,
Se vesti un vint hain,
Vint de mare, vint nedrept,
Rupse-o creangă din măslin,
Şi-o lovi pe fată-n piept. [1]

[1] Se cîntă miresei, joi seara.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Náparti di Láia-Amáre
Ni-alăvdără ș'nă muṣeátă.
Cum si fac, láilu-ńi, si-ú ved?
— Ncálică-ț cálu, giuneále,
Ș'dú-ti, dă pîn'di muṣeátă.
— Búnă dzúua, mori muṣeátă.
— Ghíne vińiși, lai giuneáli.
— Iu ț'u tátă-tu, lea feátă?
— Tată-ńiu i la'nă númtă,
La'nă númtă-amirăreáscă,
Amirăreáscă ș'criștineáscă.
— Iu ț'u mî'-ta, moi muṣeátă?
— Mú-mea eáste la'nă númtă,
La'nă númtă-amirăreáscă,
Amirăreáscă ș'criștineáscă.
— Aide, feátă, si nă lómu,
Si nă lómu, si nă vrému,
Si nă țem tu lóclu-a nóstru,
Iu s'mureárim i s'chireárim,
Tu 'nă groápă si nă bágă,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Dincolo de Neagra-Mare,
O frumoasă-mi lăudară.
Cum să fac, bietul, s-o văd?
— Calu-ncalecă, voinice,
Mergi pin'la frumoasa fată!
— Bună ziua, mîndră fată!
— Bine ai venit, voinice!
— Unde-i, fată, tatăl tău?
— Tatăl meu e dus la nuntă,
La o nuntă-mpărătească,
Crăiască şi creştinească.
— Unde-i mama ta, frumoaso?
— La o nuntă-i mama mea,
La o nuntă-mpărătească,
Crăiască şi creştinească.
— Fată, haide să ne luăm,
Să ne luăm, să ne iubim,
Să plecăm în ţara noastră,
Unde dacă vom muri,
Să ne-aşeze-ntr-un mormînt,

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Doáuă trúpuri tu-un murmínte:
Unu s'náscă mer aróşu,
Alántu s'náscă chiparóşu,
Ş'treácă gióńil'i si l'eá meáre,
Feátile s'l'eá chiparóşi.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Două trupuri într-o groapă:
Unul nască-un roşu măr,
Celălalt un chiparos;
Cînd trec tineri, să ia mere,
Tinerele, chiparoase. [1]

[1] Se cîntă la logodnă şi la nuntă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Nu-ńi ti-arîde, feátă, lea ńicá,
Nu v'inu la noi!
La noi și-are múnti-análtu
Nu va-s póți ta-s treți!
— Piturnícl'e va-ńi mi fácu
Ș-múntili va-l trécu
Și-io la voi va-ńi v'inu
Ti miráchea ta
Ș-di sivdáia ta!
— Nu-ńi ti-arîde, feátă, lea ńicá,
Nu v'inu la noi!
La noi și-are arîuńi mări
Nu va-s póți ta-s tréți!
— Péscu va-ńi mi fácu, lai gióne,
Ș-arîúlu va-ńi trécu,
Ș-io la voi va-ńi v'inu!
Ti miráchea ta,
Ș-di sivdáia ta!
— Nu-ńi ti-arîde, feátă, lea mșeátă,
Nu v'inu la noi!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Nu te-ncrede, fată mică,
Nu veni la noi!
Pin' la noi e-un munte-nalt,
N-ai să poți să-l treci!
— Mă voi face-o potîrniche,
Peste munte am să trec,
Şi la voi tot am să vin,
Doar de dorul tău,
Doar de dragul tău!
— Nu te-ncrede, fată mică,
Nu veni la noi!
Pin' la noi este-un rîu mare,
N-ai să poți să-l treci!
— Peşte-am să mă fac, iubite,
Rîul îl voi trece,
Şi la voi tot vin!
Doar de dorul tău,
Doar de dragul tău!
— Nu te-ncrede, fată mică,
Nu veni la noi!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

La noi şi-are soácră-aráuă
Nu va-s póţî ta-s tréţî!
— Soácra-aráuă, ş-nóra búnă,
Ş-doáule va-s triţem,
Ş-io la voi va-ńi v'inu, lai gióne,
Ti miráchea ta,
Ş-di sivdáia ta!

(Culcasă de la Maria Iorgovcanu)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

La noi este soacră rea,
N-ai să te-nțelegi cu ea!
— Soacră rea și noră bună,
Ne-nțelegem împreună!
Eu la voi tot vin, iubite,
Doar de dorul tău,
Doar de dragul tău!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Nî lilice-aróșe
Aróșe ca mirgeánă
Lea dáda mea!

Aróșe ca mirgeánă,
Náltî ca fidánă
Lea dáda mea!

Náltî ca fidánî,
Tru gîrdinî xeánî
Lea dáda mea!

Tru gîrdinî xeánî,
Cum sî-ńi facu s-u-arúpu
Lea dáda mea!

Cum sî-ńi facu s-u-arúpu
Pitu gárdu s-u-arúcu
Lea dáda mea!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

O roșie floare,
Roșă ca mărgeanul
O, mama mea!

Roșă ca mărgeanul,
Naltă ca vlăstarul
O, mama mea!

Naltă ca vlăstarul,
În grădini străină
O, mama mea!

În grădini străină,
Cum să fac s-o rup
O, mama mea!

Cum să fac s-o rup,
Pe gard să mi-o-arunc
O, mama mea!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Pitu gárdu s-u-arúcu,
Bachița s-u-adúcu
Lea dáda mea!

Bachița s-u-adúcu,
Feáti s-u-ańiurdzeáscă
Lea dáda mea!

Feáti s-u-ańiurdzeáscă,
Gióńil'i s-u-ariseáscă
Lea dáda mea!

(Culeasă de la Maria Iorgovcanu)

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Pe gard s-o arunc,
Bachița[1] *s-o duc*
O, mama mea!

Bachița s-o duc,
Fcte s-o miroasă
O, mama mea!

Fcte s-o miroasă,
Flăcăi s-o-ndrăgească
O, mama mea!

[1] Se pune numele satului mirelui, unde este dusă mireasa.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cósta vréa-şi fácă haráuă,
Vréa-şi însoáră híl'ilu-a lui.
Şi-cílísi fúrl'ii túţî,
A şi páturl'i cápitańí,
Şi-cílisi şi-un l'purár
L'purárlu s-l'i-ancurúnă.
L'purárlu s-minduiáşti
Ţi cíníscu elu s-adúcă:
S-l'ea birbéclu nu poa-l mútă,
Náltu, análtu zbuiră
Şi-múltu nghiós elu-ş mutreálo:
Şi-vídzu zîrcávea iu pîştea
Cu zîrcîiópańii la ea.
Şi-acîţă unu zîrcîiópanu.
L'purárlu-i cu tińíe,
Zîrcîiópanu tu ciníe
Elu-i núnlu cu tińíe!

(Culeasă de la Maria Iorgoveanu)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Costa vrea să facă nuntă,
Pe fecioru-său să-nsoare,
Şi chemă pe hoţii toţi,
Şi cei patru căpitani.
Mai chemă şi-un iepurar [1],
Iepurarul să-l cunune.
Iepurarul se gîndi
Ce plocon poate s-aducă:
Un berbec nu-l poate duce!
Sus în nalturi el zbură
Şi în jos atunci privi!
O văzu pe căprioară
Lîngă ea cu căpriorii.
Atunci prinse-un căprior.
Iepuraru-n mare cinste
Duce-un căprior pe tavă,
El e nunul plin de fală!

[1] *Iepurar*; arom. *l'ipurár*, vulturul mieilor < lat. leporarius (DDA).

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Pilistéru, lăi pilistéru,
Pilistéru va-ńi ti mîrítu!
— La cári, dádo, la cári?

— Va-ńi ti dau la cîrvînáru.
— Nu-ńi voi, dádo, cîrvînáru,
Cîrvînáru, cîrveáia-n sin,
Şi-furtutírea cîpitîńiu.

— Pilistéru, lăi pilistéru,
Pilistéru, va-ńi ti mîrítu!
— La cári, dádo, la cári?

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Porumbiță, porumbiță,
Porumbiță, te mărit!
— Cu cine, mamă, cu cine?

— Cărvănarului te-oi da.
— Nu vreau, mamă, cărvănar,
Cărvănar cu piinea-n sin,
Și sub cap cu furtutirea.[1]

— Porumbiță, porumbiță,
Porumbiță, te mărit!
— Cu cine, mamă, cu cine?

[1] *Furtutire*, prăjină-furcă. În timpul cărvănăritului, furtutirea este indispensabilă. Ea fiind din lemn tare, în anumite împrejurări servește ca armă de apărare ca și la atac, < φορτωτῆρα (DDA).

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Va-ńi ti dau la picuráru.
— Nu-ńi voi, dádo, picuráru,
Picuráru-ţărúhia-azvárna.
Nu ɣini-acásî ni iárna.

— Pilistéru, lăi pilistéru,
Pilistéru, va-ńi ti mîrítu!
— La cári, dádo, la cári?

— Va-ńi ti dau la ráftulu.
— Nu-ńi voi, dádo, ráftulu,
Ca-ńi mi-anţápî cu-áculu
Şi-va-ńi ansár ca dráculu.

— Pilistéru, lăi pilistéru,
Pilistéru va-ńi ti mîrítu!
— La cári, dádo, la cári?

— Va-ńi ti dau la tîmpînáru.
— Aşi dádo-ńi vóiu-şi mini,
Elu-s bátî şi-io s-ansár.

(Culeasă de la Maria Iorgoveanu)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Păcurarului te-oi da.
— Nu vreau, mamă, păcurar,
Păcurar cu-opinca roasă
Nici iarna nu dă pe-acasă!

— Porumbiță, porumbiță,
Porumbiță, te mărit!
— Cu cine, mamă, cu cine?

— Croitorului te-oi da.
— Nu vreau, mamă, croitor,
Că mă va-nțepa cu acul,
Și-oi sări cum sare dracul!

— Porumbiță, porumbiță,
Porumbiță, te mărit!
— Cu cine, mamă, cu cine?

— Toboșarului te-oi da.
— Mamă,-așa-mi doresc cu foc,
El să cinte, eu să joc!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTIC DI LA GRÀMUSTEÁŃIL'I DI CÓCEANI

Floáre ș'gălbináre,
Ți stái mîrînghisítă,
Și ahît pîrpuńisită,
Ca marándul dit múnte,
Ca vasileáclu dit cîmpu?
Can nu ti jilea, sîrmáe,
Can nu ti minduia,
Că nă vinișî nicuchíră,
Albă ș'ca alghină,
Mșátă ca nă dzînă.
Meáște, scúmpă, meáște,
Meáște ș'mîńili báșe,
S'ți dăm urîciúnea:
„S'bînédz, si prucupséșți,
Ș'ca alghina s'aruești."

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTEC DE LA GRĂMUSTENII DIN COCEANI[1]

Floare, gălbioară floare,
Ce-mi stai plină de-ntristare
Şi de supărare mare,
Cum stă-n munte amarantul,
Şi-n cîmpie busuiocul?
Nimeni nu mi te plîngea,
Nici la tine nu gîndea,
Dar tu ne-ai venit stăpînă,
Albă ca şi o albină,
Şi frumoasă ca o zînă.
Iar acum cinsteşte-ne,
Ne sărută mîinile,[2]
Să putem a-ţi da urarea:
Să trăieşti, să pricopseşti,
Ca albina să roieşti!

---

[1] Azi, oraş în R.S. Macedonia, R.S.F. Iugoslavia.

[2] Sărutatul mîinii este un obicei absolut obligatoriu la aromâni, simbolizînd respectul faţă de cel căruia îi săruţi mîna. Tinerii sărută mîna celor bătrîni (femei şi bărbaţi), naşilor şi tuturor rudelor mai în vîrstă. La logodnă şi la nuntă mireasa sărută mîna tuturor nuntaşilor, iar ei îi dăruiesc bani. Obiceiul se mai păstrează şi azi. Acest cîntec se cîntă la intrarea miresei în casa mirelui (N. tr.).

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Şi-nchisi furniga
Cu-un gîrnuţ di méiu,
Ş-si ducî la moárî,
S'máţinî fîrînî,
Fîrína di ti númtî
Ta-s adrăm culáţl'i
S'cîlisím núnlu,
Núnlu cu fîrtáţl'i.
Minciuşîţa — nveástă,
Pidúcl'iul — ɣrambólu;
Lindina — surată,
Puriclu — fîrtát;
Giugiunárlu — preftu,
Pángul — tîmpînár,
Musca mî'şcă — soacră.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

A plecat furnica,
Cu-un grăunț de mei,
Să meargă la moară,
Să facă făina,
Făina de nuntă,
Să facem colacii,
Să chemăm pe nunul,
Nunul și fărtații.[1]
Mic păduchi — mireasa,
Păduchele — mire,
Lindina — suratã,
Purice — fărtat,
Greierele — preot,
Păianjen — toboșar,
Musca — soacră mare.

[1] În general, orice nuntă are cite doi *fărtați*, cavaleri de onoare ai mirelui.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTIC DI DZÚUA ŢI-S MÎRITĂ FEÁTA

— Dișteáptă-ti, mușáta mea,
Că astădzi iáste dzúua ta;
Ca s'ti mîrit, lea feáta mea,
Ca să-ńi ti duţî la cása ta.
Ia, scoálă-ńi-ti, pirdíca mea,
Mea, di-ńi ţî speálă fáța ta!
Cheáptină-ńi-ţî cusíța ta,
Ș'v'inu s'ti-mpilteáscă mumă ta!
Treț tu údă di-ńi ti-alăxeá,
Te-adără și-ńi ti-armituseá,
Că v'ine gióńli să-ńi ti l'eá
Cu múlţî cúscri, ńica mea,
Să-ńi ti ducă la tihía ta,
După scriitura ți eara.
— Cum nu ţî-i ńilă, múmă, lea,
Cîndu ńi-u créchi inima mea!
Că io îńi plîngu ș'lăcîrmédzu

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTEC DIN ZIUA CÎND SE MĂRITĂ FATA

— Scoală-te, frumoasa mea,
Că azi este ziua ta:
Fata mea, te-oi mărita,
Să te duci la casa ta!
Scoală, ou încondeiat
Şi du-ţi chipul la spălat;
Piaptănă-ţi cosiţa ta,
Ţi-o-mpleti-o maică-ta.
Mergi acum, te primeneşte,
Cu podoabe te găteşte,
Că un tînăr mi te-o lua
Cu nuntaşi, micuţa mea,
Să-mplinească scrisa ta,
După cum soarta ţi-o sta.
— Cum n-ai milă, mama mea,
Că mi-ai frînge inima!
Că eu plîng şi lăcrimez

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Că nu ştiu ca-cum va s'bînédzu!
Ştiu că ditu ţi cásă fug,
Ma nu ştiu iu va s'mi duc;
Suschíru, uhtédzu ş'mi jiléscu,
Că nu ştiu ţi va s'andiséscu.
Nu ştiu ţi va s'tihiséscu;
Ti-aţeá múltu-ńi mi minduéscu,
Şi-ńi plîngu, láia, ş'mi jiléscu,
Ş'cu gúra gráiu nu potu s'gréscu!
— Nu-ńi ti jileá, moi, híl'ia mea,
Că mă-ta, giónile ţi-ńi ţî da
Ţi-ul are aleáptă, feáta mea,
Cumu-ńi ţî-ul va inima ta!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Nu știu cum o să trăiesc.
Știu din care casă plec,
Dar nu știu unde-o să merg;
Și suspin și mă jelesc,
Că nu știu ce-o să pățesc,
Soarta cum mi-o nimeresc
De-asta stau și mă gîndesc
Și plîng biata și jelesc
Și nici nu pot să grăiesc.
— Hai, nu plînge, fata mea,
Că junele ce ți l-oi da
Ți-l alese maică-ta
Cum îl vrea inima ta!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

La pátrule, la ţínţile,
La şeásile fîntîńi,
Cló iu'şi-doárme 'nă feátă
Síngură ş'isusítă.
— Scoálă, leá, scoálă, híl'ea-a meá,
Scoálă si-ńi ti-alăxéscu,
Că, ia, cúscăril'i ma-şi-v'in.
Cúscăril'i di la ɣrambólu
Şi ɣrambólu i tu mése:
Tuţ caléşi şi mavrumáţ,
Tuţ cu săriţile pri-un bráţu
Ş-tuţ cu cál'i tăcmăláţ.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Pe la patru, pe la cinci,
Pe la şase izvoraşe,
Acolo o fată doarme,
Singură şi logodită.
— Scoală, scoală, fata mea,
Scoală să mi te gătesc,
Cuscrii iată-i că sosesc.
Şi vin cuscrii dinspre mire
Şi cu mirele-n mijloc:
Toţi au ochii negri foc,
Toţi au sarica pe braţ,
Toţi au caii-nfotăzaţi. [1]

[1] „Cîntecul e încă viu în satele pindene — la apus de satul Avdela e numele topic *La fîntîni*, unde sînt vreo cinci izvoare. Dacă am avea în vedere importanţa etnică, socială şi religioasă pe care nunta a avut-o totdeauna pentru aromâni, precum şi aria lui geografică, credem că şi acest cîntec, curent şi general, ar fi dintre cele mai vechi." (Tache Papahagi, *Poezia lirică populară*, E.P.L., 1967.)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Albă si-ńi ti ved, lea sor,
Ţe-ńi te-alichíşi în cor,
Tra s-nî fáţî noáuă ficióri,
Ca luţeáfiri şi ca sóri.
Doi si-l' bîgă'm pícurári,
Tra s-n-adúcă úntu ş-caş;
Doi si-l' bîgă'm pîrmătári,
Tra s-n-adără fustăńi náli;
Doi si-l' bîgă'm hísiţi mări,
S-nî fácă neáli ş-minghiúşi;
Doi si-l' bîgă'm gunusári,
S-n-adără cîldări ş-cîldîrúşi.
Maşi unlu, aţel fidán,
S-nî-l fáţim gióni capitán,
Tra se-apîră pri óptul'i fráţî,
Ea trádziţî córlu s-giucáţî!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Să te văd ferice, soră,
Că mi te prinseşi în horă,
Să ne faci nouă feciori,
Ca luceferi şi ca sori.
Doi să-i facem ciobănaşi
Să ne facă unt şi caş.
Negustori să-i facem doi
Să ne facă rochii noi.
Doi să-i facem zlătărei
De inele şi cercei.
Doi să-i facem spoitori
Să ne facă şi căldări.
Numai unul, cel vlăstar,
Să ni-l facem căpitan,
Să-apere pe cei opt fraţi,
Trageţi hora şi jucaţi! [1]

[1] Se cîntă la intrarea miresei în horă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Treámbură soárle, treámbură,
Treámbură, și-ascápită:
Treámbură ínima-a feátăl'ei,
Că si-mpártă ea di mă-sa,
Că si-mpártă ea di táta.
Plîndze feáta, si nvirínă,
„Oáră-ț búnă, híl'e scúmpă,
Búnă și-avdzîtă totúnă;
Avdzî-ńi, lea v'iamánda mea,
Nu-ńi plîndzi și nu-ńi ti cîrteá!
Că-ńi ti dúți la cása ta."

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Soarele a tremurat,
Tremurat și scăpătat,
Cum și inima de fată
Căci de mamă se desparte.
Se desparte și de tată,
Plinge fata, intristată,
Mama plinge și se vaită:
„Mergi cu bine, dragă fată,
Bună și prea lăudată.
Mă ascultă, perla mea;
Stai din plins, nu te-ntrista,
Că te duci la casa ta!" [1]

[1] Se cîntă cînd mireasa păşeşte pragul casei părinteşti.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ţîne cálu, si-ńi mi ncl'inu,
Ta s-ńi fac nă ncl'inăciúne,
Ali táte şi-ale múme,
Ţi-ńi mi deáde ahăt dipárte,
Dipárte pînă Biráte,
Ta s-nu ved ni sor, ni fráte.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Să mă-nchin, calul mi-l ține,
Ca să fac o-nchinăciune,
Tatălui și-a mele mume,
Ce m-au dat atit departe,
Hăt departe, în Berate [1],
Să nu-mi văd soră și frate. [2]

[1] Oraș în Albania.
[2] Se cîntă la urcarea miresei pe cal, la plecarea spre casa mirelui.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTIC DI DUPĂ NCURUNÁRE

Dóil'i nă lómu, dóil'i s'nă vrému,
Dóil'i nă inimă s'nă avému;
Dóil'i un trúp şi-un súflit s'avému,
Dóil'i tińia s'nă uă ţînému,
Dóil'i s'lúcrămu şi s'n-agiútămu,
Dóil'i un alántu s'nă ascúltămu,
Dóil'i cásă să n-adrămu,
Dóil'i ugiác s'dişcl'idému,
Pîrinţîl'i noi s'nă-l'i tińisímu;
Poáti că ş'noi s'auşímu,
Di urutéţ s'n-afirímu,
Pînă s'bînămu ş-pînă s'himu!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTEC DE DUPĂ CUNUNIE

Doi ne-am luat, doi ne iubim,
Doi o inimă să fim.
Trup și suflet noi să fim
Cinstea să ne-o prețuim.
Să lucrăm, să ne-ajutăm
Și-amîndoi să ne-ascultăm.
Casă să ne facem noi,
S-o deschidem amîndoi.
Și părinții să-i cinstim,
Și noi poate-mbătrînim!
De rele să ne ferim,
Cît trăim, cît o să fim!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Ma álba-mea, ş-muşeáta mea,
Dzî-l' a tátă-tui s'ti da.
— Tátă-ńi-u ciúflichia ş-da!
Mini ună nu-ńi mi da.
— Ma álba şi pîrúmba mea,
Dzî-l' a mă-tai si-ńi ti da!
— Mu-mea cása ma ş-u da
Ş-mini, ńi-ca, nu-ńi mi da.
— Ma álba mea, durúta mea,
Dzî-l' a fráti-tui s-ti da!
— Fráti-ńiu múlărli ş-da,
Ş-mini láea nu-ńi mi da.
— Ma álba şi luţíta mea,
Dzî-l' a sor-tai si-ńi ti da!
— Sor-mea pára tútă ş-da,
Mini, vrúte, nu-ńi mi da.
.....
Ma ghini feáţim noi cúscîril'i
Di lî lómu feáta-lî,
Di l-armási vátra goálă,
Ş-fîră apă tu vîţeálă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Mîndra mea, frumoasa mea,
Tatei zi-i să mi te dea!
— Tata-şi dă moşia sa,
Dar pe mine nu m-o da!
— Mîndra mea, frumoasa mea,
Mamei zi-i să mi te dea!
— Maică-mea-şi dă casa sa,
Şi pe mine nu m-o da!
— Mîndra mea, frumoasa mea,
Fratelui zi-i să-mi te dea!
— Frate-meu catirii-şi dă,
Dar pe mine nu mă dă!
— Mîndra mea, frumoasa mea,
Sorei zi-i să mi te dea!
— Sora mea zestrea-şi va da,
Dar pe mine, dragă, ba!
.....
Bine am făcut, îndată,
Că am luat-o noi pe fată,
Le rămase casa goală,
Şi nici apă în găleată. [1]

[1] Se cîntă cînd mireasa porneşte spre casa mirelui.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Di sum unã sãlțioárã,
Ș-u lo dzínirli sumsoárã,
Ș-azbuirã cu ea în cásã,
S-nî bîneádzã hîrioásã,
Hîrioásã și lundzínã,
Álbã ca nã gărăchínã.
S-nã bînédzî, lea sor, mîrdzeáuã,
S-nã umpli cása di haráuã.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Gincrele sub sălcioară,
O luă de subțioară
Și zbură cu ea în casă,
Ne trăiască bucuroasă!
Ne trăiască viața-ntreagă,
Ca o lebădă de albă.
Să trăiești ca o mărgea,
Bucuroasă-n casa ta! [1]

[1] Se cîntă la intrarea miresei în casa mirelui.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Eși, lea oámă, eși, lai tátă,
Că nă v'ine nveásta noástră,
Álbă, álbă ca scîmánghia,
Aróșe, aróșe ca trandáfla.
Ghíne țe nă o-amintăm,
Cu statéra nă o-aștiptăm.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Ieşi tu, oamă [1], *ieşi tu, tată,*
Căci vine mireasa-ndată,
Albă, albă, ca bumbacul,
Roşie ca trandafirul!
Bine că ne-o cîştigăm,
Cu cîntaru-o aşteptăm! [2]

[1] *Oamă:* femeie foarte bătrînă (90—100 de ani).

[2] Era obiceiul ca, în ziua nunţii, cînd sosea la casa mirelui, zestrea miresei să fie cîntărită.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Lai dáda mea ţi-ńi adráşi,
Múltu ńică mi mîrtáşi,
Nicriscútă mi scuséşi
Şi dipárte-ńi mi didéşi,
Trei múnţî ş-noáuă hoáre,
Lae dádă, nu-ńi ti doáre?
Calótihă di voi lai múnţî,
Ţi v-aştiptáţî veára si v'ină,
Veára cu máilu deádun!
Calótihă di voi lai múnţî,
Ţi no-avéţ moárte puté.
Io láea-ńi ţea dipărtoásă,
No-aştépt máilu, no-aştépt veára.
Ş-cari ńi-aduc amínte moártea,
Óri, ori îńi v'ine s-plîngu,
Óri, ori si mi nvirínu.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Mamă, cum te-ai îndurat,
Mică prea m-ai măritat.
Mică, ah, m-ai arătat
Şi departe tu m-ai dat,
Nouă sate-s, trei ponoare,
Biată mamă, nu te doare?
Munţilor de voi ferice,
C-aşteptaţi vara să pice,
Vara şi cu luna mai.
Munţilor de voi ferice,
N-aveţi moarte niciodată,
Iar cu biata-nstrăinată
N-aştept mai, n-aştept nici vară.
De mi-aduc de moarte-aminte
Simt că plinsul mă doboară,
Şi tristeţea mă cuprinde.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTIC PISUDERINÉSCU DI ŃÉRCURI, DI NÚMTĂ, CÎNDU NVEÁSTA AŢÉA NÁUA S'DÚŢE LA MÀ-SA

Avdzîţ, ah, sóţî, avdzîţ, ah, fráţî
Voi ficiuráme ninsuráţî,
Cu unã ńicã ţi-ndisíi;
Bileáia îńi ogrădisíi!
Ea dzúuă ş'noápte ma-şi plîndzeá,
Că mamă ş'tátă îńi căftá.
Io ningă nîsa mi-apruchiái,
Şi cu bun ńicăza u loái.
Io ńicăza-u dizńirdám,
Şi cu ngl'ináre-l'i dzîţeám:
„Nu-ńi plîndze, ńicã dzeámină,
Ma-arávdă pîn s-ápiră.
Nu súschiră, nu-ńi ti jileá,
Că-ńi ţ-aspárdzî muşuteáţa!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTEC DIN PISUDERI [1], CARE SE CÎNTĂ MIERCURI, DUPĂ NUNTĂ, CÎND SE DUCE MIREASA LA MAICĂ-SA

Soți și frați, mă ascultați!
Voi flăcăi neînsurați,
Cu-o micuță ce pății
Cum necazul mi-l găsii!
Zi și noapte tot plîngea,
Mamă, tată mi-i cerea.
Eu de ea mă-apropiai
Și cu binele mi-o luai.
Pe micuță-o mîngîiam,
Cu blîndețe îi vorbeam:
„Să nu plîngi, geamănă mică,
Rabdă pînă ziua pică,
Nu jeli, nu suspina,
Că-ți strici frumusețea ta!

[1] Sat aromânesc în Grecia.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ńică, nu-ńi ti scăldiseá,
Că mîne eáste ńércurea;
Va-ńi ti dúţî la mumă-ta,
S-ţă veádă albă fáţa a ta.
Va-ńi te-aşteáptă, ńică, lea
Cu tigăńi, tútă sóia ta.
Va s'v'ină ş'túte feátile
Ditu viţíne soáţăle,
Să-ńi ţî oără, muşáta mea,
Ti alba-ţî mîrtare-a ta!"

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Mico, hai, te liniștește,
Mîine miercuri se vestește,
Mi te duci la mama ta
Alba față a-ți vedea.
Rudele te-or aștepta,
Cu gogoși, micuța mea.
Toate soațele-or să vină
Fiindcă tu le-ai fost vecină.
Să-ți ureze, mîndra mea,
Mult noroc la casa ta!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

LIRICA ÎNSTRĂINĂRII

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTIC DI BEÁLA

Ţi-s muşáte feátile,
Feátile ş'niveástile,
Cînd v'în sărbătórile,
Di-şi nvescu-armátele;
Giónil'i trec, eále si frăngu
Cu fluriile pi cheptu.
Ţi-s virnáte feátile,
Feátile şi nveástile,
Cîndu agiungu xeánile
Di lî fúgu giónil'i.
Giónil'i fug şi nîse plîngu,
Ş'pálmile ma-şi li frîngu.
Póndi súntu xeánile,
Báti, Doámne, báti-le.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTEC DIN BEALA [1]

Ce frumoase-s fetele,
Fetele, nevestele,
Cînd vin sărbătorile,
De-şi pun haine—noile.
Dragii trec, ele se fring,
Salbe pe sin dat în pirg.
Cît de triste-s fetele,
Fetele, nevestele,
Cînd vin străinătăţile,
Cînd pleacă iubiţii lor.
Pleacă ei şi ele plîng
Mîinile şi le tot fring.
Negrele străinătăţi
Doamne, bate-le cît poţi!

[1] Sat aromânesc la nord de lacul Ohrid (R.S. Macedonia, Iugoslavia).

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTIC DI BEÁLA DI SUS

— Scoálă, nveástă, că va-ńi fug,
Ncló, dipárte va-ńi mi duc,
Scoálă dă-ńi tréile piştoále
Si-ńi li portu mpline, greále,
Tréile hoáre si s'hîrseáscă,
Nveásta mea si-ńi si cîrteáscă;
Si-ńi amin ună piştoálă
S'trunduéscu ntreága hoáră;
Si-ńi u-amin di doáuă ori
Si-ńi mi-avdă múnţî ş-nióri;
Si-ńi u-amin şi-an tréia oáră,
Si-ńi mi plîngă túţ din hoáră.
— Umplu-ţ-lu, lái gióne-aléptu,
Si-ńi disfác muşátlu cheptu,
Ta s'ńi-amińi ună piştoálă,
S'nu-ńi armîn fîr'tine-n hoáră.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTEC DIN BEALA-DE-SUS

— Scoală-te, nevastă, plec,
Încolo, departe merg.
Scoală, dă-mi pistoale trei
Pline ochi cu plumbii grei,
Sate trei să fericesc,
Nevasta s-o necăjesc.
Doar un glonte de-am să trag,
Să trezesc întregul sat,
Și să trag de două ori,
Să m-audă munți și nori;
Și-ncă-o oară eu să trag
Să mă plingă toți din sat.
— Umple-le, iubite, drept
Să-mi arăt frumosul piept,
Să-mi arunci un plumb în sîn
Fără tine nu-mi rămîn.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTICLU A XINÍȚILOR

Primuveárã lumbrisítã,
Veárã dúlțe și-ahărzítã!
Cára da de-și v'ine veára,
Parcă-arîde lóclu și țára.
Că-și dișcl'idu frîndzîle túte;
Púl'i tuți ș-v'inu di dipárti,
Di-și îndrégu a lor cuibáre,
Ta si-și creáscă a lor fumeál'ie.
V'inu și gióńl'i ditu xeáne,
Si-nsoárã, ș'leá nveáste nále;
Trécu nă bánă cu cîntáre,
Tútă veára la primnáre.
Toámna cára da di-și v'ine,
A vîrnui nu-i pári ghíne.
Xeniții'i intră tu miráche,
Că a lor oárã lî s-aproáche,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTECUL EMIGRANȚILOR

Primăvară luminată,
Vară dulce, lăudată,
Dacă dă de vine vara,
Parcă ride țărna, țara.
Se desfac frunzele toate,
Și vin păsări de departe,
Cuiburile să-și clădească
Și familii noi să-și crească.
Vin și junii din străini,
Ca să se însoare vin;
Trecu viața în cîntare,
Toată vara la plimbare.
Toamna dacă dă de vine,
Nimănui nu-i pare bine,
Inima li se-amărăște,
Ceasu-aproape se vestește,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ti nchisíre ti tu xeáne,
Di lă v'ine jále máre.
Mumîńile-și plîngu ficiórl'i,
Niveástile-și plîngu gióńil'i.
Plîngu láile și zghiléscu,
Și măhăládzil'i s-ciudiéscu.
Plîngu láile și lăcrimeádză,
Că nu știu cáre va-s băneádză.
Plîngu láile că s-dispártu
Di cu bánă un d-alántu!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

În străini să-și afle cale,
De-i apucă jale mare.
Mamele își plîng feciorii,
Nevestele soțiorii.
Țipă, plîng, bietele toate,
Și cătunele-s mirate.
Bietele, înlăcrimate,
Nu știu viața mai departe.
Plîng fiindcă se despart,
De cu viață, de bărbat!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ṣcrétă di Pisudéri,
Cári va-ńi ti ţănă?
Giónil'i va s-fugă,
Nvéastili va s-plîngă,
Ună cîte ună,
Cu lăcriń ca púrnă;
Doáuă cîte doáuă,
Lăcrińili ca'aroáuă.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Pisuderi, rămii pustie
Cine grija o să-ți ție?
Căci flăcăii se vor duce
Iar nevestele vor plînge,
Una cîte una,
Cu lacrimi cît pruna;
Două cîte două,
Cu lacrimi de rouă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Marúșe, gúră di cuc,
V'inu nculeá pe dup-arúg,
Ca s-ti baș, că va si-ńi fug,
Că va s-ńierg tu xinitíe,
S-ț-adúc bărnu di fluríe,
Ta s-ul pórți tă Stămăríe.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Maruşe[1], *gură de cuc,*
Vino-ncoa pe după rug,
Să mi te sărut, că fug,
În străinătăţi mă duc,
Să-ţi aduc briu de flurie,
Ca să-l porţi la Sân-Marie.

[1] *Maruşe, Muşe,* diminutive ale numelui Maria.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Móri tine disti cirdáchi,
Dipún-ti s-nă băşém dóil'i,
Că mine va-ńi fug tu xeánă.
— Du-ńi-te, gióne, oáră búnă,
Cu trandáfila tu mănă,
Nvie s-ńerdzi, nvie z-v'ini,
Mult tră mine s-nu suschíri.
Scoáti-ţi cundíl'lu curát
Să-ńi semńi trúplu a ńeu;
Trúplu a ńeu ca di sirvíl'u,
Frîmţeáua ca di cundíl'u,
Gúra mea ca di birbíl'u;
Se-aflári altă ca mine,
Se u l'ai, gióne, tine.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Fată, fată din balcon,
Vino să ne sărutăm,
Căci mă duc printre străini.
— Mergi, voinice, cale bună,
Ține-mi trandafiru-n mînă.
Du-te și te-ntoarce iute
Să nu scoți suspinuri multe.
Cu condeiu-ți aurit
Să-mi insemni trupul iubit,
Trupul meu de chiparoasă
Și sprinceana mea frumoasă,
Gura-mi de privighetoare!
Alta, de-oi afla ca mine,
S-o iei, dragule, cu tine!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Toámnă, láie toámnă,
Múlt aráo toámnă,
N-agunéşti gióníl'i,
N-agunéşti ficiórl'i
Di-l' pitréţi tru xeáne,
Xeáne múltu greále.
Fúdzi ş-gióníi ali muşáte,
Ali muşáte, ali cripáte.
Inşí vrúta si-l' pitreácă,
Inşí vrúta si-l' dimîndă:
„Du-ńi-ti, gióne, cálea máre,
Si-ńi pitréţi cárte cu vreáre;
Cîndu z-v'ińi si-ńi dai tru şteáre,
S-úngu pórţile cu ńiáre;
S-es la poártă si-ńi te-aştéptu
S-ţî acáţ cálu di căpréstu;
Si-ńi ti báş tru dáole fáţă,
Ş-anámisa di mustáţă."

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Toamnă, toamnă-nnegurată,
Toamnă rea şi-ntunecată,
Tu voinicii ni-i alungi
Şi flăcăii ni-i alungi,
Pînă în străinătate,
Care-i grea şi e departe.
Pleacă şi iubitul ei,
Al frumoasei întristate.
Ieşi draga să-l petreacă
Ieşi draga lui să-i spună:
„Te duci, dragule, departe,
Tu trimite-mi cu dor carte.
Cînd te-ntorci să-mi dai de ştire
Să ung uşile cu miere
Şi să mi te-aştept la poartă,
Să-ţi prind calul de căpăstru.
Să mi te sărut pe faţă
Şi alături de mustaţă."

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Múltu-ńi pári, vrútă, ară'u,
Că-ńi ti loái ńicăză.
— Nu-ńi pári-ară'u, giónile-a meu,
Că-ńi mi loáși ńicăză,
Ma-ńi pári ară'u și-ńi v'ine gréu,
Că-ńi me-alási singură.
Toárnă-te, lai vrútlu a ńeu,
Ș-armîńi-ți tu lóclu a tău,
Lóclo-a tău i hrisúsit,
Hrisúsit și neáhîrzit.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Ah, iubito, rău îmi pare
Că te luai mică prea tare!
— Rău nu-mi pare, dragul meu,
Că prea mică mă luași,
Rău îmi pare și mi-e greu
Că tu singură mă lași.
Te întoarnă, dragul meu,
Rămii pe pămîntul tău,
Pe pămîntu-ți aurit,
Aurit, neprețuit.

Vivliuteca·Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Ńică ńi-erám, ńică mi loáși, gióne,
No-ai tréi méși de-andá mi loáși,
Iu va s-fúdzi, di va-ńi me-aláși?
— Ńică, va-ńi te-alás cu mă ș-cu tátă.
— Gióne, tátă și dádă ńi-am și mine,
Ma ți s-ńi fac ti un ca tine,
Ca s-mi priimnă cum voi mine.
— Ńică, va-ńi te-alás cu sóră și cu fráte.
— Gióne, sóră ș-fráte ńi-am și mine,
Ma ți s-ńi fac ti un ca tine,
Ca s-mi priimnă cum voi mine?
— Ńică, va-ńi te-alás cu cásă náo,
— Fóclu s-intră s-árdă cása,
Púșcl'ia s-v'ină s-mîcă mă-ta,
S-mîcă mă-ta și-aféndu-tu,
Și io va si-ńi v'in cu tine.
Gióne, fă-ńi-me nă piturnícl'e,
Ca s-mi bádzî pi timbilíche,
Pi timbilíche și pi furtíe
S-mi dúțî l-a ta mîgîzíe.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Mică-am fost, mică mă luaşi!
Nu-s trei luni de cînd mă luaşi,
Unde pleci şi cui mă laşi?
— Mamei şi lui taică-meu.
— Tată, mamă am şi eu.
Ce m-oi face fără tine
Să mă plimb cum vreau mai bine!
— Draga mea, sorei, fratelui te las.
— Voinice, soră, frate am şi eu.
Ce m-oi face fără tine,
Să mă plimb cum vreau mai bine?
— Te las, dragă,-n casă nouă.
— Focul dea să ardă casa,
Ciuma să-ţi mănince mama,
Tatăl ţi-l mănince ciuma,
Iar eu am să vin cu tine.
Dragă, fă-mă-o potîrniche,
Să mă urci apoi pe cal,
Sus pe cal lîngă samar,
Să mă duci la prăvălia-ţi!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Ñicã, ari fúri şi-ńi te-arãchéscu.
— Gióne, fã-ńi-mi mer, bágã-me-n giépe.
— Ñicã, va mi agîrşéscu şi va-ńi ti mîşcu.
— Gióne, gúrã am şi va s-ţî gréscu.
Fã-ńi-mi fluríe, bágã-mi tu púngã.
— Ñicã, va-ńi agîrşéscu şi va-ńi ti-aspárgu.
— Ah! mi tuchíi, mi féciu tiléfe,
Gióne, cã-ńi te-am múlt tu chéfe;
Mi tuchíi, mi féciu finére,
Cãl'iurle-s mpline de-aschiére.
— Ñicã, lea ti uhtãrle-a tále,
Va-ńi mi tórnu, láilu, din cále.
— Du-ńi-te, bre gióne, cálea búnã
Şi-cu trandáfirlu-ntru-mînã.
Du-ńi-te, gióne, cálea-mbar,
Şi-cu lilicea de-argaván.
Ma avdzã, gióne, avdzã, curbáne,
S-nu te-amîńi múltu tu xeáne,
Di-ńi ncl'idzi ńiátile-a meále,
Di me-aláşi fãrã fumeál'e.
Andá z-v'ińi si-ńi dai hîbáre,
Ca s-ung pórţile cu ńiáre,
Tra s-asúnã, s-cîrţîneáscã,
Tútã cása s-hîrîseáscã,
Şi io s-me-adár s-me-armîtuséscu,
Ca s-es la poártã s-ńi te-aştéptu,
S-ţ-acáţ cálu di cîpréstu,
Şi s-ti baş tu dáole fáţã
Şi-anámisa di mustáţã.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Dragă,-s hoți și te răpesc!
— Fă-mă măr în buzunar!
— Am să uit și-am să te mușc!
— Gură am și-am să-ți grăiesc!
Pune-mă flurie-*n pungă!*
— Am să uit și-am să te schimb!
— Mă topii, mă prăpădii,
Fiindcă mult te mai plăcui;
Felinar eu mă făcui,
Drumurile-s de armii pline.
— Dragă, de oftatul tău,
Mă întorc din drumul meu!
— Mergi iubite, cale bună,
Și cu trandafiru-n mînă.
Mergi, iubite, drum pe plac,
Cu floarea de liliac.
Dar ascultă-mă, iubite,
Mult să nu stai prin străini,
Să-mi fringi tinerețile,
Să mă lași făr' de copii.
De știre să-mi dai cînd vii
Să-mi ung porțile cu miere,
Ca să scîrțîie, să sune,
Veselă să fie casa,
Noile haine a-mi pune,
Să ies să te-aștept la poartă
Să-ți prind calul de căpăstru,
Să mi te sărut pe față
Și alături de mustață.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cînd va s-fúdzi, gióne, to-axeáni,
S-no-agîrșéști zboárle-a meáli.
Din Sufíe, di dipárti,
Si-ńi pitréți totúna cárti,
Cárti álbă j-ɣrámă láie,
Înɣrăpsítă cu sivdáe.
Și va s-umplú a meáli sini,
Tot cu cărțî di la tini.
S-am s-li țîn în sin încl'isi,
Noáptea z-ved mușáti ɣ'isi.
S-no-amińi, gióne, múlt to-axeáni,
Că z-duc tinireți a meáli.
Dúpă un an tu turnátă,
Va s-mi afli ma mușátă.
Ca s-nu v'ińi trei ańi acásă,
S-mi știi că escu lînguroásă,
Dúpă náo ańi di turnátă,
Va s-mi áfli îngrupátă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

În streini de pleci, voinice,
Nu uita vorba-mi ce zice.
Din Sofia, de departe,
Tu trimete-mi mereu carte,
Carte albă, slovă neagră,
Scrisă cu iubirea-ntreagă,
Şi-mi voi umple sînul meu,
Tot cu cărţi cu scrisul tău.
Şi le-oi ţine-n sin închise
Să am noaptea bune vise.
Prin streini nu amîna,
Trece tinereţea mea!
După-un an dacă-ai să vii,
Mai frumoasă m-oi găsi!
De nu vii trei ani acasă
Află că-s de boală roasă,
Şi ani nouă de se gată
Mă găseşti gata-ngropată!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Vine oára si nchiséscu,
Plîngu, ńică, ș-mi jiléscu,
Că io va-ńi fug tu xeáne,
Tóra tu giunáme,
Dumnidzău-i máre,
Știe a mea turnáre,
Țe-i arău, lea vrútă, ți-i arău!

Vrútă, bágă másа s-prîndzu,
Cl'eámă sóea să-ńi mi plîngă,
Că ńi escu un vrútu,
La vrúta mea țel tutu,
Dumnidzău-i máre,
Știe a mea turnáre,
Ți-i arău, lea vrútă, ți-i arău!

Chiragiáți pălăcărséscu,
Plîngu mine și-ńi vă gréscu,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Veni ceasul să pornesc,
Dragă, plîng, mă jeluiesc,
Că merg în străinătate,
Acu,-n junĕ plinătate.
Dumnezeu care e mare
Ştie-mi clipa de-nturnare;
Rău e, dragă, tare rău!

De prinz, dragă, masa-mi pune,
Cheamă rude să mă plîngă,
Că sînt singurul iubit
La iubita mea pe lume.
Dumnezeu care e mare
Ştie clipa-mi de-nturnare;
Rău e, dragă, tare rău!

Cărăuşilor, vă rog,
Şi în plînset vă grăiesc,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

No-asunáţi zănghíile
Că-ńi minţiţi hulíile,
Că nu-şi vine oára,
Si-ńi trág mine cálea,
Dumnidzău-i máre,
Ştie a mea turnáre,
Ţi-i arău, lea vrútă, ţi-i arău!

Vrútă, ti pălăcîrséscu,
V'in, baş'mîna, si-ńi ti méscu,
Si-ńi ti báşu tu frîmte,
Ta s-me-adúţi amínte,
Tóra tu fudzeáre,
S-me-ai, vrútă, tu vreáre,
Dumnidzău-i máre,
Ştie a mea turnáre,
Ţi-i arău, lea vrútă, ţi-i arău!

Ninga oára istă ţi-gréscu,
Ş-apói va s-mi dispîrţăscu,
Cumu si-ńi mi dispártu
Cumu si-ńi te-alásu,
Acáţă-me di mînă
Dzî-ńi, vrútă, oáră búnă,
Dumnidzău-i máre,
Ştie a mea turnáre,
Ţi-i arău, lea vrútă, ţi-i arău!

Oáră búnă, gióne,
Vrúte, oáră búnă,
Va s-fúdzî di va s-me-aláşi,
Vrúte, ţi-ńi adráşi?
Dipárti di mini,
Bána mea la tini,
Bánă láie ş-coárbă,
Tíhia ńi-ásti oárbă,
Oáră búnă, vrúte, oáră búnă!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Scările nu le sunați,
Fierea să mi-o tulburați,
Că nu este ceasul încă
Să iau drumul, să pornesc.
Dumnezeu care e mare
Știe clipa-mi de-nturnare;
Rău e, dragă, tare rău!

Și iubita mea, te rog,
Vino de-mi sărută mîna,
Eu să te sărut pe frunte,
Să-ți aduci de mine-aminte,
Acu-n ceasul de pornire,
Să-ți fiu singura iubire.
Dumnezeu care e mare
Știe clipa-mi de-nturnare;
Rău e, dragă, tare rău!

Încă-o dată îți grăiesc
Și apoi mă despărțesc,
Ah, dar cum să mă despart,
Ah, dar cum să mi te las,
Hai și prinde-mă de mînă,
Zi-mi, iubito, cale bună.
Dumnezeu care e mare
Știe clipa-mi de-nturnare;
Rău e, dragă, tare rău?

Mergi, voinicule, cu bine,
Mergi, iubitule, cu bine,
Ai să pleci, mă lași acuș',
Dragul meu, ce îmi făcuși?
Departe de mine,
Viața mea-i cu tine,
Viață neagră, corb,
Mi-e norocul orb,
Mergi iubite, mergi cu bine!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTIC DI ZAȚÓRI

Múnte, lai múnte,
Țe-ai arále múlte,
Múlte ș-aúrîte:
Frúndzîle ma-ț cad,
Púl'i nu-ńi țî bat,
Gióńil'i tuț îț fug
Și-n xeáne si duc
S'duc láil'i mărâț
Múltu nvirinâț,
Și năpói mutréscu
Nveáste țe zghiléscu
Că lî fúgu gióńil'i:
— Oáră-búnă, gióni,
Minteá-vă cu voi
Minteá-vă cu noi
Ș'Dumnidzău cu voi.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTEC DIN ZAGORI [1]

Munte, negru munte,
Ce porți rele multe!
Rele multe și urite:
Frunzele mereu îți cad,
Păsările toate tac
Și flăcăii toți îți fug
Și-n străinătăți se duc!
Se duc bieții și sărmanii,
Se duc bieții întristați
Și-napoi privesc și cată
Cum nevestele se vaită,
Că rămîn fără bărbați.
— Cale bună, măi flăcăi,
Fie-vă mintea cu voi,
Gîndul să vă stea la noi,
Fie Dumnezeu cu voi!

[1] Regiune muntoasă în Pind (Grecia).

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Șápte gióńi ună turlíe,
Fúgu noáptea tu hărv'ie,
Di si duc trăși Nadulíe,
Nadulíe ș-Misirlíe.
— Voi lai gióńi, voi lai mușáți,
Cára dáți di vă nsuráți,
Di fúdziți, di n-alîsáți,
Mpîrțiti prit mîhîláți,
Nu dzițéți tra z-vă turnáți!
—Nveáste, voi s-nu blîstimáți,
Va z-v-aduțím ndói paráți!
— Fóclu to-a vóșți părăți,
Noi vrem gióni, nu vrem paráți.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Șapte tineri, toți de-o seamă
Fug cînd zorile se cheamă,
Tocmai în Anadolie
Și departe-n Misirlie. [1]
— Voi voinicilor mușați, [2]
De-apucați să vă-nsurați,
Cum plecați și ne lăsați
Prin cătune răsfirate,
Fără gînd să vă-nturnați!
— Soaților nu blestemați,
Că vă-aducem ceva bani!
— Arză-i focul, gologani,
Vrem voinicii, nu vrem bani.

[1] *Misirlie, Misirie*, numele aromânesc al Egiptului.

[2] *Mușeát, -tă*, frumos, -ă; Dens Ev < lat.* musiatus; P. etim. < lat.* in (formosiatus). (Etimologii explicate de Ov. Densusianu — *Evoluții semantice*, curs litografiat, 1937 și Tache Papahagi — *Etimologii*, 1940). (DDA)

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

'Ngilbiníră fádzl'i tóți
Fúdziră bărbáțl'i a nóștri,
Dúsiră să s-păiteáscă,
Că nu-i cáre s-l' hărneáscă.
Si pundíră múnțil'i,
Că fúdziră túrmili.
Toámna cît eásti de-aráo
N-adúți cărtíri greáo,
Nă z-gulésc cásili náli,
Di gióńil'i țe fug tu xeáni.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Fagii toți îngălbeniră
Și-ai noștri bărbați porniră
Loc de lucru să găsească,
Că nu-i cine să-i hrănească.
Munții, vai, se pustiiră.
Turmele îi părăsiră.
Toamna cît este de rea,
Ne-aduce tristețea grea.
Ni-s pustii casele noi,
Pleacă în streini flăcăi. [1]

[1] Referitor la obiceiul aromânilor de a lucra în țări străine, Ami Boué în lucrarea *Recueil d'itinéraires dans la Turquie d'Europe*, 1854, scria: „Întreaga populație din Aminciu e valahă sau țințară. Sînt oameni foarte industrioși, gros și destul de bine îmbrăcați, care, ca și savoiarzii, se duc departe să cîștige banul și apoi revin acasă ... Ca și anumiți lucrători din văile adînci ale Piemontului, mai mulți oameni căsătoriți se asociază laolaltă și se duc să facă comerț sau să practice meseria lor în străinătate și călătoria în patria lor se face pe rînd, astfel că totdeauna e cîte cineva în Aminciu. Acești valahi locuiesc toată această parte a lanțului Pindului și există mai mult decît opt sate de țințari, toate în împrejurimi."

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Náθima cári scoási xeána,
Dumnidzău s-l'i astingă bána,
Că ș-u greáuă, dipîrtoásă,
Că ș-u múltu nfîrnîcoásă:
Își dispártă hil'iu di mámă,
Dispártă surări di fráți,
Dispártă și doi ɣranɣiáți,
Trîși acló iu z-dispîrță,
Múnti cu múnti se-aduná,
Frîndza di pi fag cîdeá,
Aríúlu tut si-alîciá,
Ș-túțî ca țeára ngîlbineá,
Nís láilu singur fudzeá,
Ș-ea jilíta îl' dzîțeá:
„Du-ńi-ti, gióni, oáră búnă,
S-no agîrșéști si scrii totúnă.
Mutreá n-sus, ea mutreá nghiós,
Ea mutreá tu cîmpul veárdi,
N-aroáuă minútă j-deádi:
S-nu dzîți că-i di Dumnidzău,
Că-i di dórlu mári a ńeu!"

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cine-a dat străinătatea,
Dumnezeu să-i deie moartea,
Că e grea, departe tare,
Că e prea otrăvitoare!
Fiu de mamă îl desparte,
Desparte surori de fraţi,
Desparte doi însuraţi.
Unde mi se despărţeau,
Munţii-n cap mi se băteau,
Frunza de pe fag cădea,
Riul tot se tulbura,
Toate — ceară-ngălbeneau.
Şi biet singur el pleca
Şi ea plînsă îi spunea:
„Cale bună, dragul meu,
Nu uita să scrii mereu;
Ian' te uită-n sus şi-n jos,
În cîmp verde ian' priveşte,
Rouă fragedă sclipeşte:
Ea nu-i de la Dumnezeu,
Ci din dorul mare-al meu."

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Lindurle ma v'in și fug,
Láilu io di cum mi duc,
Nu-ńi mi tórnu și nu-ńi v'in,
Ma tu láea xeánă armîn.
Láea feátă ńi-da blîsteáme,
Láea múmă tut me-acl'iámă.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Vin şi pleacă rîndunele,
Iar cu bietul cum mă duc,
Nu mă-ntorc şi nici nu vin
Ci-n străinătăţi rămîn.
Biata fată mă blesteamă,
Mama, biata, mă tot cheamă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Toámnă, láie toámnă,
Cára dai di-ți v'ińi, lea toámnă,
Nă fug gióńil'i și nu-s toárnă,
Nă si duc tu xeána láie,
Cáma ncló di Márea láie.
Z-dúcu gióńi, z-dúcu muṣáți
Și nă v'in aúși mărâți.
Nă si dúcu ca trandáfiri,
Nă si toárnă ca nișțî schíńi.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Toamnă, neagră toamnă,
Cînd sosești tu, toamnă,
Fug voinicii, nu se-ntoarnă,
Pleacă în străinătate
Dincolo de Marea Neagră.
Ei se duc voinici frumoși,
Vin bătrîni și neguroși;
Ni se duc ca trandafirii
Și se-ntorc la noi ca spinii.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Láea tu cári deádi xeána,
Dumnidzău s-l'-astíngă bána,
Că nă ṣcrituíră hoára:
Fúgu gióńil'i ṣ-alásă nveáste
Alásă feáte nimărtáte.
Fóclu s-intră tu Sîrbíe,
Tu Sîrbíe ṣ-tu Vlîhíe,
Vóru gióńil'i z-v'ină acásă,
Es vlihútili nu l'-alásă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cine-a dat străinătatea
Domnul să-i aducă moartea,
Că ne-a pustiit tot satul.
Fug voinici, rămîn neveste
Şi nemăritate fete.
Focul intre în Sirbie,
În Sirbie,-n Românie,
Vor voinicii-acas' să vină
Ies romăncele să-i ţină.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Moi púl'u-a meu,
Xiftérlu-a meu,
Anvirinát giuneále,
Ti hărséscu xeánile
Şi máica-ţ poártă dórlu.
Ţe si-ţ pitréc, curbánea mea,
Dipárti-acló tu xeáne?
Io vreá-ţi pitréc un mer aróş,
Ma putridzáşte-n cále;
Trandáfilă io vreá-ţ pitréc,
Şi-u mărăneádză soárle.
Io vreá-ţ pitréc nă lácrimă
Tu nă şimíe álbă,
Ma lácrima ńi-u jár di fóc,
Şi-árde ea şimía;
Ţ'pitréc atúmţea dórlu-a meu
Dipárti si-ńi te-agiúngă
Şi si-ńi te-adúcă iar năpói.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Puiul meu,
Vulturul meu,
Tinerețile-ntristate,
Le-alini în străinătate,
Iar mama îți duce dorul.
Dragul meu, ce să-ți trimit
Tocmai în străinătate?
Ți-aș trimite-un roșu măr,
Dar pe drum va putrezi.
Ți-aș trimite-un trandafir
Soarele-l va ofili.
Ți-aș trimite-o lacrimă,
Pusă-ntr-o năframă albă,
Lacrima e jar de foc
Arde năframa pe loc.
Ți-oi trimite dorul meu,
Departe să mi te-ajungă,
Înapoi să mi te-aducă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Feátă ţe-ńi eşti afumátă,
Şi múltu învirinátă?
— Că ńi-am gióníle tu xeáne,
Îńi lo-aştéptu di tréi ańi
Tréi ańi, tréi eti greále,
Tricúte-n caimó şi jále.
Va-ńi lo-aştéptu ningá unu
Ş-apóea va-ńi mi ncurúnu;
Va-ńi mi ncurún, va-ńi mi mîrit
Cu un gióne aduch'it
Gióne ţi s-nu ńiárgă-n xeáne,
S-ńi ncl'idă ńiátili-a meále.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Fată, ce-mi ești întristată
Și atît de-nveninată?
— Mi-e-n străinătăți iubitul,
De trei ani mi-l tot aștept,
De trei ani, trei veacuri grele,
Petrecute-n foc și jele.
Încă-un an l-oi aștepta
Și apoi m-oi cununa.
Mă cunun și mă mărit
C-un voinic mai pricopsit,
Ce-n străinătăți nu pleacă,
Pînă tinerețea-mi seacă.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTICLU A XINÍTLUI

Moi lai múnte ş'moi lai dzeánă,
Pleácă-ńi-te nica năhiámă!
Pleácă-ńi-te şi-ńi ti fă páde,
Tra si-ńi ved cása li dáde;
Fă-ńi-te páde, fă-ńi-te lóc,
Tra si-ńi ved vátra cu fóc!
Fă-mi, Doámne,-azbuirătór,
Ca se-azbór, pîn'di niór,
S'cád la máma tu ubór,
Tra si-ńi plîngu pústul dór!
Tu ubór cu căldărmádz,
Tra si-ńi plîngu a mei caimádz!

. . . . . .

Ncl'inăciuńi al táta máre,
Si-ńi pitreácă nă muláre;
Ncl'inăciuńi şi-al táta ńic,
Si-ńi pitreácă-un cal psăric.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTECUL ÎNSTRĂINATULUI

Munte tu, și tu muncel
Pleacă-mi-te puținel,
Mi te-apleacă, fă-te șes
Să văd casa mamei mele.
Fă-te șes, și fă-te loc
Ca să-mi văd vatra cu foc!
Fă-mă, Doamne, zburător
Ca să zbor pînă la nor,
Să-i cad mamei în obor,
Ca să-mi pling pustiul dor.
În obor cu caldarîm
Jalea-n plînset să mi-o spun.
. . . . . .
Tatei mare sănătate,
Să-mi trimeață un catîr;
Tatei mic tot sănătate,
Să-mi trimeață un cal sur.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cári feáți sibépe xeána,
Dumnidzău s-l'-astíngă bána;
Stíndzi-l' núma țe-are fáptă
Hil'i di múmă și-s dispártă;
Cîte blîstéńi ș-l'ea di nveáste,
Cap s-nu-ș adúcă d-iu iáste
Ș-cáma múlt di láile feáte,
Că ș-armîn nimiritáte.
Io șidzúi, l'i scriái nă cárti,
Z-v'ină giónle di dipárti,
I si v'ină i s-ńi aspúnă,
I di mine s-trágă mînă,
Că nu-ńi esc de-aței-armână:
Tu nă stîmînă ńi-l'au altu,
Di-lo-alás s-l'i creápă cápul.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Cine-a dat străinătatea,
Domnul să-i aducă moartea,
Piară-i numele cui dat-a
Fii de mamă să despartă,
Cit blestem de la neveste
Nime-l vadă unde este;
Şi iar vai, bietelor fete,
Ce rămîn nemăritate.
Eu şezui şi scris-am carte
Dragului care-i departe,
Sau să vie, sau să-mi spuie,
Sau pe mine să mă lase.
Nu-s din cele aromânce
Ce-şi ia altu-n şapte zile,
Şi dureri de cap i-aduce.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Frúndză veárdi di sicără,
Ș-es feátile năfoără,
Și eu mîráta di mine
Șed încl'isă ca tu gúvă.
Tóți giónil'i z-dúcu j-v'in,
Și furtunátlo-a meu nu z-veáde
Di la ermili-al Culáchi;
Vreáu si-ńi v'ină niputút,
Și-ńi lu-bag tu aștirnút,
Și si-l' dau ȝitríe-amără
Și io s-es la av'u-Triádă;
To-ațeá dzeánă, to ațél múnte,
Iu da soárle cáma nínte.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Frunză verde de secară
Uite, ies fetele-afară,
Numai eu, biata de mine,
Parcă-aș sta în vizuine.
Merg voinici și vin acu
Doar nenorocosu-mi nu,
Din pustia lui Colachi.
Aș vroi bolnav s-apară
Să-l așez în așternut,
Să-i dau doctorie-amară,
Și să ies la Sân-Treime,
Pe colină-n munte mare
Unde mai întîi e soare.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Chirigi, mi fac curbáni,
S-ńi-adúți giónili din xeáni.
Cári s-lo-adúți prin cálea mári,
Ți dau fluría aței mári;
S-lo-aduțeári pritu múnti,
Ți dau fluríile țe-am tu frîmte;
S-fúre múnțîl'i cu nióri,
Țî dau s-mi báși di tréi ori,
S-me-adúți aminti pînă s-móri.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cărăuș, îți dau odoare,
Din străini adu-mi voinicul.
De-l aduci pe drumul mare
Am să-ți dau fluria *mare;*
De-ai să mi-l aduci prin munte
Ai fluria-*mi de pe frunte;*
De vor fi munții cu nori,
Mă sărută de trei ori,
Să ții minte pînă mori.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Múnte-análtu j-dipărtátu,
Apleácă-ńi-ti, lai múnte-análtu,
Ş-fă-ńi-te vále cáma ncoá,
Şi-ńi ti ntréb tră vrúta mea.
Vrúta mea tútă tru nále,
Si-l' dimăndu dáo zboáre,
Dáo zboáre múltu greále:
Vrútlu nu s-toárnă dit xeáne;
Dáo zboáre nfărmăcoáse:
Vrútlu tu xeáne ş-armáse,
Lo-agudí lăngoáre greáo,
Si nu moáră ca duńiáo.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Munte-nalt și depărtat,
Te apleacă munte-nalt,
Fă-te vale, mai încoa',
Să te-ntreb de draga mea,
Draga mea în haină nouă,
Să-i trimet vorbe vreo două,
Două vorbe-atît de grele:
Dragu-i nu s-a-ntors acasă;
Două vorbe veninoase;
Dragul în streini rămase,
Îl lovi o boală grea,
Să nu moară ca lumea.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Púl'u, lai púl'u, cári s-ńierdzi acásă,
Púl'u a ńieu,
Tu avlía şi tu vátra noástră,
Máma va s-eásă s-ti ntreábă,
I va-ńi ti ntreábă, láea nveástă:
„Iu-l'-u giónle di nu-şi v'ine,
Cum v'in giónl'i tu viţine?"
S-l' aspuńi, púl'u, că mi nsurái,
Nveástă ńică mine-ńi loái:
Groápa ţea tu loc di nveástă,
Chiatra ţea tu loc di soácră.
Mine vîrnă nu-ńi mi plămsi,
Mi plămsiră máşi púl'i,
Púl'i şi cu toţi birbil'i.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Pui, biet pui, de mergi spre casă
Puiul meu!
În ogradă,-n vatra noastră,
Mama va ieși să-ntrebe,
Te-o-ntreba și-a mea nevastă:
„Unde-i soțul de nu-mi vine,
Cum vin soții la vecine?"
Pui, să-i spui că mă-nsurai,
Tinără nevastă-mi luai,
Groapa-aceea-mi fu mireasă,
Piatra-aceea mi-a fost soacră,
Nimeni moartea nu mi-o plînse,
Păsările doar m-au plîns,
Păsări și privighetori.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Voi lai sóți, ah! voi lai fráți,
N-hoáră voi, cînd va-s intráți,
Chiprile-a cáilor s-le-astupáți,
Și nă tuféchi s-no-aminăți,
Ș-noáptea z-vă duțéți, măráți!
Mu-mea s-nu u diștiptáți;
S-ișári múma z-vî ntreábă;
„Iu ńi hil'iu, iu ńi-i scumpulu?"
Și-li dzîțéți, că-ńi hiu tu múnte,
Iu j-da soárli ma náinti.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Voi prieteni, ah, voi frați,
Cînd în sat o să intrați,
La cai clopotu-astupați
Pușca să nu descărcați.
Bieții, noaptea vă-nturnați,
Mama nu mi-o deșteptați.
De-o ieși mama să-ntrebe:
„Unde-i fiul meu, iubitul?",
Ziceți că-s pe-un munte mare
Unde-i mai devreme soare.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

XINÍTLU ŢI-L' SI MÎRTĂ VRÚTA

Întunică dzúua, scîpită soárli;
Ńi-inşíi, Dumnícă, io láilu, la primnáre!
Şi-ńi loái un vimtu, şi-ńi mi turnái,
Şi trîşi la a ta poártă, Dumnícă, ntunicái.
Mi luo murgişlu, şi-nşiră steále;
Disfă, Dumnícă, pi ńiátile-a tále!
S-ţă dzîc un gráiu, şi iára va-ńi fug;
Ma făr di tini, Dumnícă, iu s-me duc?
Dumnícă, mîne io fug tu xeáne;
Cum s-me dispártu di ńiátile-a tále?

Nchisíi, io láilu, cu súschir máre;
Candá nidzeám, láilu, la spindzuráre!
Dumnícă,-n cále, cîndu imnám,
Tu lăcrăńi, vrútă, iérda mi nicám!
Tréi ańi de dzîle şidzuí tu xeáne;
Dumnícă, ti tine mi féciu curbáne!
Dit xeáne cîndu io mi turnái,
Tini mîrtátă, Dumnícă, ti-aflái!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

EMIGRANTUL A CĂRUI IUBITĂ S-A MĂRITAT

În amurg, pe-apus de soare,
Fui, Domnico, în plimbare.
Biet, luai aer, mă-nturnai,
Chiar la poartă-ți înserai.
Stele-s sus, noaptea mă prinde,
Pe junețea ta, deschide!
Doar o vorbă-ți spun și plec —
Fără tine und'să merg?
Mîine plec în țări străine,
Cum să mă despart de tine?

Plecai, biet, cu suspin mare,
Parcă la spînzurătoare!
Cum mergeam, Domnico,-n cale,
Să mă-nec în lăcrimare!
Trei ani fui în țări străine
Rob, Domnico, pentru tine!
Din străini cînd mă-nturnai
Măritată te aflai.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Ntunicái Anadolíe,
Ńi-apiríi în Vinitíe,
Ahurhíră vimtúrle s-trágă,
Acîţără frîndzîle s-cádă;
Loái cálu mi duş s-lo-adápu,
Ńi-aflái muşáta la şopútu.
— Búnă-ţi oără, moi muşátă.
— Ghini vinişi, a bre gióne.
— Dă-ńi táslu ta si-ńi beáu apă.
Pîn la dausprădzáţi di tásuri
Gúra nu dişcl'ise z-greáscă,
Ócl'i no-anîlţă s-mutreáscă,
Ma ş-suschirá, ma ş-lîcîrmá.
— Ţe-ai, ńică, di suschiráşi,
Suschiráşi şi lîcîrmáşi?
— Mi ntribáşi, io va ţî spún,
Ş-mine aveám gióne ca tine,
Ńi-are doisprádzî de-ańi tu xeáne.
— Tine ńi-eşţî vrúta mea,
Ş-mine-ńi ţ-escu vrútlo-a tău.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Se-nnopta-n Anadolie
Şi-n zori fui în Veneţie,
Vînturi au pornit să bată,
Frunzele-au pornit să cadă.
Mă dusei să-mi adăp calul,
Mi-aflai mîndra la izvor.
— Bună ziua, fată mîndră!
— Bine ai venit, voinice!
— Cofa dă-mi-o să beau apă.
Cît bău douăşpe cofe,
Gura-i vorbă nu grăi,
Ochii-n sus nu-şi ridica,
Suspina şi lăcrima.
— De ce, dragă, suspinaşi,
Suspinaşi şi lăcrimaşi?
— Eu ţi-oi spune, că-ntrebaşi,
Avui un voinic ca tine,
De ani doişpe-n ţări străine.
— Tu eşti chiar iubita mea,
Iar eu sînt iubitul tău!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Cára ţ-escu vrúta ta,
Ţi sémno-are cása mea?
— Mer aróşu-ńi ţ-ai pi poártă,
Báltă di lápte la scárâ,
Cúclu-ţ báte pi sîfáte,
Şi birbil'lu tu cîfáse.
— Ai tricútă ş-ai vidzútă,
Ai ntribátă ş-ai avdzîtă.
Cára ńi-eşţî vrútlo-a ńieu,
Ţi sémno-are trúplo-a ńieu?
— Záhare-aróşe pi búdză,
Ş-un sémnu láiu pi ţîţă.
— Tine eştî, giónle-a ńieu,
V'inu aoá tru chéptul a ńieu!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Dacă sînt iubita ta,
Ce semn are casa mea?
— Un măr roșu ai la poartă,
Și la scări, de lapte-o baltă,
Cuc ce cîntă pe perete
Și hiulbiul în colivie.
— Ai trecut și ai văzut,
Întrebași și-ai auzit.
Dacă ești iubitul meu,
Ce semn are trupul meu?
— Zahăr roș pe buze, spun,
Și un semn negru pe sin!
— Tu îmi ești voinicul meu,
Vino-ncoa' la pieptul meu! [1]

[1] „Aromânii au multe poezii de felul acesteia, la care dau caz înstrăinările dese ale bărbaților în țări străine, unde șed mulți ani, lăsînd nevestele să aștepte. În timpul absenței bărbatului, nevasta sa nu joacă la hore, nici la nunți, și drept semn de jale și de așteptare poartă *mîndilă* neagră, adică basma, cu care era legată la cap, cînd pleca bărbatul ei. Femeile așteaptă trei ani, șapte, nouă, doisprezece, pînă la douăzeci multe, și, nevenind bărbații lor, spre a nu se mărita cu alții, se retrag la mînăstire, făcîndu-se călugărițe." (Ioan Caragiani, *Studii istorice asupra românilor din Peninsula Balcanică*, 1929.)

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

DÓRLU A XEÁNILOR

Calótihi-vă, múnțî mărâțî,
Că Háru și moárte n-aștiptâțî!
Tútă veára, ședu pi la voi
Picurári cu cúpii di oi;
Iára toámna ș-tútă iárna,
Brúma ș-neáua pi voi sta.

*

Aňámisa di voi, múnțî,
Se-áflă doi lai mirmínțî.
Acló súntu doi gióňi-ngrupâțî,
Dzeámiňi și amindóil'i frâțî;
Di fúri gréțî súnt vîtîmâțî,
Di plecicagiâțî súnt dispul'âțî.
Di doi mirmínțî anámisa,
Nă pîrvhúrie ma-și crișteá,
Frîndzile vérdzî ea-și le-avea,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

SUFERINȚA ÎN STRĂINĂTATE

O, bieți munți, dulce vi-i soarta,
N-așteptați pe Charon, moartea!
Toată vara șed la voi
Păcurari, turme de oi,
Toamna toată, iarna toată,
Pe voi brume, nea se-arată.

*

Munților, în vatra voastră,
Două gropi sărmane-adastă.
Doi juni colo-s îngropați,
Gemeni și-mpreună frați,
De hoți greci au fost tăiați,
De furi fost-au despuiați.
Din mijlocul de morminte
Viță-n boltă se-nălța
Și verzi frunze ea avea,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Aúua láie-şi uă făţeá;
Di aúua v'inlu ţi s-făţeá,
Amár ca pilónilu-şi erá.
Cîte múmîńi di v'inlu-aţél
Gustárã ş-biúrã di el,
Inima lor le s-aspîrdzeá
Sárţine nîse nu-nchiseá.
Fumeáil'e iále nu făţeá
Nici că náturi înfăşeá.
Mácari s-erá, mácari s-aflá,
S-avea biútă ş-máma mea,
Mine ea s-nu mi făţeá!
Urîtă-ńi s-are bána mea!
Tut pi tu xeáne răspîndít,
Di soţil'i túţi cătă*y*ursít!
Avdzîţi s-vă dzîc, avdzîţi s-vă spún:
Xeánile cu Hárlu d-adún,
Pi unã zi*y*ă-şi si *y*ixeá;
Xeánile ma greáli v'ineá;
Că Hárlu iáste nă-oárã,
Xeánile súntu di-oárã!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Negru strugure dădea;
Vinul care se făcea,
Ca pelinu-amar era.
Cîte mume vinu-acel
L-au băut, gustînd din el,
Inima le tulbura,
Grele nu mai rămîneau,
Casă bună nu făceau,
Nici copii nu înfășau.
Acel vin, ah, de-l găsea
Ca să-l soarbă mama mea,
Pe mine nu mă făcea!
Mi s-a luat de viața mea!
Prin streini tot rătăcit,
De prieteni clevetit!
Ascultați ce-am să vă zic:
Cîntărind străinătatea
Și pe Charon pe-o balanță,
Tot mai grea-i străinătatea —
Charon vine-o dată-n viață,
Zilnică-i srăinătatea.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

DÓRLU A PATRÍDHĂL'EI

Láilu ţi-ni s-are aurîtă
Di tru xeáne iéta túţă!
Di cu ńic me răspîndíi
Pi tru xeáne politíi;
Îńi criscui, mine mărátlu,
Husmichiár la un, l-alántu!
Alăgái, mi pidipsíi,
Di múlte mi ciucutíi.
Ma din cat îńi fúră tóate,
Chirúte în vînetáte!
Di patrídhă n-am duchítă,
Ni cásă am hărisítă.
Tru xeáne am putridzîtă
Pînă tru aéstă minútă.
Fráţi, súrări, nu-ńi cunuscuí,
Că di ńic mi dispîrţíí.
Tátă, múmă, că avui,
Muríră, şi nu-ńi l' vidzuí.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

DORUL DE PATRIE

Mult urît mi-e, vai de mine,
Toată viața-n țări streine,
Că am rătăcit de june,
Numai prin cetăți streine.
Și crescut-am, biet de mine,
Slugărind la orișicine!
Alergai, mă osîndii
Și de multe mă lovii.
Dar degeaba fură toate,
Au pierit toate deșarte!
Lăsai țara nențeleasă,
Nu m-am bucurat de casă.
Prin străini am lîncezit,
Pînă în acest minut.
Surori, frați, nu i-am știut,
Că de mic i-am părăsit.
Tată, mamă, de-am avut,
Au murit, nu i-am văzut.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Sóţl'i tóţi îşi si-nsurárã,
Tóţi tru lúme s-misticárã.
Ieu nici cã mi-nsuraí,
Ni cã tru lúme intraí.
Tinireáţa uã am tricútã
Di ca cum mine n-am vrútã:
Tot tru xeáne dipãrtáte,
Cu fãrmáclu tru hicáte.
Cu plàngu inşii din soárte,
Ş-cu suschír mi duc la moárte.
Va-hi aşi-ńi erá cãsmétea
Scriátã ti tótã iéta.
Aşí fu şi chindisítã
A tréilor mire ursítã.
Doámne, sîmte, Dumnidzále!
S-nu mi-aláşi s-mor tru xeáne,
Ma sã-ńi duc níca nã oárã
Trúplu a ńieu tr'a noástrã hoárã;
S'móru tru cása di pãrinţi,
S'mi-ngroápã tra lor mãrminţi!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Soții toți se însurară,
Cu lumea se-amestecară.
Și eu nici că mă-nsurai,
Nici în lume nu intrai.
Tinerețea mi-am trecut,
Toată cum nu mi-a plăcut:
Tot departe prin străini,
Cu otrava în plămîni!
Eu plîngînd venii prin soarte,
Cu suspin mă duc la moarte,
Poate-așa mi-a fost ursită
Viața-ntreagă hărăzită.
Așa-mi fu ea însemnată,
De trei ursitori lăsată.
Sfinte Doamne-ocrotitor,
Prin străini nu-mi da să mor!
Să-mi ajungă încă-o dat'
Trupul meu la noi în sat,
La părinți în cas' să mor,
Îngropat în groapa lor!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

LIRICA PĂSTORITULUI ȘI A CĂRVĂNĂRITULUI

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Báte cúclu ș'púl'i tuț
Fug armâńil'i nsús, tu múnț,
Un-spri-un — ti l'eá haráua,
L'i-zilipsésc tútă duńeáua.
Deáde iárba cu lilíce —
Es fumél'ile súsu-'n Zmíxe.
Deáde iárba ș'tindilína—
Es fumél'ile Sămărína.
Mușeáț múnți'și-páscu óile —
Es fumél'ile Pirivóle.
Lóclu-ańiurdzeáște canélă —
Es fumél'ile nsús la-Avδélă.
Deáde iárba, știrigoáńea —
Gioácă ml'érile la Buboáńea.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Cîntă cucul, păsări multe,
Pleacă aromânii-n munte.
Șiruri, șiruri — o minune,
Îi admiră-ntreaga lume.
Floarea-n iarbă răsărise,
Ies familiile-n Zmise. [1]
A dat iarba și sulfina,
Ies familii-n Samarina. [2]
Mîndri munți pasc oile,
Ies familii-n Perivole. [3]
Țărna-i miros de canelă, [4]
Ies familii în Avdelă. [5]
Dădu iarba, șteregoanea,
Femei joacă în Buboanea. [6]

[1,2,3,5,6]: Sate aromânești în Pind, Grecia.

[4] *Canélă*, scorțișoară, < κανέλλα < it. cannella (DDA).

Această poezie ilustrează transhumanța păstorilor aromâni. „La începutul lunii mai 1910, i-am văzut întorcîndu-se în munți. Pe drumul dintre Vodena și Pazar (Ianița) am întîlnit 15 pînă la 20 de turme numărînd 50 pînă la 60.000 de oi. Aparțineau aromânilor, care, după ce au iernat în cîmpia Salonicului, se întorceau în Pind, pe Peristera, pe Galicița și în alți munți ..." (Iovan Cvijić, *La Péninsule Balcanique* — géographie humaine, 1918).

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Tu-álbi ş-cu palásca-m bîrnu,
Cîciúla tut pi frîmti.
Ca di zîmáne ńi-escu armânu,
Io picurár ditu múnti.
Timbárea ńi-eáste cása mea
Ş-cupia ńi-am fumeál'ie.
Ńi-am cîńi cu pérčea di aslánu,
Hîrnéscu dzîru ş-lápti
Şi-alátrî dzúuă ş-noápti.
Cînd dórmu şi sum kínu mi-aruc,
Ei nu-şi mútî cîştíga,
Cu ócl'ii patru-atúmţea aduc
Cupía di-anvîrlíga.
Nu-alásî fúri şi-á*ɣ*rimi s-treácî
Anámisa di trápuri.

(Culeasă de la Maria Iorgoveanu)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Cu strai alb, cartușe-n brîu,
Și căciula tot pe frunte.
Aromân de viță veche,
Sînt cioban de pe la munte.
Casa mea îmi e timbarea [1]
Și familia mi-e turma.
Eu am ciini cu păr de leu,
Îi hrănesc cu zer și lapte
Și ei latră zi și noapte.
Cînd sub pin mă odihnesc,
Ciinii turma mi-o păzesc.
Și-atunci stau cu ochii-n patru
Împrejurul turmei mele
Și nu lasă furi și fiare
Ca să treacă prin ponoare.

[1] *Timbare, tămbare*, manta din păr de capră, cu glugă.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Tut cu ah, cu suschiráre,
Ń-iu tréc dzúua di co-andzáre,
Mea cu cî'ńil'i me-angîrńéscu,
Şi cu óile ńi-azburăscu.
Cîndu da di v'ine sîrbîtoárea,
No-áre márdzínă cripárea:
Pri la un şi pri la nántu,
Stáu ca ńélu agiún, mărátlu.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Tot cu ah și cu oftări,
Îmi trec ziua de cu zori.
Cu cei ciini mă gîlcevesc
Și cu oile vorbesc.
Cînd se-arată sărbătoarea,
N-are margini supărarea!
Pe la unul, pe la altul,
Parcă-s miel flămînd, săracul!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Ună veáră mári, mári,
Zbórlu-al Culáchi şi-avea la stáni
Cî ca Culáchi altu gióni nu-ari.
Aseára dzúua, vínirea,
Tútî dzúua-şi li-amíridză,
Dicseári óili-şi li-ansírină.
Şi-eára prindu agustu
Oili tu mas ma-şi li-adúnă,
Culáchi ma-şi si bigă
Şi greu sómnu ma-şi durńi
Un iehtru láiu ţi-i minduí:
Óili ditu mas îi li silighí,
Tahiná Culáchi ánda-şi si scúlă,
Óili tu mas nu-şi află.

(Culeasă de la Chirata Caracola)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Într-o vară lungă, lungă,
De Culachi vorbeau la stînă,
Că nu-i alt flăcău ca el.
Și ieri, zi de vinere,
Toată ziua le umbri,
Seara oile-și hrăni.
Prin ajunul lui gustar
Turma-n tîrlă-și adună,
Și Culachi mi se culcă
Și greu somn îmi mai dormi.
Și-un om rău ce-i plănui:
Oile îi slobozi.
În zori, cînd mi se sculă,
Tîrla goală o află.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Pi mîγúlă análtu,
Trei cupíi di steárpi,
Șápti picurári.
Tu mirindzi li-alinárî,
Ș-ei láil'i s-bîgárî,
Greu sómnu-și cîlcárî.
Ánda-și si sculárî
Óíli nu li-aflárî!
— Léle, oi mușeáti,
Túti lai și bai
Ș'pa'-ținți cáleși,
Și γîci-aței fundárl'i.

(Culeasă de la Maria Iorgoveanu

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Sus pe o colină,
Trei turme de sterpe,
Șapte păcurari.
La prînz le-adunară,
Și ei se culcară,
Somn greu i-apucară.
Și cînd se treziră,
Oi nu mai găsiră.
— *Lele, oi* mușate,
Negre și-nsemnate
Și pa'-cinci tărcate
Și berbeci cu lațe!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Voi, armâ'ńi di pi nafoáră,
Dzúuă albă, bánă láie —
Cari s'avéț, córghil'i, cupíi,
Nu v'avéț bánă ș'zuíi
Di ş̦créta di cumitíe.
Le-le-le! ca vai di noi!
Fúril'i s'dúsiră la oi:
Óile-al Mérgiu li călcáră,
Picuráril'i l'i vătămáră.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Voi armâni din lumea largă,
Ziua albă, viața neagră.
De-aveți turme, bieții, vai,
N-aveți viață, n-aveți trai,
De cea neagră cumitie.[1]
Lele, ah și vai de noi,
Hoții au venit la oi!
Oile lui Mergi răpiră,
Pe cioban îl căsăpiră.

[1] *Cumitie*, rebeliune.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Nic ńi-eáram şi drac ńi-eáram,
Óili-al tată-ńiu li pîşteám.
Túmbe, túmbe, túmbe lăi!

Di pîşteárea ţi lî fţeám,
Čičioárli lî li frîndzeám,
Túmbe, túmbe, túmbe lăi!

Čičioárli lî li frîndzeám,
Ş-Válea Seácî li-adîpám.
Túmbe, túmbe, túmbe lăi!

Nu eárau, şcrétili, múlti,
Vîrnî ńil'e ş-ţinţi súti,
Túmbe, túmbe, túmbe lăi!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Mic eram, un drac eram,
Tatei oile-i păşteam.
Tumbe, tumbe, tumbe, măi!

Şi-n păscutul ce-l făceam,
De picioare le frîngeam.
Tumbe, tumbe, tumbe, măi!

De picioare le frîngeam,
În rîu sec le adăpam.
Tumbe, tumbe, tumbe, măi!

Nu erau, mîndrele, multe,
Doar vreo mie şi cinci sute.
Tumbe, tumbe, tumbe, măi!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

T-osti múlti sîrbîtóri,
Vrútă, vrui ta-s v'inu la voi,
Túmbe, túmbe, túmbe lăi!

Vrútă, vrui ta-s v'inu la voi,
Nu-avea cári, moi, s-alás la oi,
Túmbe, túmbe, túmbe lăi!

Maș nî oáră ńi-ascîpáiu,
Unu fîrtátu la oi lîsáiu,
Túmbe, túmbe, túmbe lăi!

(Culcasă de la Maria Iorgovcanu)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Sosind multe sărbători,
Dragă, vrui să vin la voi.
Tumbe, tumbe, tumbe, măi!

Dragă, vrui să vin la voi,
N-avui cin' să las la oi.
Tumbe, tumbe, tumbe, măi!

Doar o dată eu scăpai,
Un firtat la oi lăsai.
Tumbe, tumbe, tumbe, măi!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Moi, frîmțeále cundil'iáte,
Avdzî cúclu țe-ńi țî báte?
— Móri îńi lu-avdu și-ńi lu-ascúltu,
Pteáre nu-am si ńi-l ascúndu;
Cúclu ș'báte, unã s'duțe,
Dor di vreáre nîs ńi-adúțe;
Cúclu báte pi-alumáche
Di-ńi adúțe mași miráche;
Cúclu báte sus pri chin
Di-ńi adúțe mași virin;
Cúclu báte pi pădúri,
Si umplú lóclu di fúri;
Cúclu ș'cîntă strî fintîńi
Di s'dirínă lail'i-armâńi;
Cúclu cîntă ș-nu păftseáște,
Iníma cît ńi-u cîrteáște.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Tu, sprincene-ncondeiate,
Auzi cucul cum îți cîntă?
— Mi-l aud și mi-l ascult
Loc nu am să mi-l ascund!
Cucul cîntă și se duce
Dor de dragoste mi-aduce.
Cucul cîntă-n pomișor
Și-mi aduce numai dor.
Cucul cîntă, sus, în pin,
Mi-aduce numai venin.
Cucul cîntă în păduri
Se umplù drumul de furi.
Cucul cîntă la fîntîni
Se jelesc bieții-aromâni.
Cucul cîntă, nu-nceteză,
Inima mi-o întristează.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Ună veáră máre, máre,
Nu-ț viníși, lai picuráre,
Ta si dai pîn'di mul'eáre,
Si dai sémnu că ti doáre.
— Cum si v'in, nveástă curbáne?
Cu cári s'las óile nu áre:
V'ine lúplu di'și-li tál'e.
— Las s'li tál'e, las s'li mîcă,
Pîn'di únă s'li dinícă,
Ș'tine s'dai pînă di cásă,
C-ai fumeál'e, c-ai înveástă!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— A fost vară mare, mare,
Nu venişi, măi păcurare,
Ca să-ţi vezi muierea-acasă,
Să dai semne că iţi pasă.
— Cum să vin, nevasta mea,
N-am cui oile lăsa,
Lupul mi le-o sugruma.
— Le sugrume, le mănînce,
Pin la una le dumice,
Tu să vii pînă acasă,
Că ai prunci şi ai nevastă!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ma dzîțeți bobó, bobó,
Tă iárna di Armiró,
Că-alăsăm bécile-acló,
Bécile ș-caléșile,
Di nă dor hicátile.
Ea dzîțeți lelé, lelé,
Că n-armîn fumél'ile,
Nu-s vițáte eále tu cămpu,
Că-s vițáte to-apă aráțe,
Si-ș facă călívi nafoáră,
Puté cáplu s-nu li doáră.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ci ziceți bobo, bobo,
De iarna din Armiró, [1]
Că-am lăsat oi acoló,
Albele, cele tărcate,
Ne dor sufletele toate.
Ian ziceți lele și lele,
Ne rămin familiile,
Nu le place-n cimp să stea,
Apă rece vor să bea.
Colibe să-și facă-afară,
Nicicind capul să le doară.

[1] Sat grecesc, aproape de lacul Velo, unde coborau, în timpul iernii aromânii fârşeroţi.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

O, mărâț, mărâț di noi,
Plîndzém ca ńițil'i ficióri,
Că nă-armásim făr'di oi:
Li chirúm di iárnă greáuă;
Ńél'i, tu fitál'iu, di neáuă;
Óile, tră plătíre mándra —
Li vindúm tute cu-arðba.
Di birbéți gilép plătím,
Di nu-avém cu țe s'fudzím.
Dăm și dăm și tut vindém,
Hăire puté nu-avém.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

O, săraci, sărmani de noi,
Plîngem ca niște copii,
Căci rămas-am fără oi.
Le-am pierdut în iarna grea,
Miei fătați pe timp de nea!
Am plătit cu oi păşunea,
Le-am vîndut pînă la una.
De gilep [1] *am dat berbecii,*
Nu avem cu ce pleca.
Vindem şi mereu tot dăm,
Şi noroc deloc n-avem.

[1] Dare anuală, către stat, pe fiecare cap de vită.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

MOÁRTEA PICURÁRLUI NÍCA

Dzúuă, moi, di Páște-mari
S'vătămără ș'doi l'iundări:
S'vătămă Níca ș'Mihăli.
O, lai Níca cu țal Níca,
Dól'i l'i-agudi țel Chíca.
Țe sta Níca nvirinát?
L'i-intră cuțútlu tu hicát.
Scoálă, Níca, scoálă, fráte,
Că ti plîng dáule cumnáte.
Scoálă, Níca, scoálă, hil'iu,
Dáda-ț plîndze căpitíñiu.
Scoálă, Níca, scoálă, soáre,
Nveása-ț plîndze la cicioáre.
Scoálă, nveástă,-aprínde fóclu,
Că Níca 'și-lu-arúcă lóclu.
Scoálă, nveástă,-aprínde țeára,
Că Níca nu-și-lu-áflă seára.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

MOARTEA CIOBANULUI NICA

Chiar în zi de Paște mare,
Doi viteji îmi vătămară:
Pe Nica și pe Mihale.
Pe soția-i și pe Nica,
I-a lovit cu ură Chica.
De ce stă Nica-ntristat?
Un cuțit mi l-a tăiat.
Scoală Nica, scoală frate,
Că te plîng două cumnate!
Scoală Nica, fiu de-un sînge,
Mama căpătîiu-ți plînge!
Scoală Nica, scoală soare,
Soața-ți plînge la picioare!
Scoal', nevastă, focu-aprinde,
Că suflarea nu-l cuprinde!
Scoal', nevastă,-aprinde ceara,
Nica nu apucă seara.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cîntă cucótlu chi-chi!
Grîț-l'i-al Níca că-apirí.
Bélu-aúrlă trîși-n dzeánă,
Grîț-l'i-al Níca tra s'lu-angánă.
S'dúsiră óile la sărîńe,
Grîț-l'i-al Níca s'li mărșîńe.
Inșí țáplu tu căráre,
Grîț-l'i-al Níca si-l'i da sáre.
S'dúsiră óile trîși la báltă
Grîț-l'i-al Níca tra s'li-adápă.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Cîntă un cocoș: chi, chi,
Spuneți-i că-s zori de zi.
Dus pe deal e al său cîine,
Spuneți-i ca să-l înghîne.
Oile-s la sărărie,
La păscut, ziceți, le mîie.
Ieși țapul în cărare,
Spuneți-i să-i deie sare.
Oile s-au dus la ape,
Spuneți-i să le adape.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTIC DI AVDELĂ

Di vreț, pădúri, dișcl'ídiț, voi,
Di vreț, mărănghisíț-vă,
Tu-aúmbra-a voástră io nu-ńi șed,
Su-aúmbra-vă nu dórmu,
Ma primuveára io ńi-aștépt,
Cu Máilu-aței mușcátlu,
S'dișcl'ídă fádzil'i nsus tu múnț
Și múnțîl'i si-nvirdzáscă.
S'eásă-armâńil'i tuț în sus,
Cu-armânile mușáte;
S'eásă și-óile-aței lăi,
Cu clóputle curáte.
Pri dinăpói si-ńi es și io
S'ńi-aráp ună armână.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTEC DIN AVDELA [1]

De vreți, codri, înverziți,
Iar de vreți vă veștejiți.
Eu nu stau la umbra voastră,
Nici nu dorm la umbra voastră,
Eu mi-aștept doar primăvara,
Cu frumoasa lună Mai,
Sus în munți fagi să-nverzească,
Munții toți să-i primenească.
Sus să iasă toți armânii,
Cu frumoasele-aromânce.
Celè negre oi să iasă,
Cu tălăngile curate,
Și apoi să ies și eu,
Să răpesc o aromâncă.

[1] Avdela, sat din Grecia, pînă în 1912, cînd imperiul otoman se prăbușește, a avut un rol imortant în afirmarea cultural-națională. Pînă în 1880, Avdela număra peste 70.000 de locuitori. În 1905 anțarții i-au masacrat pe fruntașii satului și au dat foc, iar în 1906 au organizat lupta sîngeroasă de la *Uliclu*.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Lea Bachíța noastră,
Aromâneásca hoáră
Cîndu va ti videmu
Noi níca nî oáră!
Voi sóțî, voi bîchiceáńi
Ia-alnáț-vă s-n-adunămu
S'n-adrămu un mari córu
S'nî treácî și-aței dóru.
Tu-aței mușátlu múnti
N-aveámu nî privideári
Ș'andícra di duńiáuă
Trîdzeámu mîreáțî mari.
Ș'tu-aței áli văi hundoási
Pîșteau cupíi di oi
Ș'cu bóți avdzîti, aleápti,
Curáti ca cîmbáńi.

(Culeasă de la Maria Iorgoveanu)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

O, Bachița[1] *noastră,*
Aromânesc sat,
Cînd te vom vedea
Măcar încă-o dat'?
Bachițeni, voi soți,
Vă-adunați cu toți,
Horă mare să horim,
Dorul să ni-l potolim!
Și-n acel munte frumos
Era locul de-adunare,
Și în fața lumii-ntregi
Mîndri stam la-nfățișare.
Și-n cel povîrniș de văi
Pășteam turmele de oi,
Cu voci clare, lăudate,
Ca de clopote curate.

[1] Un alt nume al satului Cúrtova, sud-vestul Bulgariei.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Lai Ianáchi, s'nu ńerdzi la oi:
Ţ-vidzúi v'íslu că va s'mori.
— O, ca s'mor, ca si nu mor,
S'ńi-ascultáţ un síngur zbor:
La turúşte s'mi-ngrupáţ.
Primuveára, cînd s'vă turnáţ,
S'treácă óile si-ńi li-acáţu;
Si-ńi li-acáţu şi si-ńi li múlgu
Şi cu mîna-a mea s'li túndu.
Fluiára s'ńi-u-ávdu dipriúnă
Cîndu óile va si-adúnă,
Tra si-ńi hiu şi după moárte
Ni di soţ, ni di-oi dipárte.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— 'Nachi, să nu mergi la miori,
Am visat că o să mori!
— Dacă mor, dacă nu mor,
Mi-ascultați un singur dor:
Voi la stină mă-ngropați,
Primăvara, de-nturnați,
De trec oile, cu-un braț,
Să le prind și să le mulg,
Și cu mina-mi să le tund.
Fluierul s-aud mereu,
Cind vin oi in jurul meu.
Să nu fiu nici după moarte,
De-ai mei soți, de oi, departe.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Négură, nu scoálă púlbirile,
Că nii scol'i ară'urile.
Alină-te, feátă, nsus, pi scáră,
Tru udáia ţeá şirítă,
Bágă-ţ cáplu tru firídă:
Ia iu ţ-v'ine gionile-a tău
Cu cărvánea[1] ditu cărváne.
Iá-l pi-un ghioc v'ine-arăváne,
Cu-amănéţ ş-cu părmătíe
Di tru pústa-axenitíe.

---

[1] În afară de păstorit, o altă ocupaţie a aromânilor era *cărvănăritul*. Peninsula Balcanică, lipsită de căi de comunicaţie, datorită reliefului muntos, greu accesibil, era străbătută doar de caravanele de cai şi de catîri. Necesităţile legate de transhumanţă şi comerţ nu puteau fi satisfăcute decît de caravane, care au existat pînă în jurul anului 1940. Aromânii cărvănari ajunseseră renumiţi; erau cei mai buni cunoscători ai drumurilor; străbăteau Peninsula în săptămîni şi luni de zile; ajungeau şi-n ţări străine cu caravanele lor de brînzeturi, dimie de lînă şi alte produse. Aromânii ajunseseră să deţină monopolul transportului sării.

O caravană *(cărváne)* era formată din cel puţin cinci catîri (în general se aleg catîre) plus un *cal di căválă* pentru un cărvănar.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Neguri, pulberi nu stirniți,
Dorurile-mi răscoliți.
Urcă sus, pe scară, fată,
În odaia-ncondeiată,
La fereastră chipu-ți pune
Să vezi mîndrul tău cum vine,
Cărvănar din cărvănime,
În buiestru roibu-și ține;
Marfă-aduce, tîrguială,
Din străinătatea-amară.

Cutreierînd ținuturi îndepărtate și țări străine, cărvănarii deveneau și factori civilizatori. Cvijić (*La Péninsule Balkanique*, 1918) scria: „Aromânii și grecii au deținut în cursul secolelor clasa comercianților".

Tot despre aromânii cărvănari, T. P. Vukanović, în articolul *Les Valaques, habitants autochtones des pays balkaniques* (*Société d'ethnographie de Paris*, 1962) spune: „Acești autohtoni balcanici se disting printr-un spirit ager, viu, limpede și un dar particular pentru limbile străine (...) În comerț și în diverse meșteșuguri, în acest domeniu, ei ajung chiar să concureze cu evrei, turci și greci."

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CĂRVĂNĂRLU ARMÂN VÎTÎMÀT DI FÚRI

Io ţî dzîşu, măráte l'íţa,
S'nu ncárţî ti Macriníţa.
Trádze mînă di Mureáuă,
Că va-ńi ţ-afl'i moárte-aráuă.
Tini io nu mi-ascultáşi,
Ma di noáptea ti sculáşi,
Cál'i tuţ ţî l'i ncărcáşi,
Închisíşi, ti dipărtáşi,
Di sínure te-apruchiáşi,
Tu-a Mureául'ei intráşi,
La un surpu agiumséşi,
La nă vale dipuséşi,
Di ncălár discălicáşi,
Cál'i ninte ţî-l'i băgáşi,
După cál'i tine imnái
Ş'de-anvîrlíga nu muntreái,
Nu ştiai ţe ti-adăsta,
Ţe vrea s'paţ tu dzúua ţea.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CĂRVĂNARUL AROMÂN OMORÎT DE FURI

Eu ți-am spus, sărmane Ghița,
Să nu mergi în Macrinița.
Nu te duce în Murea
Că-ai să-ți afli-o moarte rea.
Pe mine nu m-ascultași,
De cu noapte te sculași,
Caii toți ți-i încărcași,
Ai pornit, te depărtași,
De hotar te-apropiași
În Mureauă că intrași.
La o ripă ajungeai,
Într-o vale coborai,
De pe cai descălecai,
Caii-n față îi porneai,
Urma cailor o luai
Și-mprejur nu te uitai.
Nu știai ce te-așteptă,
Ce-ai să pați în ziua-acea.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Cîliúzlu d'iu imná
Tu pónda di calea ţea,
Cu nărle tut ma sufla
Şi-aspăreát năpoi s'trădzea.
Huzmichiárl'i ţe videa
Calu ţe semnu spunea,
Lucru bun nu lă părea
Şi aţia-ńi ţî dzîţea:
— Doamne, semnul ţe videm,
Nu putem s'nu ţî spunem;
Cîliúzlu di trei ori
Suflă fricos pi tu nări,
Aspăreát s'trapse năpoi,
Lucrul nu i bun ti noi!
Lipseáşte ca s'nă turnăm
Şi-alánţî soţ s'l'i-aştiptăm.
Tini vîrnu nu-ascultáşi,
Ma diznou încîlicáşi,
Şi imnai ş'ti-ayuńiseái,
Ca cînd la numtă ńirdzeái;
Apruchiáşi la 'nă pădure ...
Pin'aclóţe, ş'ti ma dure,
S'ti torńi nica 'nă oară
La fumeál'ia ta din hoáră.
Trei gugoáşe ţ'amináră,
Treili tu cheptu ti loáră,
Di pi calu ma ti surpáră;
Ehţîrl'i ţî se-apruchiáră,
Şi di pérce-ńi te-acăţáră,
Ş'pi cheptu ţî se-alináră,
Şi luáră iţi afláră;
Apoia ti dińicáră,
Fílii, fílii ti-adăráră.
Huzmichiárl'i s-aspăreáră,
Singur, l'iţă, te-alăsáră,
Príciurle di-ńi ti măcáră
Orńil'i di si suturáră.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Călăuzu-n mersu-i, iată,
Pe cea cale blestemată,
Nările își frămînta,
Speriat 'napoi privea.
Slugile ce îmi vedeau,
Ce semn calul le-arăta?
Lucru bun nu le părea
Și așa că îți grăiau:
— Doamne, semnul ce-l ghicim
Nu putem să-ți tăinuim.
Călăuzul de trei ori
Sforăi fricos pe nări,
Speriat dădu-napoi —
Nu e semn bun pentru noi,
Trebuie să ne-nturnăm
Soții să ni-i așteptăm.
Tu pe nimeni n-ascultași
Ci din nou încălecași
Și porneai și te grăbeai,
Parcă la nuntă mergeai,
La pădure ajungeai ...
Pînă-acolo mai puteai
Să te-ntorci încă o dat'
La familia-ți din sat.
Cu trei gloanțe te ochiră —
Toate-n piept ți se opriră.
De păr, hoții te-apucară
Și pe piept ți se urcară,
Ce găsiră îți luară
Și apoi te dumicară,
În fărîme te tăiară.
Slugile se speriară,
Ghița, singur te lăsară,
Fiarele de te mîncară,
Vulturii se săturară.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CĂRVĂNĂRU MÓRTU-N CĂRVÁNE

Nu-ț dzîțeám, lai Gióga fráte,
Că Bósna cáste dipárte:
Doi meși ține imnătúra
Și-alți ahînți turnătúra?
Sóțl'i-al Gióga tuț s'turnără
Și nîs tu xeáne lu-alăsără.
Láilu Gióga-armáse-n cále,
Trîși tu pónda di'nă vále.
S'toárnă sóțl'i di-l'i zburăscu
Cu graiu dúlțe și friținescu:
— Aide, Gióga, aide, fráte,
V'inu-acásă s'fáți rihăte!
— Duțiț-vă voi, fráți, acásă,
Că lîngoárea nu mi-alásă,
Și nu-ńi pot, mărátlu d'eu
Si-ncalíc pri cálu-a ńeu!
— Gióga, nu putem s'fudzím,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CĂRVĂNAR MORT ÎN CARAVANĂ

Nu-ți spuneam, biet Gioga, frate,
Că e Bosnia departe:
Două luni doar dusul ține,
Și de-ntors la fel, frățîne?
Soții lui se înturnară,
Prin străini că mi-l lăsară.
A rămas, biet Gioga,-cale,
Într-o blestemată vale.
Se-ntorc soții de-i grăiesc,
Cu glas dulce și frățesc:
— Haide Gioga, hai, frățîne,
Hai acas' să trăiești bine!
— Mergeți voi, frățîni, acasă,
Că lingoarea nu mă lasă,
Și nu pot, sărman de mine,
Să-mi încalec calul bine!
— Gioga, să pornim, măi frate,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Fîră tine si-nchisím;
Va s'ṣidém noi ningă tine
Pînă cînd s'ti fáți ma ghíne!
Dzúua 'lantă fu ma arău,
'Și-eará Gióga cáma greu.
Sóțl'i-atumțéa lu ntribără
Cînd di mînă lu-acățără:
— Țe si spunem noi acásă'ț,
A măratîl'ei niveástă,
A li mame țe ti plíndze
Și a soră-tai țe s'fríndze?
— Multe ncl'inăciuńi s'lă daț,
Și-a lor multu s'mi-alăvdáț,
Că ńi-u ghíne și-ńi bănédzu,
Pi tu xeáne iu-ńi arnédz;
S'lă spuneț că io ia v'in
Cu cal'i ncărcaț cu l'in.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Fără tine nu se poate.
Stăm și noi pe lîngă tine,
Pînă cînd te-oi face bine!
Ziua-ailaltă-a fost mai rea,
Mai rău Gioga se simțea.
Soții-atunci îl întrebară
Cînd de mînă-l apucară:
— Ce-om spunca acasă dară,
La sărmana-ți soțioară,
Mamei tale ce te plînge,
Sorei tale ce se frînge?
— Multe plecăciuni le dați,
Și lor mult mă lăudați,
Că trăiesc și-mi este bine,
Și iernez în țări streine.
Să le spuneți c-am să vin
Pe cai cu poveri de in.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

LIRICA ISTORICĂ

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Ună feátă límpidă
Din múnte si-aleápidă.
Trîşi în vále, la părnáre,
'Şi-astîl'e doi túrţî-n cále:
Un năpói-l'i, un năínte,
Si chirú feáta di mínte.
— Daţ-vă, túrţî, la'nă párte,
Că ńi-u cálea mult dipárte!
Daţ-vă, túrţî, daţ-vă cîńi,
'Ńi-hiu criştínă, hiţ pîngîńi ...
O! le-le! măráta feátă,
Di doi túrţî fu băşeátă.
Di doi túrţî fu băşeátă,
Di si-află înfărmăcátă!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

O fată frumoasă tare,
Cobora din munți la vale,
La părnare[1], *chiar în vale,*
I-au ieșit doi turci în cale:
Unu-n urmă, alt' 'nainte,
Fata își ieși din minte:
— Dați-vă, turci, la o parte,
Că mi-e calea prea departe!
Vă dați, turci, vă dați, voi câini,
Sînt creștină, voi păgîni!
Și ah, lele, biata fată,
De doi turci fu sărutată,
Cei doi turci o sărutară,
Și-otrăvită o aflară.

[1] *Părnâre*, arbust cu frunza verde și spinos dințată, crește în ținuturi pietroase de iernatic. Cînd pămîntul e acoperit cu zăpadă, oile își înșală foamea cu cîte o frunză de acest arbust < gr. *πουρνάρι*, *πρινάρι*; alb. *përnár*; bg. *părnarŭ*, tc. *pyrnar* (DDA).

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Voi, rămă'ńi di aşé ncló,
Nu-ávdzîţ ţi-s'fáţe-Armiró?
Armiró nu-ávdzîţ ţi s'fáţe?
'Şi-isusésc Rămă'ńil'i greáţe ...
Chirú Rămănímea ntreágă,
Ta s'loáţ voi 'nă nveástă greácă?
Ş'tíne, lai Pleásă mărátă,
Nu si-áflá'nă láie feátă?
Nu si-áflá'nă láie feátă,
Ta si-l'i daţ al Nísi nveástă?
Lai Nísi, s'ţî ncl'ídă déra,
Va-ţ greáscă híil'u *πατερα!*
Ma loái ună di isnáfe,
Ta si-ţ greáscă feáta táte!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Voi, români, de dincoló
Nu știți ce-i la Armiró? [1]
N-auziți ce mi se face?
Aromâni pețesc grecoaice!
Armânimca toată piere,
Că voi luați din greci muiere?
Și tu Pleasă, și tu, biată,
Nu se află-n tine-o fată,
Ca lui Nisi să-i fie dată?
Fie-ți Nisi poarta-ncuiată,
Fiul te-o striga patera! [2]
Să fi luat din sat o fată,
Ca să-ți spună fiica tată!

[1] *Armiró*, comună în Grecia, unde s-au stabilit fărșeroții oieri din *Pleasa* (sat aromânesc în Albania sudică).

[2] *Patera* în neogreacă: tată (πατερα).

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Deáde soárli trei bîrţáte,
Agálea-agálea, o lai fráte!
Deádi soárli pîn'di niór,
Agálea-agálea, o lai sór!
Tru dau-tréi sîptîmîńi,
S-umplú cálea di armâńi.
Tru tréi, pátru, ţínţi méşi,
S-umplú cálea di-arbinéşi.
Şi tru şeáse, şeápte ańi,
S-umplú cálea di nizańi.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

De trei coți pe cer e soare,
Măi frăține,-agale-agale!
Pin' la nori acum e soare,
Sora mea, agale-agale!
Au trecut trei săptămini,
Plin fu drumul de-aromâni.
După trei, patru, cinci luni,
Albaneji vedeai pe drum.
În vreo șase-șapte ani,
Plin fu drumul de nizani. [1]

[1] *Nizám*, pl. *nizán'i;* infanterist turc < tc. *nezzâm.* (DDA).

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

LINĂTÓPE, NICOLÍȚA, MUSCOPÓL'E[1]

Unã ńíl'e di-arbinéși
Și-álț ahî'nț armatuládz[2]
S'duc si cálcă Linătópea,
Linătópea ș'Nicolíța
Ș'giumitáte di Muscopól'e.
Muscopol'a nu si cálcă,
Că sun gióńil'i tuț alépțî,
Tuț alépțî, tuț giunáțî,
Și nsuráțî, și ninsuráțî;
Și sun feáte nimîrtáte,
Cu fușéțli adărate,
Z-duc a gióńilor agiutór,
Di strigá un lai ficiór:
„V'inu ncoá fitíca meáo,
Cu fușéțli tu pudeáo,
Că noáptea aístă eáste-aráo."[3]

---

[1] Sate aromânești în Albania.

[2] *Armatulă'*, pl. *armatuládz*, armatol, om de arme. Sub drapelul creștinătății al patriarhiei grecești contra islamismului și aromânii au dat numeroși eroi *armatuládz*. < gr. *ἁρματωλός* (DDA).

[3] Referitor la această poezie, Tache Papahagi în *Poezia lirică populară*. 1967, spune: „Exceptînd soarta renumitului oraș Moscopole nu cunoaștem și nici nu știm dacă există informațiuni sigure de natură geo-istorică cu privire la soarta unor sate, comune sau chiar orășele aromânești cum ar fi Birína, Bitcúchi, Fúșea, Linătópea, Nícea, Niculíța, Vîrténi etc. Ca și Grámoste, Járcani, Șípisca sau Gábruva etc. și aceste localități — Linătópea

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

LINĂTOPE, NICOLIȚA, MOSCOPOLE

Vreo mie de-albaneji,
Și-alți atîți armătulați
Merg să calce Linătopea,
Linătopea, Nicolița,
Și Moscopole jumate.
Nu-i de luat Moscopole,
Căci are voinici vestiți,
Toți aleși și toți viteji
Și-nsurați și ne-nsurați,
Fetele nemăritate,
Cu cartușele gătate,
Merg să deie ajutor.
Strigă un voinic fecior:
„Vino-ncoa, fetița mea,
Cu cartușele colea,
Că noaptea asta e grea!"

și Niculița — au fost distruse în aceeași epocă a lui Ali-Pașa. Doar tradiția populară — și ea, din ce în ce mai incompletă și mai ștearsă — mai păstrează amintirea lor, menționînd, bunăoară, că aromânii din sate actuale ca Belcaméni, Névisca (Niveásta), Crușova, Tîrnuva sînt *Niculcedni*, adică aromâni originari din Niculița. Prin urmare, acest cîntec, care încă e viu și curent în poezia populară a aromânilor, în actualul stadiu al cercetărilor, rămîne ca un document istoric, prețios pentru dezastrele suferite în trecutul apropiat, de către aromânii din sudul Albaniei și din nordul Pindului. (...) Cîntecul e, din punct de vedere literar, o scheletică versificare a unui eveniment impresionant."

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Cum ńirdzeám înghiós, tu Báltă,
Acăţă'un púl'iu ca s'bátă.
— O, lai púl'iu ţe stái pi deágă,
Ţe-ái di-ţ-plîndzî dzúua ntreágă?
— Cum s'nu-ńi plîng, gióne mărát,
Cum s'nu-ńi stáu nvirinát?
Védz-ńi peánile smărv'íte:
Li-am tu sîndzî-antăvălíte.
Aşí Dól'eani cu mi duc
Hăbă'ri lăi si lă adúc:
Pátru gióńi, lai Dól'eaníţ,
Di anţárţ măchilipsíţ:
Un di un súntu ligáţ
Ş'cu tăpoárile tăl'eáţ.
La Dirvéńe, nghiós, tu hímă
Custandíni cu Iani al Dzímă;
La Dirvéńe, tu trăpíc,
Súnt ficiórl'i-al Cuturíc.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Cum mergeam spre Baltă,-n jos,
Pasărea cînta duios!
— Pasăre, ce stai pe creangă,
De ce plîngi ziua întreagă?
— Cum să tac, băiete, iată,
Cum să nu fiu întristată:
Mi-s aripile-ntinate
Şi de sînge sînt pătate.
În Doleani în sat mă duc,
Triste veşti să le aduc:
Din Doleani patru fîrtaţi,
De anţarţi [1] *sînt spîntecaţi,*
Unul de-altul sînt legaţi,
Cu securile-s tăiaţi.
La Dîrveni, zac în pripor
Ai lui Dzimă doi feciori.
La Dîrveni, în Valea Mică,-s
Feciorii lui Cuturică.

[1] *Antártu*, pl. *antárţi*, comitagii greci < gr. *ἀντάρτης* (DDA).

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Mi-asculái ńércuri dimneáţa,
Di-ńi luái cálea pitu avlátu
Şi-ahurhí un púl'u ta-s bátî.
— Púl'u, lái púl'u ţi stái pi veárgî
Ţi-ńi ţ-ai peánili mintíti,
Tu sîndzî cutuvîlíti,
Ţi ma plîndzî, lîcîrmédzî,
Spúni-ndrépt aşi-s bînédzî!
— Cló didíndi la Trîpîlícu,
Dóil'i fcióri al Cósta Ńicu
Şi-amindóil'i-s vîtîmáţî,
Unu ş-pri unu súntu arcáţî.

(Culeasă de la Chirata Caracota)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Mă trezii miercuri în zori
Şi luai drumul prin pădure,
Porni pasărea să cînte.
— Pasăre, ce stai pe creangă,
Ce-ţi sînt penele zburlite,
Şi de sînge sînt stropite?
De ce plîngi şi lăcrimezi,
Spune drept şi să trăieşti!
— Colo sus la Tripilic,
Feciorii lui Costa-ăl-Mic
Amîndoi îmi sînt tăiaţi,
Şi-mpreună-s aruncaţi.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

LIRICA HAIDUCIEI

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTICLU ALI PISUDÉRI

Şcrétă Pisudéri,
Care va-ńi ti ţînă?
Gióńil'i-a tăi va s'fugă,
Nveástile va s'plîngă
Ună cîti ună
Cu lăcríńi ca prúnă;
Doáuă cîti doáuă,
Lăcríńile ca aroáuă.
Pisudéri, lai mărátă,
V'ine Gheganlu s'ti bátă!
Daţ pri toácă ş'pri cămbánă,
Ńic şi mari si-şi ansără,
S'fugă Gheganlu din hoără,
Tra si ştibă, o, lai fráte,
Pisudérea că nu-s báte;
Tra si ştibă el'i, mărâţ,
Nu him ml'eri, că him bîrbâţ.
— Fúdziţ, Ghegańi, fúdziţ déri,
Nu si cálcă Pisudéri.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTEC DIN PISUDERI

Pisuderi rămîi pustie,
Şi hotarul cin' să-ţi ţie?
Că flăcăii au să fugă
Şi nevestele-au să plîngă,
Una cite una,
Cu lacrimi ca pruna,
Două cite două,
Cu lacrimi de rouă.
Pisuderi, biată, ce-oi face,
Vine Ghega să te calce!
Bateţi clopot, toacă, tare,
Ca să sară mic şi mare
Să iasă Ghega afară.
Ca să ştie,-nvinsă, frate,
Pisuderi nu se poate!
Frică prindă-acei turbaţi,
Nu muieri, sîntem bărbaţi!
— Hai ghegani [1], *plecaţi voi,* deri [2]
Nu se calcă-n Pisuderi! [3]

---

[1] Locuitori din Albania de nord < alb. gĕgë.

[2] Albanezism nordic: porc < alb. *derr*.

[3] Referitor la aromânii din Pisuderi (comună la sud de Bitola şi la est de lacul Prespa, Macedonia, Iugoslavia), D. Bolintineanu scria: „Gobişenii

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTICLU AL NÁCEA

O! lai Náce, o! lăi fráte,
Nu ńi-ţ-u dor de-aţeá Vilarde,
Di cînd te-alinái n-ţitáte
Cu sárica na nă párte.
O! lai Nácea, o! lai fráte,
Sculái domńil'i tuţ dim páde,
Cu pişţoálele afumáte
Şi chiuştéca la săháte.
.....
Náce s'prímnă pritu sucáche,
Ncl'inăciuńi la tine, fráte,
Nă tăl'iáră ca lumáche,
Óile nă li loáră toáte,
Şi binéclu di căválă,
Ncl'inăciuńi la tine, fráte,
Nă alăsáră cása goálă,
Ali-Paşa li lo toate.

şi pisoderenii sînt cei mai războinici; ei singuri se pot măsura cu ghegii albanezi, nu se lasă să se calce de nimeni, sprinteni, vii, viaţa lor este mai mult armele. Iau parte în orice războaie s-ar ivi împrejurul lor. Atît ei cît femeile lor sînt bruni, nalţi, bine făcuţi." (*Op. cit.*)

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTECUL LUI NACEA

O, măi Naci, o, măi fîrtate,
Nu ți-e dor de cea Berate [1],
Cum urcai-n a ei cetate
Cu sarica într-o parte?
O, măi Naci, o, măi fîrtate!
Sculai domnii în picioare,
Cu-auritele-ți pistoale,
Și-aveai ceas cu lanț de zale.
. . . . . .
Trece Naci pe ulicioare,
Frate, ție închinare!
Ca pe ramuri ne tăiară,
Toate oile ne luară,
Calul bun de-ncălecare,
Frate, ție închinare!
Casa goală ne-au lăsat
Ali-Pașa [2] *tot ne-a luat!*

---

[1] Berate (Vilarde), oraș în centrul Albaniei, locuit în mare parte de aromâni.

[2] „Dar Ali-Pașa, al cărui despotism avid pătrundea oriunde și atingea totul, a sfîrșit prin a tulbura existența acestor sărmani nomazi în solitudinea lor, ca și aceea a poporului sedentar al orașelor și satelor. El ia cu drept de

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

O, lai sóțî, o, lai mărâț,
Cu fáța n-hoără s-mi turnâț,
Ea v'iníț și mi bășeâț
Și dipreápoea vî dipîrtâț,
Ma stâț nheámă s'me-ascultâț:
Armátile-a meále si-ńi l'i loâț,
La láilu-ńi tátă si-l'i dâț,
Și di l'irtári si-l rugâț,
Si-l' aspunéț v'iu că me-alîsât,
Că mi pliguíi ca un bîrbât!
Nínga un zbór va si v-aspún,
Și si-l fițéț că-i lucru bun:
Nu voi și ștíbă múmă-mea,
Ne múmă-mea, ne sóră-mea,
Mini di pl'iúmbu că va-s mor,
Eáli me-așteáptă tra s-mi nsór.
Nínga un zbór, amăr di zbór,

confiscare nenumărate turme (...) În sfîrșit, pune extraordinare impozite pe capitalul și produsele vitelor, care au ruinat familiile pînă atunci cele mai fericite. (C Fauriel, *Chants populaires de la Grèce moderne*, I—1824; II—1825)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

O, sărmani de voi firtați,
Spre sat fața vă-nturnați,
Ian, veniți, mă sărutați,
Și apoi vă depărtați.
Stați nițel și mă-ascultați:
Armele să mi le luați,
Tatei, bietul să le dați,
De iertare să-l rugați.
Viu, să-i spuneți, m-ați lăsat
Și-s rănit ca un bărbat!
Înc-o vorbă vă mai spun
Ascultați, că-i lucru bun:
Să nu afle mama mea,
Mama mea și sora mea,
Că de glonte am să mor,
Că m-așteaptă să mă-nsor.
Încă-o vorbă,-amar cuvînt,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Stáţ, ascultáţ, c-ayónia, mor:
Dzióră, láea Dziórică,
Ţe-i dilbidíră ca nă pirdícă,
C-un capitán şi si mírítă,
Ş-un muşát gióni cu el s-amíntă,
Ş-armátile a meále aţél s-li l'eá,
Şi pi turcámi tut si da.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Mi-ascultați, că mor curînd:
Dora, biata mea Dorică,
Mîndră ca o potîrnică,
După-un căpitan s-o dea,
Să-aibă un voinic cu ea,
Armele să mi le ia,
Şi în turci mereu să dea!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTICLU ŞIRGĂŃIÁŢLOR

Mărâţ'l'i di şirgăńiáţ,
N-Mureáuă fudzíră toţ,
C-Ali-Pîşé l'i-aspársi.
Cási mplíni ş-alisără,
Loc muşát, iu-ari bănără.
Z-duc tu pónda di Mureáuă,
Iu nu-şi cáde álbă neáuă,
S-creáscă iárbă tră cupíi,
Tră muşáte erghilíi.
Mea ş-chirúră ntreág'-aveári,
Mea ş-múriră di căloáre.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTECUL ŞIRGĂNIAŢILOR [1]

Sărmanii de şirgăniaţi,
În Morea [2] fugiră toţi,
Că-Ali-Paşa-i izgoniră,
Casa plină-şi părăsiră,
Loc frumos, unde trăiră.
Merg in Morea blestemată,
Unde nu dă nea vreodată;
Iarbă pentru turme-a fi,
Pentru mîndre herghelii.
Dar avutul şi-l pierdură,
Şi muriră de căldură.

[1] Locuitorii satului Şargâni (Jarcani), Albania.
[2] *Mureadă*, localitate în Grecia.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTICLU ALU FETU-MÁRI

Nă dzúuă, un prîndzu mári,
Z-vătămă un Fetu-Mári,
O, le-le! mărátlu d-el!
O, le-le! țe ș-eará gióne!
Tută veára ș-ńeádză-veára,
Sî-l plîndzém noi cu fluiára,
O, le-le! mărátlu d-el!
O, le-le! țe ș-eará gióne!
Prítu múnțî ș-prítu váli,
Sî-l zghilím Fetlu cu jáli.
O, le-le! mărátlu d-el!
O, le-le! țe ș-eará gióne!
Fetu-Mári, ți giunámi,
Ti plîndzí un-armâ'námi.
O, le-le! mărátlu d-el!
O, le-le! țe ș-eará gióne!
Fetlu ș-eáste fără sóți,
Ș-ul pli'ngu fîrtáțl'i tóți.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTECUL LUI FETU-MARE

Într-o zi, la prînzul mare,
Omorîră-un Fetu-Mare,
Lele, o, sărman de el,
Lele, ce mai voinicel!
Toată vara, miază-vara,
Noi să-l plîngem cu fluiara,
Lele, o, sărman de el,
Lele, ce mai voinicel!
Şi pe munte şi pe vale,
Fetu să-l bocim cu jale,
Lele, o, sărman de el,
Lele, ce mai voinicel!
Fetu-Mare, voinicimea,
Cum ţi-o plînge-aromânimea,
Lele, o, sărman de el,
Lele, ce mai voinicel!
Fetu-n lume n-are soţ,
Cum îl plîng fîrtaţii toţi,

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

O, le-le! mărátlu d-el!
O, le-le! ţe ş-eará gióne!
Mea ş-ul plîndzi ş-unã dádă,
Cu cáplu láea pri vátră.
O, le-le! mărátlu d-el!
O, le-le! ţe ş-eará gióne!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Lele, o, sărman de el,
Lele, ce mai voinicel!
Maica lui îl plînge, biata,
Capul îi atinge vatra,
Lele, o, sărman de el,
Lele, ce mai voinicel!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTICLU ALU FETU-MÁRI

Nu avdzîț unã hîbáre,
Híbáre di cătr-amáre:
Z-vătămă un Fetu-Mári.
Fetu-Mári scúlă múnțîl'i
S-aguneáscă tuțî túrțîl'i;
Scúlă múnțîl'i cu rumă'ńil'i,
Să-l'i astingă tuțî pîngî'ńil'i.
Unu avdzîtu Fetu-Mári,
Tuchí-aschérea-al Bidini în chiáre:
„Trádzi-țî túrți, jabéți năpói,
S-nu vă tál'iu pi tuțî ca ói"!
.....
Trîși tu múnțîl'i di Agúră,
Ți-au curáțl'i di aúrlă?
Și di ncló di cătr-amáre,
Țe-și v'ine unã hîbáre,
Nă hîbáre țe ti doáre:
Vătămară Fetlu-Mári.

[1] *Keáre*, loc neînsorit, partea dinspre apus. Este și un sat *Keáre*, tradus de greci prin *'Ανῆλιον* „lipsit de soare". (DDA)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTECUL LUI FETU-MARE

(variantă)

N-auziți o veste mare,
Veste dinspre mare:
Omorîră-un Fetu-Mare.
Fetu-Mare sculă munții,
Să alunge pe toți turcii!
Sculă munții cu românii,
Ca să-i stingă pe păgîn.
Și vestitul Fetu-Mare,
Pe Bidin bătu în chiare.[1]
„Turcilor, vă dați 'napoi,
Că vă tai precum pe oi!"
. . . . . .
Tocma-n munții din Agură,
Ce nu tac corbii din gură?
Și dincolo, dinspre mare,
Ce vine o veste mare,
E o veste care doare:
L-au ucis pe Fetu-Mare![2]

[2] Despre familia lui Fetu-Mare se spune că a dat niște vestiți luptători, la începutul secolului al XIX-lea, precum și în timpul revoluției grecești de la 1821.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

FRÁŢL'I GIUVÁRA

Oi-lele şi oi-bobo!
Ascultáţ, moi, voi acó,
Doi giunáţ, doi fráţ Giuváră,
Dóil'i năşi cápu-şi mutáră,
Rumăniulu-l trunduíră
Şi duvlétea-u ciurtuíră.
Giuvăráţ, péşli aróş,
Mea si bat sus la Cucóş!
Giuvăráţ, pálă de-asíme,
Mea ţi ştiu si s'bátă ghíne!
Cu tuféchea di fluríe
S bat cu-nă ntreágă Turchíe;
Cu pălăştíle-afumáte,
Vor se-áducă criştinătáte!
Giuvăráţ, ficióri rumăńi,
Bágă moártea pri tu căńi!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

FRAŢII GIUVARĂ

Oi lele *şi* oi bobo [1],
Ascultaţi, măi, voi coló:
Doi viteji, doi fraţi Giuvară,
Amîndoi se răsculară,
Armânimea tulburară,
Şi pe turci cutremurară.
Giuvăraţi, mintene roşi,
Ei se bat sus la Cucoşi!
Giuvăraţi, spadă-argintată,
Mîndru ştiu să se mai bată!
Şi cu puşca de flurie,
Ei se bat cu o Turcie!
Cartuşe-n aur suflate,
Ei aduc creştinătate!
Giuvăraţi, voinici români,
Aduc moartea printre cîini!

[1] Interjecţii ce exprimă durerea: vai_ < gr. *λέλε μ'* şi *μπό; μπό.* < alb. *bobó!* (DDA)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTICLU A HOÁRĂL'EI ŞIPÍSCA

O, voi dzénuri, o, voi múnţ,
Tru ţi jále hiţ cîdzuţ!
Ia mútriţ niheám la noi,
Că múltu nă-i dor tră voi!
Şipísca în fócu şi fleácă,
Şi pîngî'ńil'i ńil'i di ńil'i
Ahurhíră genga s'facă.
.....
O, voi húte şi schiftéri,
Ţi zburáţ nsus pri ţer,
Dălăgáţ dinăpárte,
Tritéţ márea la'nă párte,
'N Dómor şi pi Múnţ-Aróşi,
Şi pîdúri di chińi tufóşi;
Pri cărárle-a nióriloг
Vidéţ Válea-Córghilor.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTECUL SATULUI ŞIPISCA [1]

O, voi dealuri şi voi munţi,
Care-n jale staţi căzuţi,
Ian priviţi niţel la noi
Căci ni-i tare dor de voi.
Şipisca în flăcări arde,
Şi păginii mii şi mii,
Începură să o prade.

. . . . . .

O, voi vulturi şi acvile
Ce zburaţi în înălţime,
Mi-alergaţi din ceea parte,
Treceţi marea mai departe,
Şi Domorul, Munţii Roşi,
Şi păduri de pini tufoşi,
Pe cărarea norilor
Vedeţi Valea Corbilor.

[1] Sat în Albania.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ńiardzíţ niheám ma năinte,
Váhi v'aduţíţ voi aminte
Códrul ţelor noáuă fráţ,
Şipiscańi gióńi ni-ngrupáţ.
El'i acló ca zmei s'bîtúră
Cu pîngîńi, piste di cîńi,
Tră Hristólu nîşi cîdzúră,
Ma cu hlámbura tru mîńi,
O, lai fráţ, o, lai giunáme,
Las' s'vă ńiargă-a voástră náme;
Se-avd' armâńil'i di dipárte
Şi s'vă plîngă dupî moárte.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Mergeți un pic mai nainte
Doar o să vă vină-n minte
Codrul celor nouă frați,
Șipiscani neîngropați.
Precum zmeii se bătură,
Cu păgîni, credinți de cîini,
Și pentru Hristos căzură,
Tot cu flamura în mîini.
O, voi frați, o, voi voinici
Las' s-audă-al vostru nume
Aromânii de departe,
Să vă plîngă după moarte.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTICLU AL CACIANDÓNI

Un Caciandóni şi Giórgia dól'i,
Dóil'i căpitáńi noi,
Dóil'i cîţără şi-l'i ligără
Şi Iánina l'i-aminără;
Mea tu brăndzi îl'i bîgără,
Di j-vidzúră nă lîhtără,
Nă lîhtără, nă trumără
Os di os mea-l'i dińicără,
Láil'i gióńi ţi şă păţără!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTECUL LUI CACIANDONI [1]

Caciandoni și Giorgea, doi,
Căpitani noi amîndoi,
Mi i-au prins și mi-i legară,
Și spre Ianina-i minară
Și în fiare-i ferecară,
Și-au văzut cruzime mare,
Grea și înspăimîntătoare:
Os cu os le fărîmară,
Bieți voinici, ce îndurară!

---

[1] Caciandoni făcea parte din grupul aromânilor fărșeroți, cel mai războinic din Peninsula Balcanică. C. Fauriel în *Chants populaires de la Grèce moderne* (1824—1825) scria despre Caciandoni:

„Era însă mic la trup și cam uscățiv, avea o voce puțină blîndă și pițigăiată (...) Caciandoni — afară de un exterior impozant — avea tot ce-i trebuia pentru a ajunge un haiduc înspăimîntător. Era viteaz pînă la nesocotință, cu o flexibilitate și ușurință de corp minunată, avea spiritul fecund în viclenii, cunoștea de minune tot labirintul munților săi."

Îmbolnăvindu-se de vărsat, obligat să se retragă într-o peșteră, este trădat și prins de albanezi. Este dus, cu fratele său, la Ianina, unde au fost condamnați: membrele inferioare le-au fost strivite cu ciocanul. Sentința a fost executată în piață, în fața populației turcești.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTICLU AL CAPITÁNLUI DAIL'IÁNI

Lai Dail'iáni, lai fúndă mare,
Că ţe nu tréţî prim păzáre,
S-avdzî ş-tine nă hîbáre,
Nă hîbáre ţi ti doáre?
Láea-ţi déspiră mul'iáre,
U bîgáră pri muláre,
Ş-o litíră n-Viliştín,
Cu ficiórlu pristi sín.
„Lai curáţ ţe vă hărneáşte
Aţél Dail'iáni cu léşi turţeáşte,

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTECUL CĂPITANULUI DAILIANI[1]

Dailiani, canaf mare,
De ce-n tirg nu-ți faci cărare,
Să auzi și tu-o veste,
Veste rea care te doare?
Biata-ți soață disperată,
Pe catîr a fost urcată,
Și-au pornit spre Veleștin,
Cu feciorul lîngă sîn.
„O, voi corbi, ce Dailiani,
Vă dă hrană leșuri turce,

[1] „Dailani trăia, înainte de revoluția grecească, în Tesalia. Se revolta contra autorităților turcești, amenințîndu-le cu tragerea în țeapă pentru cea mai mică nedreptate făcută creștinilor. Neputînd să-l supună prin forța armată, turcii îi iau soția și copilul de doi ani și-i duc în fortăreața din Tesalia, Veleștin, sperînd în supunerea lui Dailiani. Dar nu se supuse și atunci soția, copilul și rudele apropiate au fost tăiați de turci." (Pericle Papahagi, *Din literatura poporană a aromânilor*, București, 1900.)

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Spúniț al Dail'iáni s-ansáră,
Pîn miríndí, pîn dicseáră,
Di la túrțî si me-ascápă,
Cu ficiórlu si me-arápă".
..... :.....

Lai Dail'iáni, lai fúndă mare,
Nu ti ncl'ínă tră mul'iáre!
Multi mul'iéri sun și nveáste,
Ma Dail'iáni unu ș-eáste;
Și tră gréțî și tră armâńi,
Si l'i-ascápă di pîngîńi.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Să îi spuneți ca să sară,
Pîn' la prînz, pînă în seară,
Să mă văd de turci scăpată,
Cu fecioru-meu deodată!"

. . . . . .

Dailiani, canaf mare,
Nu te lua după muiere,
Multe sînt muieri, neveste,
Dailiani doar unul este,
Pentru greci, pentru-aromâni,
Să ne scape de păgîni!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

La válea di Iánina,
Ună nveástă tut plîndzeá,
Tut plîndzeá şi tut zghileá,
Pálmile şi le frîndzeá,
Pérl'i láea-şi dipirá,
Cîtră vále si turná,
Şi-ali vále îl'i dzîţeá:
„Fă-ńi-te vále, cáma ncoá,
Ca si-ńi tréc tu Iánină,
Iánină, hoără di fúri,
Iu sun múnţî grei ş-pîdúri,
Îńi vătămără gióńle a ńeu,
Gióńle a ńeu, avdzîtlu-a ńeu.
Gióńle a ńeu prótu capitán,
Tu stráńi di satrazám.
Io nu-l'i plîngu armáta lui,
Ma-l'i plîngu giuncáţa lui.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Pe valea din Iánina,
O soție tot plingea,
Tot plingea și se văita,
Mîinile și le fringea,
Biata părul și-l smulgea,
Către vale se-ntorcea
Și spre vale tot zicea:
„Fă-te, vale, mai incoa',
Ca să trec în Iánina,
Iánina, oraș de juri,
Unde-s munți nalți și păduri,
Mi-au ucis voinicul meu,
Mîndrul meu, vestitul meu,
Căpitan era de frunte,
Îmbrăcat în haine scumpe.
Eu nu hainele-i bocesc,
Tinerețea i-o jelesc!"

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

CÎNTICLU AL CAPITÁNLUI SALAMÚRA

Voi cumbáre, armânile,
Cumbáre sărcăciáne,
    Armânile, sărcăciánile!
Tu máiu voi s-nu vă ndridzéț,
    Armáta s-no-armîtusíț voi,
Și la bîseárică s-nu ńirdzéț,
    C-a voáuă nu v-aprínde.
Fluríi armâne s-nu bîgáț,
    Cămára s-nu lî trádziț,
Că Salamúra se-agudí,
    Di cîńil'i Custáciańi.
Trei tuféchi l'i-deádiră,
    Ma tréile-aráda, ráda:
Ună și-l lo prisúpră-l'i,
    Ș-alántă trăși pri cápu,
Ș-alántă mplínă di fărmácu,
    Și-l lo trăși tu ińioáră.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CÎNTECUL CĂPITANULUI SALAMURA

Voi, cumetre aromâne,
Cumetre sărăcăciane,[1]
Aromânce, sărcăciane,
În Mai, voi nu vă gătiți
Nici să nu vă-mpodobiți,
Nici la slujbă nu porniți,
Bine n-are să vă stea.
De flurii *nu vă-ngrijiți,*
Mîndria să le simțiți,
Că rănit e Salamura
De ciinii de Custaceni.
Ei trei pușți își descărcară,
Toate trei iară și iară.
Primul glonte-n sus țișni,
Cel'lalt capu-i nimeri
Și-altul plin de-otravă-amară,
Îl lovi în inimioară.

[1] *Sărcăcéan,-nă, pl. Sărcăcéanĭ, -ne;* „population pastorale seminomade qui mène presque la même vie que les Aroumains transhumants, mais, qui aujourd'hui parle le grec"—cf. Hŏeg (DDA).

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

BALADE

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

MORTUL BLĂSTIMÁT

'Ş'eará 'nă mumă cu ficióri,
Cu noauă gióńi livéndzî;
Tu noáuă gióńi 'nă feátă máşi,
'Nă Vasilichiáuă-avdzîtă.
Şi víniră di largu ncló
Alepţî gióńi si-u cáftă,
Ma muma l'ei cu noául'i fraţ
Tră dare nu vrea si-avdă.
'Nă dzúuă vini, s'nu-şi v'inea!
Un gióne, un lai soáre,
Si-u caftă Vasilichiáua ţea
Di muşuteáţă-avdztă.
Şi muma l'ei cu fráţl'i-l'i tuţ
Tră dare nu vrea si-avdă;
Máşi ńiclu Custandini,
Ş'bîgă şi-u da, şi-u deádiră
Tu xeáne-aţélui gióne:

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

MORTUL BLESTEMAT

Zice-se, voinici feciori
Nouă-avuse maica lor,
Nouă toți și doar o fată,
Vasilichea lăudată.
De hăt măre i-au venit
Voinici mindri la pețit.
Nouă frați și maică-sa,
N-aveau gînd nicicum s-o dea.
Într-o zi, n-ar fi sosit,
Un voinic mîndru-a venit
Și-o ceru atunci pe fată
Mult vestită de mușată.
Frații toți și maică-sa,
N-aveau gînd deloc s-o dea,
Numai fratele mezin,
Numai micul Constantin,
Vru s-o dea departe-n lume
Și-o dădură-acelui june.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Că io mi leg, lea muma mea,
S'ț-u-aduc durúta soră
Di cîti ori dor va ti l'eá,
Di cîti ori vai cáîțî.

Tu xeáne ncló u deádiră,
Trei meși, trei ańi dipárti,
Iu, stînda si ti minduéști,
Și mintea țî si scoáli.
Și nu tricu multu, puțin,
S'bîgă lingoáre greáuă,
Di nu și-armase ciór di frat,
Di soi vîr nu-armáse.
Și-armáse muma síngură,
Ca érma ncl'ísă-n cásă,
Si dzácă și si súschiră,
Și dzîți: țe ńilă greáuă;
Și blástimă, și-anáθimă,
Si-u plîndzî, láia di ńilă;
Că, s-nu eará țel Custandini,
Vrea s'u-aibă feáta-acásă.
Di multile blăsteáme-a l'ei,
De-a múmîl'ei blăsteáme,
Loc nu didea di Custandini,
Lu-arcá lóclu nafoáră.
Și si sculă neastímtulu,
Mórtul și ngrupátlu,
Di ncîlică, di-azbuiră
La sor-sa Vasilichiáua.
— Soră, soră, bună-ț oáră
Ndreádzi-ti s'fudzím astáră,
Că n-adástă muma noástră.
— Fráte, fráte, spuni-ńi tíni
Di-i tră slab, i di-i tră ghíne;
Di-i tră slab,
Lăili s'ńi bag;
Di-i tră bun,
Albe s'ńi pun!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Mamă, jurămînt mă leagă,
S-o aduc pe sora dragă,
Cît de des doru-ți va fi,
Și oricînd tu vei dori.

Prin străini au dat-o, foarte,
La trei luni, trei ani departe,
Că de-ai sta să chibzuiești,
Nici cu mintea nu gîndești.
Nu trecu vreme prea multă
Că veni o boală cruntă,
De frați nouă n-a rămas
Nici din rude vreun glas!
Numai muma mai trăia
Pustnicind în casa sa.
Și zăcea și suspina
Și zicea: ce soartă grea!
Blestema și-afurisea,
Să tot plîngi de mila sa!
Constantin de nu era,
Fata-acasă ar ședea!
Ci de mult ce blestema
Nici pămîntul nu-l răbda,
Și afară-l arunca.
Se scula neodihnitul,
Îngropatul și muritul,
De-a călare el zbura,
Către surioara sa.
— Ziuă bună, surioară,
Gată-te, plecăm diseară,
Mama ni-i în așteptare.
— Frate, spune-mi tu, frățîne,
De e rău sau de e bine:
De-o fi rău,
Să mă cernesc,
De-o fi bine,
Albe-a-mi pune!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Aíde, soră, — aşí cum híi,
Muma ti ştie şi-u ştii!

Şi nchisíră cálea nîşi.
Cále lungă ş'dipărtoásă.
Cum s'duţea, cumu-şi imná,
Púl'i di zghic si frîndzea:
„Ţiu, ţiu, ţiu şi ţiu, ţiu, ţiu,
Iu si-avdzî mórtu cu v'iu!"
Ş'Vasilchiáua cînd avdza
Cuvénda ţea a púl'or,
Trimburá, s'cutrimburá
Şi dzîţea al Custandini:
— Avdzî, fráte, ţe bat púl'i'!
Că mórţîl'i imnă cu v'iil'i!
— Lasă, sor, púl'i las' s'bátî,
Altu lúcru nu-au ţe s'fácă.
El'i ma ncló cumu-şi ńirdzea
Alţî púl'i că-l'i astîl'ia:
„Ţiu, ţiu, ţiu şi ţiu, ţiu, ţiu,
Iu si-avdzî mórtu cu v'iu!"
— Avdzî, fráte, ţe dzîc púl'i?
Că mórţîl'i imnă cu v'iil'i!
— Púl'i, sor, tra s'cîntă-i dátă;
Nu ti minduiá, las' s'bátă.
Calu fudze-azbuirînda,
Alţî púl'i lă es cîntînda:
„Ţiu, ţiu, ţiu şi ţiu, ţiu, ţiu,
Iu s'vidzu mórtu cu v'iu!"
— Fráte, ńi-ańiurdzéşti ţără,
Ş'ńi-eáste frică s'ńerg în hoără!
— Sor, dă níinte, că vi'n ş'io,
Pîn' calu s'l'eá 'nă gúră,
Că i dirinát,
Că e curmát,
Că multu are imnátă!
Cînd sor-sa-acásă si duţea,
Intrá nîs tu murmínte,

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

— Vino cum ești surioară,
Mama te cunoaște, doară!

Și porniră, cale lungă,
Cale lungă să le-ajungă.
Cum mergeau și tot mergeau
Păsările ciripeau:
„Cip, cip, cip și țiu, țiu, țiu,
Cin' văzu un mort c-un viu!"
Vasilichea auzea,
Păsările ce grăiau,
Tremura, se-nfricoșa,
Și lui Constantin spunea:
— Auzi, frate, ce zic puii,
C-ar umbla morții cu vii!
— Las' să ciripească, ce-i,
Alta n-au ce face ei!
Mai departe ei plecau,
Alte păsări intîlneau:
„Cip, cip, cip și țiu, țiu, țiu,
Cin' văzu un mort c-un viu!"
— Auzi, frate, ce zic puii,
C-ar umbla morții cu vii!
— Las' să ciripească, ce-i,
Alta n-au ce face ei!
Calul alerga zburînd,
Se-auzeau alți pui cîntînd:
„Cip, cip, cip și țiu, țiu, țiu,
Cin' văzu un mort c-un viu!"
— A pămînt miroși, curat,
Frică mi-e să merg în sat!
— Soro, mergi, vin și eu, doar,
Odihnească-mi al meu cal,
Că e obosit,
Și e istovit,
De umblat prea mult!
Sora-acasă de-ajungea,
El în groapa lui intra,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Rupás atumțea di-și aflá
De-a múmîl'ei blăsteáme.
— Dișcl'íde, mumă, búna mea,
Că-ț v'ine, mumă, hil'i-ta,
Țe nu-u vidzúși cu añil'i.
Fățea múma țe nu fățea
Pîn'ușea s'l'iu dișcl'ídă:
— Lea, tine-ńi híi, lea feáta mea,
I ócl'il'i ńi mi-arîdu?
— Io, hiu, lea mumă, cum mi védzî,
Io hiu, durútă mumă!
Ș'bîgă s'l'i-aspună calea l'ei,
Cum vini ș'cari u-adusi.
Atumțea la bîseáricâ
Ńirdzea tra si si ncl'ină,
Tr'al Custandini súflitu,
Tr'al Custandini l'irtáre.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Şi găsea odihna mare,
De blestemul mamei sale.
— Mama mea şi buna mea,
Hai, deschide uşa ta,
Fiica ta acuma vine,
N-ai văzut-o ani şi bine!
Făcea mama ce făcea,
Uşa de i-o deschidea:
— Tu eşti, fata mea, sau cine,
Au nu văd ochii mei bine?
— Mamă, eu-s, de bună seamă,
Eu sînt, mult dorită mamă!
Şi-ncepu, de drum îi spuse,
Cum veni şi cine-o-aduse.
La biserică mergea,
Atunci mama la-nchinare,
Pentru-al fiului ei suflet
Şi-a lui Constantin iertare!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

NĂ FEÁTĂ ŃICĂ SUMULÁIE

Nă feátă ńică sumuláie,
A túrcului l'-cădzú sivdáie:
«Κόρη μ'θά σέ πάρω
Κόρη μ'δέυ σε-ἀφίνω»
Şi feáta l'-iu dzîsí,
O, láea-şi di feátă!

„Mi fac nă oáie v'ie,
Si-ńi intru tu cupíe,
Şi túrcul nu-ńi lu l'au,
Súflitlu si-ńi dau".

Şi túrcul l'i-u dzîsí,
O, láilu-şi di Husa!
«Γώ τσιοπμάνος γένομαι,
Τήν βλαχοπούλα βρίσχω,
Κόρη μ'θά σέ πάρω,
Κόρη μ'δέν σέ-ἀφίνω.»

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

O FETICĂ OCHEȘICĂ

O fetică ocheșică,
Turcului cu drag îi pică:
„Fată, fată eu te-oi lua,
Fată, nu te voi lăsa."
Și fata îi zise,
O, sărmana fată!

„Într-o oaie m-oi preface,
Intru-n turmă, să-mi dea pace,
Și pe turc eu tot nu-l iau,
De-ar fi sufletul să-mi dau!"

Și turcul îi zise,
O, sărmanul Husa!
„În păstor mă rînduiesc,
Pe valahă o găsesc.
Fată, fată, te voi lua,
Fată, nu te voi lăsa!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Şi feáta l'i-u dzîsi,
O, láea-şi di feátă!
„Pirdícă va-ńi mi fac,
Pláiurli s-alág,
Şi Husa nu-ńi lu l'áu,
Si ştiu că súflit dáu!"

Şi túrcul l'i-u dzîsi,
O, láilu-şi di túrcu!
«Γω σσαΐνης γένομαι,
Τὴν βλάχα νά τὴν βρισκω,
Κόρη μ'θά σέ πάρω,
Κόρη μ'δέν σέ-ἀφίνω.»

Şi feáta l'i-u dzîsi,
O, láea-şi di feátă!
„Mi fac ţirboáńe tr-oáră,
Pîdúrea si-ńi mi chiáră,
Ş-io túrcul nu-ńi lu l'au,
Súflitlu si-ńi dau!"

Şi túrcul l'i-u dzîsi,
O, láilu-şi di túrcu!
«Γώ 'νάς ζαγάρις γένομαι,
βλαχούλα μ' καὶ δε βρισκω,
Κόρη μ'θά σέ πάρω,
Κόρη μ'δέν σέ ἀρίνω.»

Şi feáta l'i-u dzîsi,
O, láea-şi di feátă!
„Ş-io va-ńi mi fac un péscu,

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Şi fata îi zise,
O, sărmana fată!
„Potîrniche m-oi preface,
Pe colini să-alerg în pace
Şi pe Husa tot nu-l iau,
De-ar fi sufletul să-mi dau!"

Şi turcul îi zise,
O, sărmanul turc!
„Într-un uli mă rînduiesc,
Pe valahă o găsesc,
Fată, fată, te voi lua,
Fată, nu te voi lăsa!"

Şi fata îi zise,
O, sărmana fată!
„Mă prefac cerboaică-ndată
Şi-n pădure sînt scăpată.
Şi pe turc eu tot nu-l iau,
De-ar fi sufletul să-mi dau!"

Şi turcul îi zise,
O, sărmanul turc!
„În copoi mă rînduiesc,
Pe valahă o găsesc.
Fată, fată, te voi lua,
Fată, nu te voi lăsa!"

Şi fata îi zise,
O, sărmana fată!
„Peşte eu mă rînduiesc,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

To-arîu muntiş si-ńi créscu,
Şi Husa nu-ńi lu l'au,
Si ştiu că súflit dau!"

Şi túrcul l'i-u dzîsi,
O, láilu-şi di túrcu!
«'Γώ 'νάς πεσχάρις γένομαι,
Τήν βλαχούμρέανα πχιάνω,
Κόρη μ'θά σέ πάρω,
Κόρη μ'δέν σέ ἀρίνω.»

Şi feáta l'i-u dzîsi,
O, láea-şi di feátă!
„Arápuńi ńi-mi facu,
To-aγińi si-ńi crescu,
Şi túrcul nu-ńi l'au,
Súflitlu si-ńi dau!"

Şi túrcul l'i-u dzîsi,
O, láilu-şi di túrcu!
«'Γώ 'νας ντραγάτης γένομαι,
βλαχοΐπουλα σέ βρίσχω,
Κόρη μ'θά πέ πάρω,
Κόρη δέν σέ ἀρίνω.»

Şi feáta l'i-u dzîsi,
O, láea-şi di feátă!
„Lălúδă va-ńi mi fac,
Si-ńi créscu n-sus tu múnti,
Şi túrcul io nu-ńi l'au,
Súflitlu si-ńi dau!"

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Într-un rîu în munți să cresc,
Și pe Husa tot nu-l iau,
De-ar fi sufletul să-mi dau!"

Și turcul îi zise,
O, sărmanul turc!
„În pescar mă rînduiesc,
Mreana vlahă-o pescuiesc!
Fată, fată, te voi lua,
Fată, nu te voi lăsa!"

Și fata îi zise,
O, sărmana fată!
„Strugure mă rînduiesc,
Într-o vie ca să cresc,
Și pe turc tot n-o să-l iau,
De-ar fi sufletul să-mi dau!"

Și turcul îi zise,
O, sărmanul turc!
„În viér mă rînduiesc,
Și, valaho, te găsesc!
Fată, fată, te voi lua,
Fată, nu te voi lăsa!"

Și fata îi zise,
O, sărmana fată!
„Floare eu mă rînduiesc,
Și în munte, sus, să cresc,
Și pe turc eu tot nu-l iau,
De-ar fi sufletul să-mi dau."

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Şi túrcul l'i-u dzîsi,
O, láilu-şi di Husa!
«Γω νά μελίσση γένομαι,
βλαχουλα χαί σέ βρίσχω,
Κόρη μ'θα σέ πάρω,
Κόρη μ'δέν σέ ἀρίνω.»

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Şi turcul îi zise,
O, sărmanul Husa!
„Viespe eu mă rînduiesc,
Şi, valaho, te găsesc,
Fată, fată, te voi lua,
Fată, nu te voi lăsa"! [1]

[1] În legătură cu această poezie din Băeasa, Epir, B.P. Hasdeu scria: „În studiul meu «*Balada Cucul şi turturica la Români, la Moravi, la Provenţali, la Reto-romani, la Perşi, la Turcomani* etc.», publicat în 1880 în *Cuvente den Bătrîni* (t. II), şi în care — pentru prima oară în sfera filologiei comparative — eu mă încercai a aplica metoda ştiinţelor pozitive către analiza literaturei poporane, figurează cinci varianturi româneşti ale acestui cîntec de metamorfoză şi anume:

variantul moldovenesc din colecţiunea lui Alecsandri;

variantul bucovinean din colecţiunea lui S. F. Marian;

variantul ardelenesc cules de Pompiliu, şi în fine, două varianturi moravo-române.

Din alăturarea celor cinci varianturi, rezultă că prototipul lor comun cuprindea în sine două metamorfoze: schimbarea fetei în peşte şi în pasăre, iar a bărbatului în pescar şi vînător.

Nu cunoşteam atunci nici un variant macedo-român, şi tocmai acum am dat peste următorul foarte remarcabil, pe care mi-l comunică d. Papahagi (Vurdună), elev al Şcoalei Normale superioare din Bucureşti. O trăsătură de tot caracteristică a acestui variant este bilinguitatea sa, asupra căreia atragem atenţiunea folcloriştilor în genere: femeia vorbeşte românește, iar bărbatul greceşte."

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

ŃIÁLA

Tahiná tu apirítă
Răiră óili pisti dzeánă
Maşi ună ńiálă arúdă
Când apă curátă-aflá
U minteá şi nu u bea,
Picurárlu u-ntribá:
— Ńiálă, ńiálă bună,
Ţi-armăséşi di túrmă?
Apă nu beái, niţi iarbă nu páştî
Şî pi cáli multu mutréştî?
— Avdzî, avdzî picuráre,
Io iárbă nu mîc,
Niţi apă beáu,

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

MIOARA [1]

Pe cînd zorii se-aninau,
Oi pe deal se resfirau.
Numai una, crudă mia,
Unde apă clară-afla,
Nu o bea, o tulbura,
Păcurarul o-ntreba:
— Mioară, bună mioară,
Ce rămîi de turmă-afară?
Nu vrei apă, iarbă moale,
Ci te uiți mereu în cale.
— Ian ascultă, păcurare,
Nu pasc iarbă,
Nu beau apă,

[1] Din culegerea nepublicată — *Nilicára* — de Tatiana Crișmaru și Zaharia Pană. A fost culeasă de la un aromân din comuna Gópeși, R.S. Macedonia, R.S.F. Iugoslavia. O variantă, cu melodia ei, a fost culeasă de Emilia Comișel, în 1971, în Bitola, R.S. Macedonia, R.S.F. Iugoslavia.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ńi-ascultu duşmáńil'ii
Ţi zburăsc di tini:
Că la scîpitát
Va-s hii vîtîmát.
Că ai oi ma multi,
Ma mări ş-ma căruti
Ş'ńiali muşáti,
Tuti chiptináti.
— Ńială, ńială-arúdă,
Că va-s mor,
Că va-s nu mor,
S-ńi ascultáţî un singur zbor:
Io nu voi îngrupári,
S-mi scutéţî tu válea mari,
S-treácă oili la pîşteári,
Ş-tini ńială s-te-am tu vreári.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Că dușmanii se sfădesc,
Și de tine tot vorbesc,
Că pe la apus de soare,
Mâre vor să te omoare
Că ai oi mai multe,
Mai mari și cornute,
Și miele mușate,
Toate pieptănate.
— Mioară, crudă mioară,
De o fi să mor,
Ori ca să nu mor,
Eu am doar un dor:
Eu nu vreau să mă-ngropați,
Colo-n vale mă lăsați,
Unde vin oi la pășune,
Să te știu tot lîngă mine.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CĂPĂRLI AL BARĂ

Nî hăbári lai
Ţi nă víni aseáră
Căpărli di Scheánă
Tuti va nă chiáră.
Nî hăbári lai
Urută şi nu bună
Căpărli di Scheánă
N-armási ni unã.
Maşi aúşlu Bară
Lu-acăţă unu doru:
— O, lai, Costa hil'iu,
Ma-s hibă ca-s moru
S-ńi aspindzúri cărigu,
Pi deadi di-arinu.
Nă chiáli di capră,
Sî-ńi bádzî cîpitîńiu.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

CAPRELE LUI BARĂ [1]

Veste rea și-amară
Ne-a sosit aseară:
Caprele din Scheană,
Toate au să piară.
Veste rea și-amară,
Ce necum nu-i bună,
Caprele din Scheană,
N-a rămas nici una.
Pe bătrînul Bară
L-a cuprins un dor:
— Costa, fiul meu,
De va fi să mor,
Cîrligul de-o creangă
Să-l anini întîi,
O piele de capră
Să-mi pui căpătîi.

[1] Poezia este culeasă de Tatiana Crișmaru de la un aromân originar din Gramaticova, Grecia.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Clópatli di ţáchi,
Tuti s-li scutéţî,
Tu locu di cîmbáni,
La cap s-li bîgáţî.
Coárnili di ţáchi,
Dóauli s-li til'iáţî,
Tu locu di căruţi,
La cap sî-ńi bîgáţî.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

De la țapi talange
Toate să le luați
Și în loc de clopot,
La cap mi-așezați.
Coarnele-amîndouă,
Țapilor tăiați,
Și în loc de cruce
La cap mi-așezați.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

PÚNTEA DI ARTA

Ș'eára trei másturi lăvdáț,
Șiamintréil'i ș'eará fráț,
Pri mîsturil'e mult nviț́áț,
Șiamintréil'i însuráț.
Di buńi másturi țe eará,
La tuț núma lă se-avdza.
Cîte lucri greále-eará
El'i puteá di li adrá.
Un om v'ine ș'l'i-acl'ímă,
Că-amirălu lă strígă.
Și nchisíră dipriúnă,
Noáptea tută-imná pri lúnă,
L'amirălu și ncl'ináră,
Cu dor mare lu ntribáră:
— Țe urséșțî di la noi?
Noi him oámińi, scláyi a tăi.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

PUNTEA DIN ARTA [1]

Fost-au trei meșteri vestiți,
Și toți trei frățini iubiți,
Meșteri multpreainvățați,
Și cu toții insurați.
De mari meșteri ce erau
Toți pe nume-i pomeneau.
Cite munci grele erau
Numai ei le împlineau.
Ci un om i-a căutat
Că-mpăratul i-a chemat.
Și porniră împreună,
Toată noaptea-au mers pe lună,
La-mpărat se închinară
Și smeriți îl întrebară:
— Ce ne poruncești, că noi
Sîntem doar supușii tăi!

[1] Localitate în Grecia, în Golful Arta.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Io am avdzîtă tră voi
Că hiţ másturi mult arăi,
Di la mine ţe căftáţ
Púntea-n Arta ca si-u-adráţ?
Ma si nu putéţ si-u-adráţ,
Si ştiţ că v'ĭi nu-ascàpáţ.
— Doámne, ti pălăcîrsím,
Tréi dzile s'nă minduím.
După ţe si minduíră,
L'amirălu-apăndisíră:
— Púntea estă si-u-adrăm,
Şápte aṅi chiró căftăm;
Iţi s'hibă şi s'lipseáscă,
Amirăl'ia s'hărgiuiáscă.
Noi, ca scláγi a tăi ţe hím,
Doáuă zboáră va s'ţă grím:
S'nu n-aláşi tra s'nă jilím,
Tru xeána estă iu hím;
Vrém fuméil'e s'n-aduţém,
Ningă noi tra s'li vidém.
— Tute-aéste ţe căftát,
Io vă li dau cu giurát,
Púnte sănătoásă voi,
Că vă tál'iu tréil'i ca oi!

Si sculáră şiamintréil'i,
S'dúsiră s'l'ea-a lor fumél'i;
Fuméile lă-eará di Nănta,
Li loáră s'li ducă-n Arta.
Fuméile lă-eára dit múnte,
Li dúsiră-n Arta la púnte.
Şi-arhiusíră di lucrá,
Lóclu-a púntil'ei ndridzeá,
θimeál'ile li săpá,
Cheţîrle li-arăδăpseá.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

— Veste auzii de voi
Că ați fi meșteri de soi.
De la mine cît voiți
Puntea-n Arta să-mpliniți?
Puntea de nu mi-o durați,
Vii, să știți, n-o să scăpați!
— Doamne, te rugăm, vroim
Zile trei să chibzuim.
După ce se chibzuiră
Împăratului-i grăiră:
— Astă punte s-o-mplinim,
Șapte ani soroc vroim;
Pentru ce-o fi să lipsească,
Doar crăia să plătească.
Noi supușii tăi, am vrea,
Două vorbe-a mai lega:
Nu lăsa să jeluim,
Pe aici printre străini
Și familiile-am vrea
Lîngă noi a le avea.
— Toate cîte le-ați cerut,
Vi le dau cu jurămînt.
Punte zdravănă eu voi
Că vă tai precum pe oi!

Citeștrei se ridicară,
Spre familii se-ndreptară.
Ei și-aveau familii-n Nanta [1],
Le-au adus cu ei în Arta;
Ei și-aveau familii-n munte,
Le-au adus l-a-Artei punte.
Și la lucru ei porniră,
Loc de punte pregătiră.
Pentru temelii săpau,
Pietrele că rînduiau.

[1] *Nânta*, sat aromânesc la nord-vest de Salonic, Grecia.

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Tută dzúua ţe lucrá,
Apa noáptea lă-u nicá.
Şeáse ańi aşí s'curmá
Ş'púntea nu lă se adrá.
Ma şideá şi s'minduiá
Şi cu lăcriń lăi plîndzeá,
Că chirólu se apruchiá
Ş'púntea nu lă se adrá.

Ună dzúuă, di dimneáţa,
Ma-marlu cîndu şi la faţa,
Iu s'primná pri tu ubór,
Vidzú púl'iu azbuirătór.
Púl'u-acló iu şi-azbuirá,
Pri-alumáche s'discurmá,
Nîs Ma-marle ma'şi'mutreá
Ş'cu dor mare piride á,
A Ma-marlui ma-l'i dzîţeá:
— Ma-mare, s'nu ti jiléştî,
Ma s'vrei lúcru s'bitiséştî,
A ńiclui fráte nveástă s'lóáţ,
Tru θimeál'ie si-u bîgáţ,
'N v'ie, 'n v'ie si-u-anvălíţ,
Jále ş'ńilă s'nu mutríţ.
Ma-marlu cîndu-şi avdzá,
Púilu-aéstu ţe-l'i dzîţeá,
Dit hicáte suschirá,
Inima-l'i si dińicá,
Di mult ţe-avea mare dor
Pre-aţéa cáma ńica nor.
Nîsă şi-avea un ńic nát,
Pri cicioáre nimprustát;
Di mă-sa nu s'dispărţá,
Custandíni 'şi-l acl'imá.
Ma-marlu ma s'minduiá
Ş'multu arău îl'i v'ineá.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Toată ziua ce lucrau,
Apele noaptea-necau.
Șase ani se chinuiră
Puntea nu o rînduiră.
Tot ședeau și chibzuiau,
Negre lacrimi tot plîngeau,
Că se-apropia sorocul,
Puntea neaflîndu-și locul.

Într-o zi, de dimineață,
Maimarele-și spăla fața,
Cînd în curte, se plimba,
El văzu o păsărea.
Pasărea care zbura,
Odihni pe-o rămurea,
La Maimarele privea,
Cu dor greu îi ciripea
Și Maimarelui-i spunea:
— Tu, Maimare, nu jeli,
De vrei lucru a-l plini,
Soața celui mic s-o luați
La temei s-o așezați,
Iute s-o acoperiți
Și la milă nu gîndiți.
Cînd Maimarele-auzea,
Pasărea ce-i cuvînta,
Din tot pieptul suspina,
Inima-i se fărîma,
De iubirea ce-o purta
Pentru cumnățica sa.
Ea un prunc tocmai avea,
În picioare nu mergea
Și de ea nu-l despărțea,
Constantin că mi-l chema.
Maimarele chibzuia
Și greu tare îi venea.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ma nápoi iar s'minduí:
Dumnidzàiu acsí cruí:
Púntea estă si se-adără,
Lipséa nor ma ńica s'moáră!
Acásă el dimîndă,
Prîndzu bun lă se-adră,
Nor ma ńica si si ndreágă,
Prîndzul cu ea si-l pitreácă.
Ma-marlu ţe dimîndă
Nor ma ńica ş-lu-ascúltă,
Custandínlu ş-lu-scúlă,
Di-iu durńia ş-lu diştíptă,
Di ţîţă ş-lu sutură,
Ş'nipói pri sómnu-l bîgă,
Se-adră, se-armătusí,
La púnte s'ducă nchisí.
Cu mare hárau' eará
Prîndzul cîndu ş'lu-aduţéa.
Ma la púnte cînd agiúmse,
A másturlor ea lă dzîse:
— Voi, lai másturi, voi mărâţ,
Cu-ambăreáţă ţe lucrâţ,
Iu e púntea ţe-adrâţ?
Şeáse ańi voi ţe lucrát?
— Doámnă, şi noi nă ciudisím,
Púntea de-andá u-ahiursím,
Dzúuă ş'noápte tuţ lucrăm
Ş'nu putém tra si-u mprustăm.
Ma-marlu nă dimîndă,
Cu giurát nă sprigiúră:
Astidz prîndzul cari v'aducă,
S'nu lu alîsăm tra si fugă,
Tu θimeál'ie si-l bîgăm,
Ş'púntea s'putém si-u-adrăm!
Ea, láia-şi, nu-şi aduchea,
Másturl'i ţe l'i zbura;
Pri bărbat-su ma ş'mutrea
Şi-l vidéa că tut plîndzea,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Și la urmă cugeta
Că-așa Domnul rînduia:
Puntea spre a se-nălța,
Să moară cumnata sa!
El acasă porunci
Un prînz bun a le-ntocmi,
Gătească-se-a sa cumnată
Și prin ea să-l și trimeată.
Maimarele ce dori,
Cumnățica împlini.
Ea pe Constantin sculă
Și din somn mi-l deșteptă,
Ea la sînu-i îl hrăni
Și din nou îl adormi.
Se găti, se-mpodobi,
Către punte că-mi porni.
Bucurie mare-avea,
Prinzul cînd îl aducea,
Iar la punte cînd sosi,
Meșterilor le grăi:
— Meșteri, voi sărmani bărbați,
Mult noroc la ce lucrați,
Unde-i puntea ce ziditi
De ani șase împliniți?
— Doamnă, ne mirăm atît
De cînd puntea-am început,
Zi și noapte tot lucrăm,
Neputînd s-o ridicăm.
Maimarele-n poruncire,
Ne-a legat cu jurnire,
Cine azi prinzu-o purta,
De-nturnat nu-l vom lăsa,
Ci-n temei l-om așeza,
Să putem puntea-nălța!
Biata, ea nu pricepea,
Vorba care-i se vorbea.
Spre bărbatul ei privea
Și-l vedea că tot plingea,

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cu dor mare lu ntribá
Cît vidéa că lăcîrmá:
— Vrútlu-a meu, gióne bărbát,
Voi s'ńi-aspuńi ndreptu ş'curát:
Tră ţe plîndzî ş'lăcîrmédzî?
Spúne ndrept, aşi s'bănédzî!
— Vrútă, suschirárea mea
Nu eáste tră alt ţiva:
'Ńi cădzú nélu, vrúta mea,
Tru-aţéa groápă; tréţ di-l l'eá!
Tru groápă nîsă ş-intră,
Cum bărbát-su dimîndă;
Másurl'i si himusíră,
Cu v'ie şi făr'di ńilă,
Tu θimeál'i u-arcutíră,
Şi cu cheţrî-u stizmusíră.
Ea, láia, ma lă stríga,
Cu ńilă-l'i pîlîcîrséa,
Cărnurle ş-li dipirá,
Perl'i din cap ş-l'i-arupéa:
— Agálea, gálea, másturi voi,
Másturi cu téhnea-aráuă;
Agálea, vă pîlîcîrséscu,
Se-aplec ńiclu-ńi 'nă oară!
Másturl'i plîngu nu avdzá,
Boáţea l'ei nu l'i-u-ascultá.
Nîsă iara lă dzîţéa
Ş'cît putea-l'i pîlîcîrséa:
— Voi, másturi, ah! voi măráţ,
Maşi un grái si-ńi ascultáţ:
Va s'vă dzîc ninga'nă oáră,
Ţîţa s'ni-u-alăsáţ năfoáră,
Nátlu di foáme s'nu-ńi moáră.
Ia pitreáţiţ si-ńi lu-adúcă,
Tra si-l bag pri ţîţă s'súgă,
Că e ńic şi nicriscút,
Nimprustát, multu minút!
Másturl'i iar nu u-avdzá

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Cu dor mare-l întreba
Cînd vedea că lăcrima:
— Dragul meu, tînăr bărbat,
Vreau să-mi spui, drept și curat,
De ce plîngi și-n lacrimi ești,
Spune drept și să trăiești!
— Tot suspinul, draga mea,
Nu e pentru altceva:
Sari în groapă, dragă-acu,
Ia-mi inelul ce-mi căzu!
Cînd în groapă a intrat,
Cum vroi al ei bărbat,
Meșterii se repeziră,
Repede și fără milă,
La temei o rînduiră
Și cu pietre o zidiră.
Ea, sărmana, tot striga,
Și de milă-i tot ruga;
Carnea ca și-o sfîșia,
Și cosița și-o rupea:
— Meșteri, stați un pic pe loc,
Meșteri fără de noroc!
Mai lăsați-mă un pic
Să-l mai alăptez p-ăl mic!
Meșterii n-o auzeau,
Glasul nu i-l ascultau
Iară ea tot le zicea
Și așa că mi-i ruga:
— Meșteri, voi, sărmani bărbați,
Doar o vorbă mi-ascultați:
Vă mai zic încă o oară
Sînul să-mi lăsați afară,
Pruncu-mi nu aș vrea să moară.
Ia trimiteți să-l aducă,
Și să-l pun la sîn să sugă,
Că e mic și necrescut,
Nici nu merge,-i prea mărunt.
Meșterii nici n-auziră,

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Lúcurlu nîşi că-şi mutréa.
Mărâta atumţéa scoáse
Blîstem ş'foc din gúra l'ei;
— Cum zghileáşti ńiclu-a meu,
Si zghileásc'aest arîu;
Ş'cum treámbur mine mărâta,
S'treámbură ş'púntea di Arta.
S'nu treácă mes cînd arîulu
S'nu s'purindă di-om nicát;
Ş'cum îńi cúră-a ńia sinlu,
Aşi s'vă curáţ ş'voi másturi.
Cîţ péri, láia, 'n pálmă ńi-am
S'hibă tîhea voástră tu-an
Di tréi surări ţe earám
Tréile cu tîhe aráuă:
Că tréile nă stihiusíră
Másturl'i arăi ş'făr' ńilă:
Una e tu-a Dunăl'ei,
Alántă tu-a Vardárlui,
Şi io tu púntea Artăl'ei!

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Doar de lucru se-ngrijiră.
Atunci, biata,-n gura sa
Doar blestem și foc avea:
— Așa cum copilu-mi plînge
Și-acest rîu la fel să strige,
Și cum tremur acum, biata,
Tremure și puntea-n Arta;
Și la lună, fie dat,
Rîului om înecat.
Sînul cum îmi curge mie,
Meșteri, viața să vă fie.
Cît păr, biata,-n palmă am,
Să aveți noroc pe an.
Trei surori eram și, ia'
Toate trei cu soartă rea:
Cîteștrele ne zidiră
Meșteri răi și fără milă:
Una e la Dunăre,
La Vardar îmi este alta,
Iară eu la punte-n Arta!

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

INDICE ALFABETIC (DUPĂ PRIMUL VERS) ŞI BIBLIOGRAFIC AL POEZIILOR *

1. AROMÂNĂ

A

Aidi, feátă, v'in cu mini (LPA) 30
Albă si-ńi ti ved, lea sor (LPA) 180
Alea, j'deáde soárle pi ɣiurɣáne (LPA) 130
Aprindi-ţi, ńică, lea fináre (LPA) 86
Ascar'noáptea, ńeádză-noáptea (LPA) 128
Avdziţ, ah, sóţi, avdziţ, ah, fráţi (TM) 196

B

Báte cúclu ş'púl'i tuţ (LPA) 278
Boáţea ta ca di birbil'iu (LPA) 32
Buzbucheáuă ş'trandafl'áuă (LPA) 72

C

Un Caciandóni şi Giorgia, dól'i (LPA) 360
Calótihi-vă, múnţi măráţi (TM) 268
Cari feáţi sibépe xeána (LPA) 250
Chirigi, mi fac curbáni (LPA) 254
Cind va s-fúdzi, gióne, tu-axeáni (LPA) 224
Citi frindză azboáră vimtul (LPA) 74
Cîti steáli sun în ţer (LPA) 52
Cósta vréa-şi fácî haráuă 164
Cum ńirdzeám înghiós, tu Baltă (LPA) 332

D

Dáda mea, ţe-adári aţia 138
Dă-ńi-mi, dádă, dă-ńi-mi, mână (LPA) 46
Dzúuă, moi, di Paşte-mari (AA) 302
Deáde soárli trei bîrţáte (LPA) 328

*Indicaţiile bibliografice sînt următoarele: *Din literatura poporană a aromânilor*, de Pericle Papahagi *(LPA)*; *Antologie aromânească*, de Tache Papahagi *(AA)* şi *Texte macedo-române*, de M. G. Obedenaru *(TM)*. Poeziile fără indicaţie bibliografică sînt culese de la vorbitori ai dialectului aromân.

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Di dórlu-a tău, ńică,io mor (LPA) 20
Di oára ţe-ńi ti vidzúi (LPA) 28
Di sum unâ sălţioárâ (LPA) 190
Dişteáptă-ti, muşáta mea (TM) 174
Di vreţ, pădúri, dişcl'idiţ voi (AA) 306
Dól'i nă lomu, dól'i s-nă vrem (TM) 186
Dóil'i s-nă, dól'i s-nă vrém (LPA) 16
Du-ti, dádo, isuseá-mi 148

E

Eşi lea oámă, eşi lai tátă (LPA) 192

F

Feáta z-duţe ta s-l'a apă (LPA) 14
Feátă, more feátă (LPA) 34
Feátă, ócl'iul mîrsinátu 42
Feátă, ţi-ńi eşti afumátă (LPA) 246
Feátă ţe-ńi te-aveám tu vreáre (LPA) 10
Floáre ş'gălbináre (AA) 170
Frúndză veárdi di sicárâ (LPA) 252

H

Hai, feátă, s-ńirdzém tu múnte (LPA) 136
Hai să-l' dziţemună (LPA) 92

I

Io pi munti şi soarli după munti (LPA) 58
Io ţi dzişu, măráte Fíţa (AA) 314
Iu-ńí erái, bre giónle-a ńeu (LPA) 26
Iu-ńi erái, lai ńelu a meu (TM) 126

Î

Întunică dzúua, scipită soárli (TM) 262

L

Láca tu cari deádi ½ xeána (LPA) 242
Lai dáda mea ţe-ńi adráşi (LPA) 194
Lai Dail'iáni, lai fúndă mare (LPA) 326
Lai Ianáchi, s'nu ńerdzi la oi (AA) 310
Láilu ţi-ńi s-are aurită (TM) 272
La pátrule, la ţínţile (LPA) 178
Lásă-ţ fúrca ş'fúslu-ţ tíne (LPA) 2
La válea di Iánina (LPA) 366
Lăi nióri cu vimt ş-cu ploáie 118
Lea Bachiţa noastră 308
Lea feátă, lea muşátă (LPA) 80
Lele-ń di Mpóli i-ńidipunéám (LPA) 78
Líndurle ma v'in şifug (LPA) 238

M

Ma álba mea, ş-muşeáta mea (LPA) 188
Ma dziţeţi bobó, bobó (LPA) 298
Ma nu cárai tini ţe-ńi dziţeái (LPA) 120
Maruşe, gură di cuc (LPA) 212
Mărâţl'i di şirgăńiáţ (LPA) 346
Mea di cu ńicu îńi ti mutreámu 112
Mi-asculái ńiercuri dimneáţa 334

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Mi luă somnul si-ńi mi bágu (LPA) 64
Mine-l'i grescu, ş-vrúta no-avde (LPA) 8
Moi púl'u a meu (AA) 244
Moi lai múnte ş-moi lai dzeánă (AA) 248
Móri, frimţeále cundil'iate (LPA) 294
Mói tini, disti cirdáchi (LPA) 214
Móri tine gúră di móscu (LPA) 6
Mult an-dzáre-ńi ti sculáşi (LPA) 68
Multi ori-ńi ţi dimîndái 38
Multu-ńi pári, vrútă, arău (LPA) 218
Múnte-análtu j-dipărtátu (LPA) 256
Múnte-análtu ńi-alinám (LPA) 84
Múnte, lai múnte (AA) 230

N

Námisa di doi lai múnţi (LPA) 114
Náparti di Láia-Amáre (LPA) 152
Náθima cári scoási xeána (LPA) 236
Náθima mă-ta, móri feátă (LPA) 56
Nă dzúuă di Tai-Thódor (TM) 98
Nă dzúuă, un prindzu mári (LPA) 348
Nă feátă ńică, sumuláie (LPA) 380
'Nchisíi s-mi duc tu hoára mea (LPA) 142
Négură, nu scoálă púlbirili 312
Ngilbinirá fádzl'i tóţi (LPA) 234
Ni feátă di lánina 110
Ni hibári lai 392
Ni lilíce-aróşe 160
Ntunicai Anadolie (LPA) 264
Nu avdziţi ună hibáre (LPA) 352
Nu-ńi ti-aríde, feátă, lea ńică 156
Nu-ńi treţi, feátă, prit ubór (LPA) 24
Nu-ţ dziţcám, lai Gióga, fráte (AA) 318

Ń

Ń-am un an şi giumitáti (LPA) 22
Ńi-avcám tu múnti n-ayíńe (LPA) 116
Ńică ńi-erám, nică mi loaşi, gione (LPA) 220
Ńic ńi-eáram şi drac ńi-erám 290

O

Oi-lelé şi oi-bobó (AA) 354
O! lai Nácc, o! lăi fráte(LPA) 340
O, lai sóţi, o, lai márăţ (LPA) 342
O, voi dzénuri, o, voi múnţ (LPA) 342
O, mărăţi, mărăţi di noi (LPA) 300

P

Pi doi múnţi análţi-şi fuviróşi (LPA) 36
Pilistéru, lăi pilistéru 166
Pi miyúlă análtu 286
Piturńícl'e ditu amári 82
Primuveárá lumbrisítă (TM) 206
Púl'u, lai púl'u, cari s-ńerdzi acásă (LPA) 258
Púl'u s-feáţi muşáta, piturnícl'e scriátă (LPA) 88

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Di dórlu-a tău, ńică,io mor (LPA) 20
Di oára ţe-ńi ti vidzúi (LPA) 28
Di sum ună sălţioárâ (LPA) 190
Dişteáptă-ti, muşáta mea (TM) 174
Di vreţ, pădúri, dişcl'idiţ voi (AA) 306
Dól'i nă lomu, dól'i s-nă vrem (TM) 186
Dóil'i s-nă, dól'i s-nă vrém (LPA) 16
Du-ti, dádo, isuseá-mi 148

E

Eşi lea oámă, eşi lai tátă (LPA) 192

F

Feáta z-duţe ta s-l'a apă (LPA) 14
Feátă, more feátă (LPA) 34
Feátă, ócl'iul mîrsinátu 42
Feátă, ţi-ńi eşti afumátă (LPA) 246
Feátă ţe-ńi te-aveám tu vreáre (LPA) 10
Floáre ş'gălbináre (AA) 170
Frúndză veárdi di sicárâ (LPA) 252

H

Hai, feátă, s-ńirdzém tu múnte (LPA) 136
Hai să-l' dziţem ună (LPA) 92

I

Io pi munti şi soarli după munti (LPA) 58
Io ţi dzişu, mărâte Fíţa (AA) 314
Iu-ńí erái, bre giónle-a ńeu (LPA) 26
Iu-ńi erái, lai ńelu a meu (TM) 126

Î

Întunică dzúua, scîpită soárli (TM) 262

L

Láea tu cari deádi xeána (LPA) 242
Lai dáda mea ţe-ńi adráşi (LPA) 194
Lai Dail'iáni, lai fúndă mare (LPA) 326
Lai Ianáchi, s'nu ńerdzi la oi (AA) 310
Láilu ţi-ńi s-are aurită (TM) 272
La pátrule, la ţínţile (LPA) 178
Lásă-ţ fúrca ş'fúslu-ţ tíne (LPA) 2
La válea di Iánina (LPA) 366
Lăi nióri cu vimt ş-cu ploáie 118
Lea Bachiţa noastră 308
Lea feátă, lea muşátă (LPA) 80
Lele-ń di Mpóli i-ńidipuneám (LPA) 78
Líndurle ma v'in şifug (LPA) 238

M

Ma álba mea, ş-muşeáta mea (LPA) 188
Ma dzîţeţî bobó, bobó (LPA) 298
Ma nu cárai tini ţe-ńi dziţeái (LPA) 120
Maruşe, gură di cuc (LPA) 212
Mărâţl'i di şirgăńiáţ (LPA) 346
Mea di cu ńicu ńi ti mutreámu 112
Mi-asculái ńiercuri dimneáţa 334

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Mi luă somnul si-ńi mi bágu (LPA) 64
Mine-l'i gréscu, ş-vrúta no-avde (LPA) 8
Moi púl'u a meu (AA) 244
Moi lai múnte ş-moi lai dzeánă (AA) 248
Móri, frimţeále cundil'iate (LPA) 294
Mói tini, disti cirdáchi (LPA) 214
Móri tine gúră di móscu (LPA) 6
Mult an-dzáre-ńi ti sculáşi (LPA) 68
Multi ori-ńi ţi dimîndái 38
Multu-ńi pári, vrútă, arău (LPA) 218
Múnte-análtu j-dipărtátu (LPA) 256
Múnte-análtu ńi-alinám (LPA) 84
Múnte, lai múnte (AA) 230

N

Námisa di doi lai múnţi (LPA) 114
Náparti di Láia-Amáre (LPA) 152
Náθima cári scoási xeána (LPA) 236
Náθima mă-ta, móri feátă (LPA) 56
Nă dzúuă di Tai-Thódor (TM) 98
Nă dzúuă, un prîndzu mári (LPA) 348
Nă feátă ńică, sumuláie (LPA) 380
'Nchisíi s-mi duc tu hoára mea (LPA) 142
Négură, nu scoálă púlbirili 312
Ngilbinirá fádzl'i tóţi (LPA) 234
Ni feátă di lánina 110
Ni hibári lai 392
Ni lilíce-aróşe 160
Ntunicai Anadolie (LPA) 264
Nu avdziţi ună hibáre (LPA) 352
Nu-ńi ti-aride, feátă, lea ńică 156
Nu-ńi treţi, feátă, prit ubór (LPA) 24
Nu-ţ dziţeám, lai Gióga, fráte (AA) 318

Ń

Ń-am un an şi giumitáti (LPA) 22
Ńi-azeám tu múnti n-ayíńe (LPA) 116
Ńică ńi-erám, nică mi leaşi, gione (LPA) 220
Ńic ńi-eáram şi drac ńi-erám 290

O

Oi-lelé şi oi-bobó (AA) 354
O! lai Náce, o! lăi fráte(LPA) 340
O, lai sóţi, o, lai mărâţ (LPA) 342
O, voi dzénuri, o, voi múnţ (LPA) 342
O, mărâţi, mărâţi di noi (LPA) 300

P

Pi doi múnţi análţi-şi fuviróşi (LPA) 36
Pilistéru, lăi pilistéru 166
Pi miyúlă análtu 286
Piturńícl'e ditu amári 82
Primuveáră lumbrisítă (TM) 206
Púl'u, lai púl'u, cari s-ńerdzi acásă (LPA) 258
Púl'u s-feáţi muşáta, piturnícl'e scriátă (LPA) 88

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Pûl'ilu strigà :aide, feátă, ntre-apă (LPA) 62

S

S-agioácà feáta cu merlu (LPA) 66
Scoálà, nveástă, că va-ńi fug (AA) 204
Scoal', feátă, s-ńeárdzimu tu múnti (TM) 106
S'leagînà fadzl'i, s'leagînă (AA) 134
Sus tu múnti i nă crúți (LPA) 40

Ş

Şápte gióńi unà turlie (LPA) 232
Şcrétă di Pisudéri (LPA) 210
Şcrétă Pisudéri (LPA) 338
Ş'eára 'nă mumă cu ficióri (AA) 372
Ş'eára trei másturi lăvdáț (AA) 396
Şi-nchisi furníga (LPA) 172
Ş-inşi feáta a primnáre (LPA) 150
Ştii anda deadún éram (LPA) 76

T

Tahiná tu apirită 388
Tine, lúnă n'ilicioásă (AA) 140
Toámnă, láie toámnă (LPA) 240
Toámnă, láie toámnă (LPA) 216
Treámbură soárle, treámbură (LPA) 182
Tu-álbi ş-cu palásca-m bîrnu 280
T-ună zuămáne, dádo (LPA) 48
Tútă noáptea nu-ńi durńii (LPA) 124
Tut cu ah, cu suschiráre (LPA) 282

Ţ

Ţi-aminâşi, lîluδă, s-eşi (LPA) 18
Ţinți dzíli ş'şási nópți (LPA) 70
Ţi e búnă, múltu búnă (LPA) 122
Ţi-i muşátă, lea măráta (TM) 102
Ţi-ńi şedzí carşi cu mine (LPA) 60
Ţi-ńi vidzui ş-un yis bun (LPA) 8
Ţi-s muşáte feátile (AA) 202
Ţîne cálu, si-ńi mi nel'inu (LPA) 184

U

Un Caciandóni şi Giórgia dól'i (LPA) 360
Unà feátă jirgăńeátă (LPA) 146
Unà feátă límpidă (LPA) 324
Unà feátă ş-un lai gióne (LPA) 54
Ună ńil'e di-arbinéşi (LPA) 330
Ună veárà mári, mári (LPA) 296

V

Vini oára si nichséscu (LPA) 226
Voi armâńi di pi nafoárà (LPA) 288
Voi cumbáre, armânile (LPA) 368
Voi lai soți, ah! voi lai fráți (LPA) 260
Voi rămâńi di aşe ncló (LPA) 326
Vor si-nvirdzáscă árburl'i (LPA) 50

Z

Z-deádi soárli dupâ lúnă (LPA) 12

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

INDICE ALFABETIC (DUPĂ PRIMUL VERS) ȘI BIBLIOGRAFIC AL POEZIILOR

2. DACOROMÂNĂ

A

A fost vară mare, mare (LPA) 297
Ah, de cum mi te văzui (LPA) 29
Ah, din Poli coboram (LPA) 79
Ah, iubito, rău îmi pare (LPA) 219
Am pornit spre satul meu (LPA) 143
Am visat un vis frumos (LPA) 5
A plecat furnica (LPA) 173
Arborii vor să-nverzească (LPA) 51
Ascar' noaptea-n miez de noapte (LPA) 129

B

Bobocel și trandafir (LPA) 73

C

Caciandoni și Giorgea, doi (LPA) 361
Cărduș fi-aduc odoare (LPA) 255
Ce-amînași, floare, să ieși (LPA) 19
Ce frumoasă-i trista față (TM) 103
Ce frumoase-s feiele (AA) 203
Chiar în zi de Paște mare (AA) 303
Cine-a dat străinătatea (LPA) 237
Cine-a dat străinătatea (LPA) 243
Cine-a dat străinătatea (LPA) 251
Ci ziceți bobo, bobo *(LPA)* 299
Cintă cucul, păsări multe (LPA) 279
Cîte frunze le ia vîntul (LPA) 75
Cîte stele sînt pe cer (LPA) 53
Costa vrea să facă nuntă 165
Cum mergeam spre Baltă-n jos (LPA) 333
Cu strai alb, cartușe-n brîu 281
Cu un măr se joacă fata (LPA) 67

D

Da, e bună, mult e bună (LPA) 123
Dailiani, canaf mare (LPA) 363
Dă-mă, mamă, dă-mă, mamă (LPA) 47
De-al tău dor eu, dragă mor (LPA) 21
De copil mi te privcam 113

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

De trei coți pe cer e soare (LPA) 329
De un an și șase luni (LPA) 23
De vreți, codri, înverziți (AA) 307
Dincolo de Neagra-Mare (LPA) 153
Doi ne-am luat, doi ne iubim (TM) 187

E

Eu aveam pe munte-o vie (LPA) 117
Eu pe munte, soare după (LPA) 59
Eu ți-am spus, sărmane Ghiță (AA) 315

F

Fagii toți îngălbeniră (LPA) 235
Fata merge să ia apă (LPA) 15
Fată-aprinde felinarul (LPA) 87
Fată, ce-mi ești întristată (LPA) 247
Fată, ce te vream iubită (LPA) 11
Fată, cu ochi măsliniu 43
Fată, fată din balcon (LPA) 215
Fată, fată, măre fată (LPA) 35
Fată, fată, mîndră fată (LPA) 81
Fată, fie blestemată (LPA) 57
Fată, scoal' s-o luăm spre munte (TM) 107
Floare, gălbioară floare (AA) 171
Fost-au trei meșteri vestiți (AA) 397
Frunză verde de secară (LPA) 253

G

Ginerele sub sălcioară (LPA) 191
Glasu-ți de privighetoare (LPA) 33

H

Haide, fată, hai cu mine (LPA) 31
Haide, fată, hai la munte (LPA) 137
Hai să zicem una (LPA) 93

I

Ieși fata la plimbare (LPA) 151
Ieși, tu, oamă, ieși tu, tată (LPA) 193

Î

Îmi chem draga, ca n-aude (LPA) 9
În amurg pe-apus de soare (TM) 263
În străini de pleci, voinice (LPA) 225
Între două frunți de munți (LPA) 115
Într-o vară lungă, lungă 285
Într-o vreme, mamă (LPA) 49
Într-o zi de Sîn-Tudor (TM) 99
Într-o zi, la prînzul mare (LPA) 349

L

Lasă-ți furca, lasă-ți fusul (LPA) 3
Lună, mult prealuminată (AA) 141

M

Maica mea, ce faci acolo 139
Mamă, cum te-ai îndurat (LPA) 195
Mamă, mergi mă logodește 149
Marușe, gură de cuc (LPA) 213

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Mă ia somnul să mă trag (LPA) 65
Mă trezii miercuri în zori 335
Mică-am fost, mică mă luași (LPA) 221
Mic eram, un drac eram 291
Mîndra mea, frumoasa mea (LPA) 189
Multe ori mi te vestii 39
Mult urît mi-e, vai de mine (TM) 273
Munte-nalt și depărtat (LPA) 257
Munte, negru munte (AA) 231
Munte tu, și tu muncel (AA) 249

N

Nachi, să nu mergi la mieri (AA) 311
N-auziți o veste mare (LPA) 353
Neguri, pulberi nu stîrniți (LPA) 313
Norule cu vînt și ploaie 119
Nu erai tu ce-mi spuneai (LPA) 121
Nu te-ncrede, fată mică 157
Nu-ți spuneam, biet Gioga, frate (AA) 319

O

O, Bachița noastră 309
O, bieți munți, dulce vi-i soarta (TM) 269
O copilă jîrgăneată (LPA) 147
O fată din Ianina 111
O fată frumoasă tare (LPA) 325
O fetică ochișică (LPA) 381
Oi lele *și oi* bobo *(AA)* 355
O, măi Naci, o, măi fîrtate (LPA) 341
O roșie floare 161
O, săraci, sărmani de noi (LPA) 301
O, sărmani de voi fîrtați (LPA) 343
O, voi dealuri și voi munți (LPA) 357

P

Pasărea cheamă: hai, fată, la apă (LPA) 63
Pe doi munți înalți și crunți (LPA) 37
Pe cînd zorii se-aninau 389
Pe la patru, pe la cinci (LPA) 179
Pescăruș de peste mare 83
Pe un munte-nalt urcam (LPA) 85
Pe valea din Ianina (LPA) 367
Pisuderi, rămîi pustie (LPA) 211
Pisuderi, rămîi pustie (LPA) 339
Porumbiță, porumbiță 167
Prea din zori mi te trezișî (LPA) 69
Primăvară luminată (TM) 207
Pui, biet pui de mergi acasă (LPA) 259
Puiul meu (AA) 245

S

Să mă-nchin calul mi-l ține (LPA) 185
Să ne luăm, să ne iubim (LPA) 17
Să nu treci prin curte, fată (LPA) 25
Sărmanii de șîrgăniați (LPA) 347
Să te văd ferice, soră (LPA) 181
Scoală-te, frumoasa mea (TM) 175
Scoală-te, nevastă, plec (AA) 205

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Se făcu preaminunată, potirnichea-ncondeiată (LPA) 80
Se leagănă fagii, se leagănă (AA) 135
Se-nnoptа-n Anadolie (LPA) 265
Soarele a tremurat (LPA) 183
Soarele-i ascuns de lună (LPA) 13
Soare răsări pe foală (LPA) 131
Seți și frați, mă ascultați (TM) 197
Sus pe munte e o cruce (LPA) 41
Sus pe o colină 287

Ș

Șapte tinері, toți de-o seamă (LPA) 233
Știi tu cînd ne întîlneam (LPA) 77

T

Toamnă, neagră toamnă (LPA) 241
Toamnă, toamnă-nnegurată (LPA) 217
Toată noaptea nu dormii (LPA) 125
Tot cu ah și cu oftări (LPA) 283
Tu, ce stai în fața mea (LPA) 61
Tu, cu gura ta de mosc (LPA) 7
Tu, sprîncene-ncondeiate (LPA) 295

U

Unde-ai fost tu, mielul meu (TM) 127
Und' erai, voinicul meu (LPA) 27
Un voinic și-o fată mare (LPA) 55

V

Veni ceasul să pornesc (LPA) 227
Veste rea și-amară 393
Vin și plecă rîndunele (LPA) 239
Voi, armâni din lumea largă (LPA) 289
Voi, cumetre aromâne (LPA) 380
Voi, prieteni, ah, voi frați (LPA) 261
Voi, români de dincolo (LPA) 327
Vreo cinci zile, șase nopți (LPA) 71
Vreo mie de albanezi (LPA) 331

Z

Zice-se, voinici feciori (AA) 373

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

SUMAR

Prefață VII
Notă asupra ediției XXI

LIRICA DE DRAGOSTE

Lásă-ț fúrca ș' fúslu-ț tine 2
Lasă-ți furca, lasă-ți fusul 3
Ți-ńi vidzúi ș-un ȳís bun 4
Am visat un vis frumos 5
Móri, tine gúră di móscu 6
Tu, cu gura ta de mosc 7
Mine-l'i gréscu, ș-vrúta no-avde 8
Îmi chem draga, ea n-aude 9
Feátă ți-ńi te-aveám tu vreáre 10
Fată, ce te vream iubită 11
Z-deádi soárli după lúnă 12
Soarele-i ascuns de lună 13
Feáta z-dúțe ta s-l'a apă 14
Fata merge să ia apă 15
Dóil'i s-nă lom, dóil'i s-nă vrém 16
Să ne luăm, să ne iubim 17
Țe-amînáși lilúdă, s-eși? 18
Ce-amînași, floare, să ieși? 19
Di dórlu a tău, ńică, io mor 20
De-al tău dor, eu, dragă, mor 21

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Ń-am un an şi giumitáti 22
De un an şi şase luni 23
Nu-ńi, treţi, feátă, prit ubór 24
Să nu treci prin curte, fată 25
Iu-ńi erái, bre giónle a ńeu 26
Und' erai, voinicul meu 27
Di oára ţe-ńi ti vidzúi 28
Ah, de cum mi te văzui 29
Aidi, feată, v'in cu mini 30
Haide, fată, hai cu mine 31
Boáţea ta ca di birbíl'iu 32
Glasu-ţi de privighetoare 33
Feátă, móre feátă 34
Fată, fată, măre fată 35
Pi doi múnţi análţi-şi fuviróşi 36
Pe doi munţi, înalţi şi crunţi 37
Multi ori-ńi ţi dîmîndái 38
Multe ori mi te vestii 39
Sus tu múnti i nă crúţi 40
Sus pe munte e o cruce 41
Feátă, ócl'iul mîrsinátu 42
Fată, cu ochi măsliniu 43
Dă-ńi-mi, dádă, dă-ńi-mi, mánă 46
Dă-mă, mamă, dă-mă, mamă 47
T-ună zămáne, dádo 48
Într-o vreme, mamă 49
Vor si-nvirdzáscă árburil'i 50
Arborii vor să-nverzească 51
Cîti steáli sun in ţer 52
Cîte stele sînt pe cer 53
Ună feátă ş-un lai gióne 54
Un voinic şi-o fată mare 55
Náθima mă-ta, móri feátă 56
Fată, fie blestemată 57
Io pi múnti şi soárli dupî múnti 58
Eu pe munte, soare după 59
Ţi-ńi şédzî carşi cu mine 60
Tu, ce stai în faţa mea 61

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Púl'ilu strigă: aide, feátă, ntre-apă 62
Pasărea cheamă: hai, fată, la apă 63
Mi luă sómnul si-ńi mi bágu 64
Mă ia somnul să mă trag 65
S-agioácă feáta cu merlu 66
Cu un măr se joacă fata 67
Mult an-dzáre-ńi ti sculáşi 68
Prea din zori mi te trezişi 69
Ţinţi dzili ş'şási nópţi 70
Vreo cinci zile, şase nopţi 71
Buzbuch'cáuă ş'trandafl'áuă 72
Bobocel şi trandafir 73
Citi frindză azboáră vimtul 74
Cîte frunze le ia vîntul 75
Ştii anda deadún erám 76
Ştii tu cînd ne întîlneam 77
Lele-ń di Mpóli-ńi dipuneám 78
Ah, din Poli coboram 79
Lea, feátă, lea muşátă 80
Fată, fată, mîndră fată 81
Piturnicl'e ditu amári 82
Pescăruş de peste mare 83
Múnte-análtu ńi-alinám 84
Pe un munte-nalt urcam 85
Aprindi-ţi, ńică, lea finâre 86
Fată,-aprinde felinarul 87
Púl'u s-feáţi muşáta 88
Se făcu preaminunată 89
Hai să-l' dzîţem ună 90
Hai să zicem una 91
Cînticlu a unui gióne, aruncînda-lui vreáre pi ună feátă, dzúua di Tai-Thódor 98
Cîntecul unui tînăr care s-a îndrăgostit în zi de Sfîntul Toader 99
Cînticlu a unui gióne tricut ţi vrea s-l'a nă feátă di iliche ńică 102
Cîntecul flăcăului bătrîn care vrea de soţie o prea jună copilă 103
Cînticlu a unei feáte arăchită di un gióne 106
Cîntecul fetei furate de-un tînăr 107
Ńi feáti di lánina 110

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

111
O fată din Idnina 112
Mea di cu ńicu ńi ti mutreámu 113
De copil mi te priveam 114
Námisa di doi lai múnți 115
Între două frunți de munți 116
Ńi-aveám tu múnti n-ayińe 117
Eu aveam pe munte-o vie 118
Lái nióri cu vimt ș-cu ploáie 119
Norule cu vînt și ploaie 120
Ma nu earái tini țe-ńi dziței 121
Nu erai tu ce-mi spuneai 122
Ți e búnă, múltu búnă 123
Da, e bună, mult e bună 124
Tútă noáptea nu-ńi durńii 125
Toată noaptea nu dormii 126
Feáta cu ńelu 127
Fata cu mielul 128
Aseár'noáptea, ńeádză-noáptea 129
Aseară noaptea-n miez de noapte 130
Alea, j-deáde soárle pri yiurýáne 131
Soare răsări pe țoală 134
S'leágină fádzl'i, s'leágină 135
Se leagănă fagii, se leagănă 136
Hai, feátă, s'ńirdzém tu múnte 137
Haide, fată, hai la munte 138
Dáda, mea ți-adári ația? 139
Maica mea, ce faci acolo? 140
Tine, lúnă nyilicioásă 141
Lună mult prealuminată 142
'Nchisii s-mi duc tu hoára mea 143
Am pornit spre satul meu .....

LIRICA NUPȚIALĂ

146
Ună feátă jirgăńeátă 147
O copilă jirgăncată 148
Du-ti, dádo, isuséa-mi 149
Mamă, mergi mă logodește .....

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Ş-inşî feáta a primnáre 150
Ieşi fata la plimbare 151
Náparti di Láia-Amáre 152
Dincolo de Neagra-Mare 153
Nu-ñi ti-aride, feátă, lea ñică 156
Nu te-ncrede, fată mică 157
Ñi lilice-aróşe 160
O roşie floare 161
Cósta vréa-şi fácă haráuă 164
Costa vrea să facă nuntă 165
Pilistéru, lăi pilistéru 166
Porumbiţă, porumbiţă 167
Cîntic di la grămusteáñil'i di Cóceani 170
Cîntec de la grămustenii din Coceani 171
Şi-nchisî furniga 172
A plecat furnica 173
Cîntic di dzúua ţi-s mîrită feáta 174
Cîntec din ziua cînd se mărită fata 175
La pátrule, la ţínţile 178
Pe la patru, pe la cinci 179
Albă si-ñi ti ved, lea sor 180
Să te văd ferice, soră 181
Treámbură soárle, treámbură 182
Soarele a trecurat 183
Ţine cálu, si-ñi mi nel'inu 184
Să mă-nchin, calul mi-l ţine 185
Cîntic di după ncurunáre 186
Cîntec de după cununie 187
Ma álba mea, ş-muşeáta mea 188
Mîndra mea, frumoasa mea 189
Di sum ună sălţioárâ 190
Ginerele sub sălcioară 191
Eşi, lea oámă, eşi, lai tátă 192
Ieşi tu, oamă, ieşi tu, tată 193
Lai dâda mea ţi-ñi adrâşi 194
Mamă, cum te-ai îndurat 195

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Cîntic pisudirinéscu di ńércuri, di númtă, cîndu nveásta aţéa náua s'duţe la mă-sa 196
Cîntec din Pisuderi, care se cîntă miercuri, după nuntă, cînd se duce mireasa la maică-sa 197

LIRICA ÎNSTRĂINĂRII

Cîntic di Beála 202
Cîntec din Beala 203
Cîntic di Beála di Sus 204
Cîntec din Beala-de-Sus 205
Cînticlu a xiníţilor 206
Cîntecul emigranţilor 207
Şcrétă di Pisudéri 210
Pisuderi, rămîi pustie 211
Máruşe, gúră di cuc 212
Maruşe, gură de cuc 213
Móri tine disti cirdáchi 214
Fată, fată din balcon 215
Toámnă, láie toámnă 216
Toamnă, toamnă-nnegurată 217
Múltu-ńi pári, vrútă, ară'u 218
Ah, iubito, rău îmi pare 219
Ńică ńi-erám, ńică mi loáşi, gióne 220
Mică-am fost, mică mă luaşi 221
Cînd va s-fúdzi, gióne, to-axeáni 224
În streini de pleci, voinice 225
Vine oára si nchiséscu 226
Veni ceasul să pornesc 227
Cintic di Zayori 230
Cîntec din Zayori 231
Şápte gióńiună turlíe 232
Şapte tineri, toţi de-o seamă 233
'Ngilbiníră fádzl'i tóţi 234
Fagii toţi îngălbeniră 235
Náθima cári scoási xeána 236
Cine-a dat străinătatea 237
Lîndurle ma v'în şi fug 238

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Vin și pleacă rîndunele 239
Toámnă, láie toámnă 240
Toamnă, neagră toamnă 241
Láca tu cári deádi xeána 242
Cine-a dat străinătatea 243
Moi púl'u-a meu 244
Puiul meu 245
Feátă țe-ńi eşti afumátă 246
Fată, ce-mi ești întristată 247
Cinticlu a xinítlui 248
Cîntecul înstrăinatului 249
Cári feáți sibépe xeána 250
Cine-a dat străinătatea 251
Frúndză veárdi di sicără 252
Frunză verde de secară 253
Chirigi, mi fac curbáni 254
Cărăuș, ți-aduc odoare 255
Múnte-análtu j-dipărtátu 256
Munte-nalt și depărtat 257
Púl'u, lai púl'u, cári s-ńerdzi acásă 258
Pui, biet pui, de mergi spre casă 259
Voi lai sóți, ah! voi lai fráți 260
Voi prieteni, ah, voi frați 261
Xinitlu ți-l' si mîrtă vrúta 262
Emigrantul a cărui iubită s-a măritat 263
Xtunicái Anadolíe 264
Se-nnoptа-n Anadolie 265
Dórlu a xeánilor 268
Suferința în străinătate 269
Dórlu a patridhăl'ei 272
Dorul de patrie 273

LIRICA PĂSTORITULUI ȘI A CĂRVĂNĂRITULUI

Bâte cúclu s'púl'i tuț 278
Cîntă cucul, păsări multe 279
Tu-álbi ș-cu palásca-m bîrnu 280

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Cu straĭ alb, cartuşe-n brîu 281
Tut cu ah, cu suschiráre 282
Tot cu ah şi cu oftări 283
Unã veárã mări, mări 284
Într-o vară lungă, lungă 285
Pi miyulă análtu 286
Sus pe o colină 287
Voi, armă'ńi di pi nafoárã 288
Voi aromâni din lumea largă 289
Nic ń-eáram şi drac ń-eáram 290
Mic eram, un drac eram 291
Moi, frimţeále cundil'iáte 294
Tu, sprîncene-ncondeiate 295
Unã veárã máre, máre 296
A fost vară mare, mare 297
Ma dziţeţi bobó, bobó 298
Ci ziceţi bobo, bobo 299
O, mărăţ, mărăţ di noi 300
O, săraci, sărmani de noi 301
Moártea picurárlui Níca 302
Moartea ciobanului Nica 303
Cintic di Aveδlă 306
Cîntec din Avdela 307
Lea Bachíţa noastră 308
O, Bachiţa noastră 309
Lai Ianáchi, s'nu ńerdzi la oi 310
'Nachi, să nu mergi la miori 311
Négură, nu scoálă púlbirile 312
Neguri, pulberi nu stîrniţi 313
Cărvănárlu armân vitimát di fúri 314
Cărvănarul aromân omorît de furi 315
Cărvănáru mórtu-n cărváne 318
Cărvănar mort în caravană 319

LIRICA ISTORICĂ

Unã feátă límpidă 324
O fată frumoasă tare 325
Voi rămă'ńi di aşé ncló 326

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Voi, români, de dincoló 327
Deále soárli trei bîrțáte 328
De trei coți pe cer e soare 329
Linătópe, Nicolița, Muscopól'e 330
Linătope, Nicolița, Moscopole 331
Cum ñirdzeám inghiós, tu Báltă 332
Cum mergeam spre Baltă,-n jos 333
Mi-asculái ñércuri dimineáța 334
Mă trezii miercuri în zori 335

LIRICA HAIDUCIEI

Cînticlu ali Pisudéri 338
Cîntec din Pisuderi 339
Cînticlu al Nácea 340
Cîntecul lui Nacea 341
O, lai sóți, o, lai mărâț 342
O, sărmani de voi firtați 343
Cînticlu Șirgăniáților 346
Cîntecul șirgăniaților 347
Cînticlu alu Fetu-Mări 348
Cîntecul lui Fetu-Mare 349
Cînticlu alu Fetu-Mări 352
Cîntecul lui Fetu-Mare (variantă) 353
Frâțl'i Giuvára 354
Frații Giuvară 355
Cînticlu a hoárăl'ei Șipísca 356
Cîntecul satului Șipisca 357
Cînticlu al Caciandóni 360
Cîntecul lui Caciandoni 361
Cînticlu al capitânlui Dail'iáni 362
Cîntecul căpitanului Dailiani 363
La válea di Iánina 366
Pe valea din Ianina 367
Cînticlu al capitânului Salamúra 368
Cîntecul căpitanului Salamura 369

Vivliuteca Armânească (vivliuteca.org)

Mortul blăstimát 372
Mortul blestemat 373
Nă feátă ńică sumuláie 380
O fetică ochęșică 381
Ńiála 388
Mioara 389
Căpârli al Bară 392
Capriele lui Bară 393
Púntea di Arta 396
Puntea din Arta 397

Indice alfabetic (după primul vers) și bibliografic al poeziilor

1. Aromână 409
2. Dacoromână 413

Lector: IOAN ȘERB
Tehnoredactor: ION GHICA

Bun de tipar 27 XI 1976. Tiraj 6 660 ex. broșate. Coli ed. 11,01 Coli tipar 28.

Tiparul executat sub comanda 523 la
Intreprinderea Poligrafică
„13 Decembrie 1918"
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București,
Republica Socialistă România

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)

Vivliuteca Armâneascâ (vivliuteca.org)